

Strategia rozwiązywania

PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

DLA MIASTA ŻAGAŃ

STRATEGIA 2021 - 2026

Działamy na rzecz wspólnej sprawy

Spis treści

Streszczenie	4
Wprowadzenie	7
Wstęp do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań na lata 2021- 2026.....	7
Część 1. Podstawa opracowania i metodyka pracy nad Strategią	9
Część 2. Zgodność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z dokumentami i programami	12
Część 3. Diagnoza sytuacji społecznej Żagania	20
Demografia	21
Część 4. Infrastruktura społeczna /zasoby opieki społecznej	27
System edukacji.....	27
Ochrona zdrowia i opieka społeczna.....	33
Kultura i sztuka	41
Turystyka	44
Sport	46
Zasoby mieszkaniowe Żagania	53
Ochrona środowiska	55
Część 5. Analiza SWOT na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.	57
Część 6. Część strategiczna Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	60
Część 7. System zarządzania, wdrażania i monitoringu programu Strategii.	67
Dokumentacja monitoringu oraz ewaluacji Strategii	68
Źródła finansowania realizacji Strategii.....	69
Część 8. Badania społeczne na potrzeby diagnozy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	71
Spis tabel	93
Spis wykresów	94
Spis rysunków	95

Wykaz skrótów:

UM - Urząd Miejski

OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO - (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ - Narodowy Fundusz Zdrowia

KP - Komisariat Policji

OSP - Ochotnicza Straż Pożarna

POZ - Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

GUS - Główny Urząd Statystyczny

GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN - Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA - Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MOKSiR - Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji

DPS - Dom Pomocy Społecznej

BP - Biblioteka Publiczna

ŻTBS - Żagańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

ZGM - Zakład Gospodarki Mieszkaniowej

ŻPK - Żagański Pałac Kultury

DDP - Dom Dziennego Pobytu

Streszczenie

Rozwiązywanie problemów społecznych jest nadal jednym w kluczowych zadań, jakie stają przed administracją publiczną wszystkich szczebli. W kwestię rozwiązywania problemów społecznych winny być zaangażowane również organizacje i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego, w tym m.in. organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze itp.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Żagań na lata 2021 – 2026 jest programem strategicznym Miasta Żagań, który został opracowany dla wyznaczenia celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań mających w efekcie przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców. Dotyczy to najbardziej tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Celem jest ich aktywizacja i integracja ze społecznością lokalną.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, skupionym na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań. Przeprowadzone analizy pozwalają wyznaczyć cele, zaplanować działania i rezultaty, oszacować koszty oraz korzystać z możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Planowanie strategiczne w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej. Strategia pozwala na optymalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Strategia pozwala na zachowanie perspektywy naczelnej zasady działań społecznych – dobrem nadrzędnym jest człowiek oraz jego potrzeby, zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Opisuje, analizuje zjawiska w obszarze rzeczywistości. To od jej wdrożenia zależy to, na ile wizja godnego życia, zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości, zostanie zrealizowana.

Pozwala również na zintegrowanie i skoordynowanie działań różnych instytucji i podmiotów, działających na polu polityki społecznej (jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli, podmiotów polityki społecznej, gospodarki, zatrudnienia i rynku pracy, organizacji pozarządowych i innych) wokół oczekiwań i potrzeb głównych odbiorców tej polityki, nadrzędnego kierunku działań (misja polityki społecznej w gminie) oraz kluczowych problemów i pożądanych interwencji w tej sferze.

Strategia uzmysławia społeczności lokalnej skalę zjawisk i problemów społecznych oraz wychodzi naprzeciw jej potrzebom, natomiast dla samorządu stanowi kompleksowy i uporządkowany zbiór celów, działań i metod, ukierunkowanych na wprowadzenie skutecznych rozwiązań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. Planowane działania służą zapobieganiu zjawiskom skutkującym wykluczeniem społecznym oraz likwidacji ich przyczyn, a w przypadku wystąpienia problemów - szybkiej ich diagnozie oraz podejmowaniu skutecznych interwencji społecznych.

Strategia opierać się będzie na racjonalnej, adekwatnej do zdiagnozowanych potrzeb oraz zmian struktury społecznej, nowoczesnej polityce społecznej, realizowanej w ramach szerokiej współpracy międzyorganizacyjnej i międzysektorowej.

Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie Miasta Żagań zostały zdiagnozowane na podstawie danych statystycznych i sprawozdań. Dodatkowo przeprowadzono analizę strategiczną opartą na identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki

społecznej (SWOT). Z opracowanej diagnozy wyłaniają się konkretne problemy, nad którymi powinna skupić się polityka społeczna miasta.

Osiągnięcie tego zamierzenia będzie możliwe poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, lokalnej przestrzeni i gospodarki, wyrażone w konkretnych działaniach.

Dokument opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i zawiera następujące zagadnienia:

- Wstęp do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Część 1. Podstawa opracowania i metodyka pracy nad Strategią.

- Aspekty prawne opracowania SRPS,
- Metodyka opracowania SRPS.

Część 2. Zgodność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z dokumentami i programami.

- Dokumenty Strategiczne.

Część 3. Diagnoza sytuacji społecznej Żagania.

Część 4. Infrastruktura społeczna / zasoby opieki społecznej.

Część 5. Analiza SWOT na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Dział 6. Część strategiczna Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

- cele strategiczne (obszary priorytetowe),
- cele operacyjne oraz proponowane kierunki działań, zgodność ze strategicznymi dokumentami,
- system wdrażania i monitorowania strategii,

Część 7. System zarządzania, wdrażania i monitoringu programu Strategii

Część 8. Raport z konsultacji społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Żagań została opracowany w dwóch etapach:

- w pierwszym etapie opracowano diagnozę w oparciu o badania i analizy, wyznaczono obszary dotknięte problemami,
- w drugim etapie opracowano program działań i szeroko ujęte zasady jego realizacji.

W obydwu etapach działania miały charakter partycypacyjny.

Diagnozę stanu miasta pod kątem problemów społecznych prowadzono w oparciu o:

- szczegółową analizę wskaźników - mierników ilościowych i jakościowych,
- wyniki analizy ankietowych wypowiedzi mieszkańców na tematy z zakresu polityki społecznej poprzez wyraźne wskazanie głównych obszarów dotkniętych problemami oraz próby rozwiązania istniejących problemów społecznych poprzez wskazanie najbardziej optymalnych działań prowadzących do poprawy jakości życia w mieście,
- wiedzę ekspercką, zawartą między innymi w dokumentach miejskich.

W dokumencie określono lokalne podmioty - Zespół składający się z Kierownictwa jednostki oraz pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, jednostek oświatowo- wychowawczych, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz jednostek uczestniczących w realizacji działań dotyczących Polityki Społecznej, w skład którego wejdą, obok przedstawicieli Urzędu Miasta,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

interesariusze programowi przedstawiciele organizacji pozarządowych. Dokument zawiera również ustalenia obejmujące:

- zasady organizacji i zarządzania programem,
- ramowe zasady i źródła finansowania,
- system aktualizacji i monitoringu programu.

Wprowadzenie

Wstęp do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań na lata 2021- 2026

Współtworzenie Miasta, szczególnie, gdy chcemy coś w nim poprawić, uzupełnić, gdy chcemy zająć się obszarami i społecznościami w stanie kryzysu, jest najlepszą drogą do zmian na lepsze.

Rzecz w tym, by zaangażowało się wielu ludzi w sprawach wspólnych, by wspólnie rozwiązywać problemy w jednym miejscu, by potem wspólnie zająć się kolejną ważną sprawą.

Wspólnym programem rozwojowym, będącym swego rodzaju autokorektą dotychczasowych działań, nowym otwarciem na współtworzenie sfery społecznej miasta, podejmowanym wspólnymi siłami i dla dobra wspólnego, jest program Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań na lata 2021-2026.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych.

W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- pomoc społeczną,
- ochronę zdrowia,
- edukację,
- kulturę i sport.

Wyróżnione dziedziny są ze sobą wzajemnie powiązane, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność doboru odpowiednich instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Miasta Żagań.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o zaangażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma na celu wyprowadzenie danego zakresu w obszarze społecznym ze stanu kryzysowego i zapewnienie mieszkańcom szeroko rozumianej poprawy jakości życia, sprzyjanie aktywności mieszkańców i ich włączeniu się w sprawy publiczne w

sąsiedztwie i w całym mieście. Osiągnięcie tego zamierzenia będzie możliwe poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, lokalnej przestrzeni i gospodarki. W planowaniu nie można zapominać o pandemii koronawirusa, której daleko idących skutków nie jesteśmy w stanie całkowicie rozpoznać. Jak można przypuszczać, pełne konsekwencje epidemii COVID-19 będą widoczne w dłuższej perspektywie czasowej. Dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość wymusza konieczność kontroli większości prognoz społeczno-gospodarczych.

Żagań stoi przed wyzwaniem związanym z pandemią COVID-19, która może przynieść niezaplanowane zjawiska negatywne oraz trudne do przewidzenia konsekwencje. W tym miejscu można zarysować kilka możliwych scenariuszy:

- gwałtowny wzrost bezrobocia oraz narastanie negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych (wzrost bezrobocia, spadek tempa rozwoju gospodarczego, upadłości i likwidacje itp.);
- narastanie nowych, negatywnych zjawisk społecznych (negatywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne, zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, pojawienie się niekorzystnych postaw takich jak kompulsywne korzystanie z gier komputerowych, niekontrolowane życie w mediach społecznościowych, stałe surfowanie po internecie czy absorbujące aplikacje na telefonie – to wszystko wciąga dzieci i młodzież w nałóg tj. uzależnienie od elektroniki). Pandemia COVID-10, izolacja, noszenie maseczek to czynniki sprzyjające rozwojowi schorzeń psychicznych. Chroniczny stres, niepokój i poczucie bezradności wpływają degeneracyjnie na rozwój społeczny u najmłodszych;
- konieczność dostosowania lokalnej polityki społecznej, rozwojowej, kulturalnej, edukacyjnej do sytuacji po COVID-19;
- zmniejszenie dochodów miasta.

W tym kontekście pilne wydaje się wprowadzenie działań pomocowych, mających na celu zarządzanie ryzykiem a proces wdrażania niniejszej Strategii może być do tego dobrą okazją.

Część 1. Podstawa opracowania i metodyka pracy nad Strategią

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Ten akt prawny wskazuje podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

Metodologicznie Strategia opracowana została na zasadach partycypacji społecznej, jako efektu wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności czyli w układzie szerokiego włączenia społeczności lokalnej, której członkowie – indywidualne osoby i przedstawiciele zainteresowanych organizacji i instytucji – w różnych formach wyrażali swoje opinie, przedkładali propozycje spraw do rozwiązania i odpowiednich działań. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych. Przyjęcie takiego modelu w budowaniu Strategii wzmacnia rozwój partnerskiej współpracy oraz daje szansę na lepszy dostęp do informacji.

Dla uzyskania możliwie pełnego obrazu kwestii społecznych w społeczności miasta Żagań, przyjęto założenie, że partycypacyjno-ekspercki proces planowania strategicznego powinien zostać uzupełniony o badania społeczne. Wśród społeczności lokalnej Miasta Żagań przeprowadzone zostały badania. Celem badań było poznanie opinii mieszkańców odnośnie do występujących w mieście problemów społecznych oraz zaprezentowanie rekomendacji dotyczących możliwości rozwiązywania tychże problemów. Wyniki badań zaprezentowano w części 8.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań została opracowana w dwóch etapach:

- w pierwszym etapie opracowano diagnozę miasta pod kątem problemów społecznych w oparciu o badania i analizy,
- w drugim etapie opracowano dokument programowy - program działań i szeroko ujęte zasady jego realizacji.

W części diagnostycznej w oparciu o różne źródła informacji i metody analizy przeprowadzono rozeznanie problemów społecznych Miasta Żagań, które mogą być rozwiązywane za pomocą niniejszej Strategii. Działania naprawcze opierają się na wielości sfer interwencji. Przy wiodącej roli sfery społecznej, badania, a następnie programowanie działań, obejmują również sferę gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, środowiskową. W diagnozie posłużono się metodami opisowymi, analizą wskaźnikową, badaniem opinii publicznej, konsultacjami społecznymi oraz ocenami eksperckimi. W podsumowaniu diagnozy przedstawione zostały zasięgi przestrzenne obszarów wymagających podjęcia działań oraz zestawienie kluczowych problemów, które wymagają rozwiązania w ramach strategii.

Część programowa dokumentu obejmuje:

- wizję Miasta po pomyślnym zakończeniu Strategii,
- zasady zapewnienia komplementarności projektów,
- system zarządzania,
- system monitoringu i sprawozdawczości,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

- orientacyjny harmonogram realizacji programu.

Stosownie do zasad opracowywania średniookresowych strategii działania, zakłada się, że program będzie cyklicznie aktualizowany wskutek monitoringu realizacji programu i monitoringu rozwoju miasta. Przedsięwzięcia planowane do realizacji są określane w miarę szczegółowo w odniesieniu do zamierzeń, które mają być wykonywane w pierwszym okresie funkcjonowania programu. Dalsze działania, projektowane do realizacji w późniejszym terminie są określane w sposób zgeneralizowany.

Poniżej zamieszczono harmonogram prac nad Strategią.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Żagań .

L.P.	RODZAJ PRAC	TERMIN
1.	Inwentaryzacja dokumentów planistycznych o wymiarze strategicznym obowiązujących/ funkcjonujących na obszarze Miasta.	
2.	Przeprowadzenie warsztatów strategicznych i opracowanie uzyskanych danych.	
3.	Przeprowadzenie ankietyzacji na obszarze Miasta wraz z analizą zgromadzonego materiału i jego opracowaniem. Opracowanie raportu z przeprowadzonej ankietyzacji.	
4.	Zdefiniowanie celu generalnego (misja oraz wizja), celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań i projektów stanowiących realizację wytyczonych celów.	
5.	Przeprowadzenie prezentacji multimedialnych oraz spotkań warsztatowych z zespołem ds. Strategii oraz wypracowanie Dokumentu Strategii.	
6.	Opracowanie ostatecznego kształtu dokumentu Strategii, zaakceptowanego przez Urząd Miasta, który będzie stanowił wersję do poddania pod konsultacje społeczne.	
7.	Przeprowadzenie konsultacji Społecznych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Żagań.	
8.	Przedstawienie prezentacji multimedialnych oraz dokumentu SRPS na komisjach Rady Miasta Żagań wraz z naniesieniem uwag zebranych podczas posiedzeń Komisji Rady Miasta.	W terminie uzgodnionym.
9.	Przedstawienie prezentacji multimedialnych oraz dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na Sesji Rady Miasta Żagań.	W terminie uzgodnionym.

Źródło: Opracowanie własne

Kontekst planowania strategicznego

Jednym z najważniejszych dokumentów strategicznych dla Miasta Żagań jest przyjęta przez Radę Miasta Uchwałą Nr ..... z dnia ..... Strategia Rozwoju Problemów Społecznych Miasta Żagań na lata 2021-2026. Jest ona dokumentem wyznaczającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Żagania w dłuższej perspektywie czasowej. Strategia Rozwoju wyznacza pożądany obraz Żagania do którego zmierza. Główną misją i celem tego dokumentu jest podwyższenie jakości warunków, które wpływają na życie mieszkańców. Założeniem strategii jest analiza uwarunkowań, w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie, zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii Rozwoju Miasta Żagań na lata 2021-2031. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Miasta, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące, bądź opracowywane

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

Część 2. Zgodność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z dokumentami i programami

Ustawy regulujące system pomocy społecznej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań jest wieloletnim dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i miejskim. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej wyznaczona jest przepisami prawa i wynika z obowiązku prawnego nałożonego na mocy art. 17.1 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku:

„Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Celem tych programów jest reintegracja, integracja osób i rodzin z różnych powodów zagrożonych wykluczeniem społecznym.”

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w zakresie różnorodności problemów społecznych, obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej, mają również wpływ inne akty prawne regulujące system pomocy społecznej, które rzutują na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Należą do nich:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 roku, poz. 920),
- 2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713),
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 1997 nr 123 poz.776)
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 278 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 288 z późn. zm.),

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 2086),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 875),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057),
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2020 r. poz. 326),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1492),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
- Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 695 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2020 r. poz. 568),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).
- Uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023.

Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

Głównym celem polityki społecznej Unii Europejskiej jest wyrównywanie i polepszanie warunków życia i pracy obywateli Unii Europejskiej. W zakresie polityki strukturalnej i Europejskiego Funduszu

Społeczne istnieją regulacje podejmowane przez Radę, Parlament i Komisję Europejską, dotyczące Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej oraz polityki społecznej i wsparcia społecznego.

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005.

Dokumenty programowe polityki społecznej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, tworzona jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest scalenie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu, jak i konstruowanymi

w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długie- i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo-, i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE. W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”.

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem. W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanymi także inicjatywami flagowymi) oraz 10 zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;

- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.

Na poziomie europejskim i międzynarodowym:

1. Strategia „Europa 2020” jest strategią gospodarczą Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Jej treść opiera się na powiązanych ze sobą założeniach:

- Rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji);
- Rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej);
- Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną).

2. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych ratyfikowana przez Prezydenta Polski w roku 2012 ma na celu popieranie, ochronę i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Dokument kładzie nacisk na prowadzenie konsultacji z osobami niepełnosprawnymi w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi oraz angażowanie tych osób, w tym niepełnosprawnych dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.

3. Europejska strategia na rzecz praw osób niepełnosprawnych na lata 2021–2030. Celem strategii jest zapewnienie, by wszystkie osoby niepełnosprawne w Europie, bez względu na ich płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, wiek lub orientację seksualną:

- mogły korzystać z przysługujących im praw człowieka,
- miały równe szanse i równy dostęp do uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym,
- były w stanie decydować, gdzie, jak i z kim mieszkają,
- mogły swobodnie przemieszczać się w UE niezależnie od ich potrzeb w zakresie wsparcia,
- i nie doświadczały już dyskryminacji.

Na poziomie krajowym:

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030”, której głównym celem jest rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia, szczególnie osób z grup będących w gorszym położeniu

na rynku pracy, rozwój ekonomii społecznej, kształcenie ustawiczne, poprawę dostępności zasobów

mieszkańczych, wsparcie rodzin w opiece nad dzieckiem, rozwój form i metod pracy z rodziną w kryzysie, wprowadzenie nowych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, tworzenie modelu kompleksowego wsparcia osób starszych

2. **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL)**, której głównym celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

3. **Krajowy Program Reform (KPR)**, jest to kluczowy element wdrażania „Europy 2020”, którego głównym celem jest budowa trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, przy łączeniu celów unijnych z priorytetami krajowymi.

4. **Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.** Celem głównym Programu jest ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez działania zmierzające do zwiększenia aktywności społecznej, oraz zwiększenia gotowości do podejmowania pracy, a tym samym poprawy poziomu zatrudnienia. W programie wskazano pięć celów operacyjnych:

- Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży,
- Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży na wejście w rynek pracy,
- Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko,
- Zapobieganie niepewności mieszkaniowej,
- Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Krajowe dokumenty strategiczne:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014 - 2023,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2016 - 2020,
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2021–2025,
- Narodowy program Ochrony Zdrowia Psychicznego,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Program Dostępność Plus.

Regionalne dokumenty strategiczne:

- Lubuska Regionalna Strategia Innowacji,
- Wojewódzki Program na rzecz Osób Starszych,
- Lubuski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej,
- Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program współpracy Województwa Lubuskiego z organizacjami pozarządowymi w 2021,
- Wojewódzki Program Pomocy Społecznej,
- Wojewódzki Program Integracji Społecznej Osób Niepełnosprawnych,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Program ochrony środowiska dla województwa lubuskiego.

Powiatowe dokumenty strategiczne :

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żagańskim na lata 2019-2025,

- Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie żagańskim na lata 2018-2022,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Żagańskiego na lata 2015-2023,
- Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Żagańskiego na lata 2018–2022,
- Program Rozwoju Pieczy Zastępczej Powiatu Żagańskiego na lata 2019-2021,
- Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Borów Dolnośląskich.

Ponadto prowadzone są działania i realizowane programy rządowe obejmujące:

1) Rodzina

- **Rodzina „500+”**-Program ten to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde dziecko w rodzinie w wieku do ukończenia 18 roku życia, bez kryterium dochodowego. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin w oparciu o przepisy ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

- **„Dobry Start”**-Program ten to inwestycja w edukację polskich dzieci. To 300 zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Rodziny otrzymują świadczenie bez względu na dochód. To wsparcie dla 4,6 miliona uczniów.
- **„Program Maluch+”**- Program ten wspiera rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 - żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów. Beneficjenci programu mogą otrzymać dofinansowanie do tworzenia i funkcjonowania miejsc opieki. "Maluch+" jest programem rocznym.
- **„Opieka nad dzieckiem w wieku do lat 3”**- w tym miejscu informacje o opiece nad dzieckiem w wieku do lat 3 znajdują rodzice, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, gminy.
- **Karta Dużej Rodziny** -System zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+. Karta Dużej Rodziny funkcjonuje zarówno w instytucjach publicznych, jak i w prywatnych firmach.

2) Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne czyli zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe), świadczenie rodzicielskie, do których prawo nabywa się w sposób określony w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

- **Fundusz alimentacyjny** -świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
- **Opieka zastępcza nad dzieckiem** - najlepszym środowiskiem życia i wychowania dziecka jest rodzina. Istnieją jednak sytuacje niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Wówczas istotną rolę spełnia piecza zastępcza.
- **Program Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej** - jest adresowany do jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego, których obowiązkiem jest realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W ramach Programu ze środków finansowych korzystać mogą również podmioty niepubliczne, które realizują zadanie pracy z rodziną lub organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na zlecenie

samorządu. Dofinansowaniu w ramach Programu mogą podlegać koszty wynagrodzenia asystentów rodziny oraz koordynatorów pieczy zastępczej.

- **Program rządowy „Za życiem”**- Program zapewni podniesienie jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej, zwiększenie efektywności i dostępności do rehabilitacji dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, powstałych w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu.

3) Pomoc społeczna i seniorzy

- **Program Posiłek w szkole i w domu na lata 2019 - 2023**
Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Takie rozwiązanie daje bowiem większą kontrolę nad jakością kupowanych produktów, z których przygotowywane są posiłki, oraz nad procesem ich przygotowywania. Celem Programu jest również zapewnienie wsparcia finansowego organom prowadzącym publiczne szkoły podstawowe, w tym szkołom artystycznym realizującym kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej, w organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach.
- **Program „Opieka 75+”** - to program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Jest realizowany przez samorządy i polega na świadczeniu usług opiekuńczych dla seniorów w miejscach zamieszkania.
- **„Od wykluczenia do aktywizacji. Program pomocy osobom wykluczonym społecznie i zawodowo”**. W dniu 5 grudnia 2018 r. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, podpisał nowy Program pn. „Od wykluczenia do aktywizacji. Program pomocy osobom wykluczonym społecznie i zawodowo”. Decyzja ukierunkowania nowego programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na problemy jednostek lub grup osób, w tym rodzin wykluczonych społecznie pozwala na promowanie włączania społecznego, walki z ubóstwem oraz dyskryminacją, zarówno społeczną, jak i zawodową. Stwarza też możliwości na dobre wykorzystanie usług reintegracji społecznej i zawodowej, które uzależnione jest przede wszystkim od poprawnego wykonywania statutowych zadań określonych instytucji.
- **Program „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”** - ma charakter uzupełniający wobec ustawowych zadań własnych samorządów gmin w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom. Jego celem jest tworzenie warunków sprzyjających poprawie sytuacji życiowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi, zwłaszcza osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie.
- **Program „Od zależności ku samodzielności”**. Celem głównym Programu jest umożliwienie osobom z zaburzeniami psychicznymi przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej w jakiej się znalazły, której własnym staraniem, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości nie są w stanie samodzielnie pokonać.
- **„Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym”**. Głównym celem Programu jest inspirowanie i wspieranie działań nakierowanych na przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu bezdomności. Nową kwestią w tym obszarze, której nie uwzględnił dotychczasowy Program wspierający rozwiązywanie problemu bezdomności, jest inspirowanie do wdrażania nowych metod pracy z osobami bezdomnymi oraz programów aktywizacji społecznej i zawodowej tych osób.

Rynek pracy

- Program "Zwiedzaj i Pracuj" -Programy "Zwiedzaj i Pracuj" cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony młodych obywateli RP. Udział w jednym z programów stanowi interesującą alternatywę dla rocznego pobytu, łączącego wypoczynek, poznawanie sposobu życia w innej części globu z możliwością świadczenia pracy w tym państwie.

Inne działania rządowe:

- Wsparcie dla bezrobotnych najbardziej oddalonych od rynku pracy (MRPiPS),
- Wsparcie rodzin z dziećmi oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (MRPiPS),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych (MRPiPS),
- Zmiana zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu wobec niektórych rodzajów wykonywania pracy (MRPiPS),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych (MRPiPS),
- Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego młodzieży (MRPiPS/OHP),
- Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej poprzez zapewnienie funkcji socjalnej szkoły (MEN),
- Wsparcie dla opiekunów osób niepełnosprawnych (MRPiPS),
- Rozwój sektora ekonomii społecznej (MRPiPS),
- Zmiany w systemie pomocy społecznej (MRPiPS),
- Pomoc państwa w zakresie dożywiania (MRPiPS).

Część 3. Diagnoza sytuacji społecznej Żagania

Położenie i powierzchnia miasta Żagań

Żagań (niem. Sagan, łuz. Zahań, czes. Zaháň, łac. Saganum) – miasto w zachodniej Polsce, w województwie lubuskim, siedziba powiatu żagańskiego. Położone na pograniczu Niziny Śląsko-Łużyckiej i Wału Trzebnickiego, nad rzekami: Bobrem i Czerną Wielką, w otoczeniu lasów. Na wysokości 102 m n.p.m. (centrum). Położenie geograficzne miasta określają współrzędne 51°37'N 15°19'E. Miasto znajduje się w odległości 40 km od granicy polsko-niemieckiej i 100 km od granicy polsko-czeskiej.

Rysunek 1. Położenie miasta Żagań.

Źródło: opracowanie własne

Historycznie miasto przynależy do Dolnego Śląska, jednak po II wojnie światowej Żagania z tą krainą osłabły – w latach 1950–1975 miasto należało do województwa zielonogórskiego, w latach 1975–1998 do województwa zielonogórskiego, a od 1999 położone jest w województwie lubuskim. Miasto Żagań graniczy z Gminą Żagań, Gminą Łłowa (powiat żagański) i Gminą Żary (powiat żarski).

Żagań jest lokalnym ośrodkiem usługowo-przemysłowym, a także węzłem komunikacyjnym, w którym zbiega się droga krajowa nr 12 i dwie drogi wojewódzkie: droga wojewódzka nr 295 i droga wojewódzka nr 296 oraz kilka linii kolejowych.

Żagań był i jest kojarzony z dużym garnizonem wojskowym. Wojsko stacjonuje w Żaganiu nieprzerwanie od drugiej połowy XIX wieku. Najpierw były to wojska pruskie, później Reichswehra następnie Wehrmacht, a po II wojnie światowej Armia Czerwona (do 1993 roku) i Ludowe Wojsko Polskie, a obecnie Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej tj. dowództwo 11 Dywizji Kawalerii Pancerniej i oraz główny sztab amerykańskiego kontyngentu wojsk NATO w Polsce tj. Pancerna Brygadowa Grupa Bojowa (ang. Armored Brigade Combat Team).

Powierzchnia miasta wynosi 40,38 km². Miasto stanowi 3,57% powierzchni powiatu żagańskiego. Ponad 54% obszaru miasta zajmują lasy, zaś gospodarstwa i działki rolne zlokalizowane na terenie miasta zajmują 15% powierzchni Żagania. Obszar chronionego krajobrazu stanowi niespełna 4% powierzchni miasta.

Demografia

Liczba ludności zamieszkującej miasto Żagań według stanu z 31 grudnia 2020 r. wynosiła 24.139 mieszkańców. Wśród populacji mieszkańców obserwuje się nieznaczną przewagę płci żeńskiej, która liczy 12.716 kobiet, co stanowi 52,7% ogółu ludności. Zjawisko to widoczne jest w całym analizowanym okresie, od 2016 roku. Mężczyźni natomiast stanowili 47,3% ogółu ludności, przy liczbie 11.423.

W latach 2016-2020 zmniejszała się ogólna liczba ludności miasta, a struktura wiekowa mieszkańców z uwagi na płeć miasta ulegała nieznacznym zmianom. W rozpatrywanym okresie miał miejsce spadek liczby, zarówno kobiet jak i mężczyzn o około -5,0%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższa tabela.

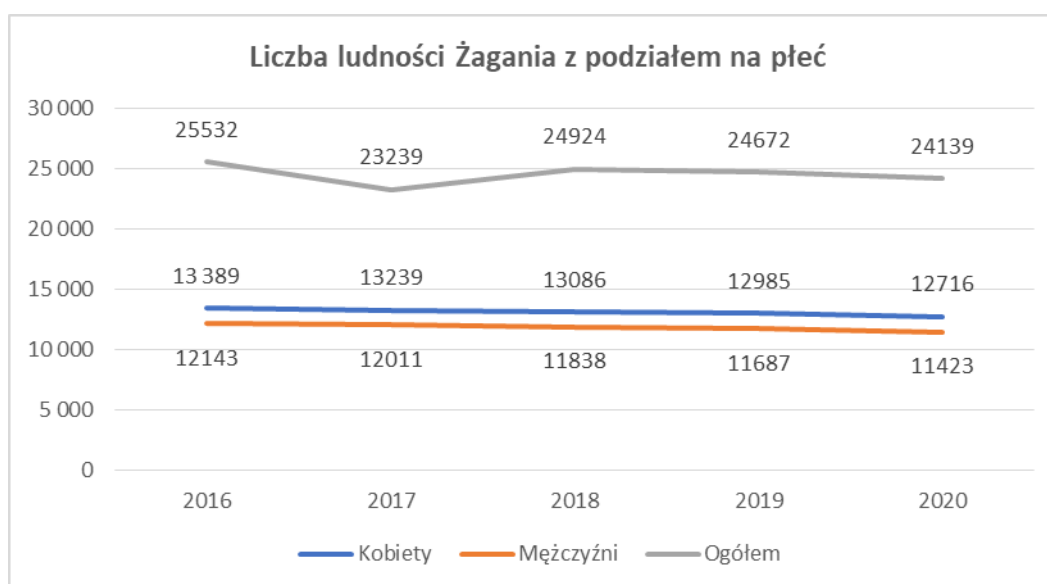
Szczegółowy obraz rozkładu liczebności płci w całej populacji w poszczególnych latach prezentują zamieszczone poniżej zestawienia liczbowe.

Tabela 2. Liczba mieszkańców Miasta Żagań z w podziale na płeć.

Wyszczególnienie	Stan na 31 XII				
	2016	2017	2018	2019	2020
Kobiety	13 389	13 239	13 086	12 985	12 716
Mężczyźni	12 143	12 011	11 838	11 687	11 423
Ogółem	25 532	23 239	24 924	24 672	24 139

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Żaganiu, opracowanie własne

Wykres 1. Liczba ludności Żagania w latach 2016-2020 z podziałem na płeć.

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Żaganiu, opracowanie własne

Na koniec 2019 roku średni wiek mieszkańców wynosi 42,4 lat (średni wiek kobiet to- 44,4 lata, natomiast mężczyzn- 40,2 lata) i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubuskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Prócz spadku liczebności populacji innym istotnym zjawiskiem demograficznym jest zmiana struktury ludności ze względu na wiek tj. sukcesywnie zwiększający się udział seniorów w populacji, co jest lokalną a także ogólnopolską tendencją.

Tabela 3. Biologiczne grupy wieku w Żaganiu w 2020 r.

Liczba kobiet w wieku 0 - 18 lat -8,5%	Liczba mężczyzn w wieku 0 -18 lat – 9,5%
kobiety – 2 050 osób	mężczyźni – 2 291 osób
Liczba kobiet w wieku 19 - 60 lat -27,6%	Liczba mężczyzn w wieku 19 - 65 lat – 30,5%
kobiety – 6 675 osób	mężczyźni –7 373 osób
Liczba kobiet w wieku > 60 lat – 16,5%	Liczba mężczyzn w wieku > 65 lat – 7,3%
kobiety – 3 991 osób	mężczyźni –1 759 osób

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Żaganiu, opracowanie własne.

Liczba mieszkańców Żagania według kryterium produktywności na koniec 2020 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny - 18,0% (4 341 osób),
- wiek produkcyjny - 58,1% (14 048 osób),
- wiek poprodukcyjny - 23,8% (5 750 osób).

Wykres 2. Liczba ludności Żagania w latach 2016-2020 z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe.

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Żaganiu, opracowanie własne

Jak wynika z powyższego wykresu wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym w Żaganiu ulega systematycznemu wzrostowi (obecnie 23,8%), gdy w poprzednich latach utrzymywał się na stałym poziomie wynoszącym około 20-21%. Wskaźnik osób w wieku produkcyjnym w latach

2016-2020 systematycznie nieznacznie spada (obecnie 58,1%), natomiast udział osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na mniej więcej stałym poziomie 18,0%.

Spoglądając na zmiany ludności w podziale na płeć, liczba kobiet zmniejsza się nieznacznie wolniej od liczby mężczyzn.

Tabela 4. Przekrój statystyczny gminy Żagań o statusie miejskim

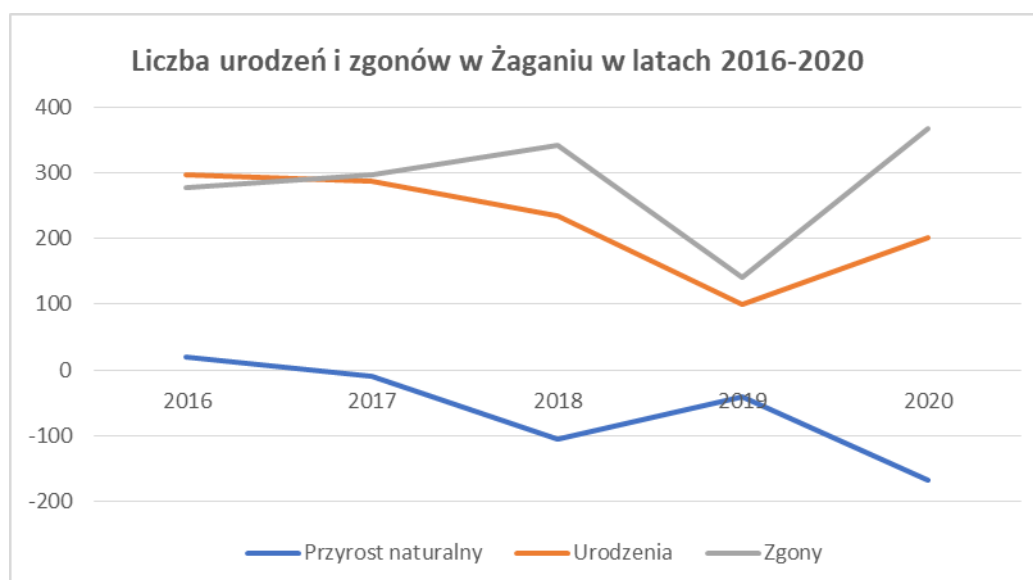
Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Liczba ludności, w tym:	25.532	25.250	24.924	24.672	24.139
- w wieku przedprodukcyjnym	4.634	4.576	4.515	4.487	4.344
kobiety	2.165	2.143	2.123	2.117	2.050
mężczyźni	2.469	2.433	2.392	2.370	2.291
- w wieku produkcyjnym	15.811	15.391	14.982	14.557	14.048
kobiety	7.596	7.358	7.138	6.917	6.675
mężczyźni	8.215	8.033	7.844	7.640	7.373
- w wieku poprodukcyjnym	5.087	5.283	5.427	5.628	5.750

x-brak danych, Opracowanie własne, Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Żaganiu

Przyrost naturalny

Istotnymi czynnikami mającymi wpływ na tempo zmian liczby ludności gminy są przyrost naturalny oraz migracja. Przyrost naturalny oznacza różnicę między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie, a zatem może przyjmować wartość dodatnią lub ujemną.

Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów Żagania w latach 2016-2020.

Opracowanie własne, Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Żaganiu

Dane w tym zakresie odnoszące się do miasta Żagań przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 5. Liczba urodzeń i zgonów Żagania w latach 2016 - 2020.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Przyrost naturalny	+19	-9	-106	-82	-167
Urodzenia	297	287	235	232	201
Zgony	278	296	341	314	368
Zgony niemowląt	3	2	1	2	x

x- brak danych, Opracowanie własne, Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Żaganiu

Liczba urodzeń żywych w Żaganiu we wszystkich analizowanych latach ulegała wahaniom, jednakże była dużo niższa niż liczba zgonów, która z kolei systematycznie rosła. Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny notowany jest w liczbach ujemnych, a ich wysokie wartości charakteryzują wyjątkowo niekorzystną sytuację demograficzną Żagania. Obserwuje się dalszą przewagę zgonów mieszkańców nad urodzeniami. Jest to negatywna tendencja demograficzna, pomimo niewielkiej liczby zgonów noworodków.

Na koniec 2020 roku Żagań ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -167. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,54 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Ruch migracyjny

Liczba osób przybywających na dany obszar uzależniona jest od wielu czynników, a w czasach współczesnych zależy głównie od atrakcyjnych miejsc pracy, od możliwości zatrudnienia w mieście lub w jego pobliżu. Jeżeli nie ma możliwości zatrudnienia dla pewnych grup ludności, to ważniejszymi czynnikami są jakość środowiska przyrodniczego i społecznego, cena nieruchomości (w tym gruntów), koszty utrzymania, dostępność do infrastruktury, a także więź społeczna.

Wg definicji z GUS, migracje wewnętrzne to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym: w przypadku gmin miejsko – wiejskich, zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy, z terenów wiejskich na miejskie i odwrotnie. Fakt przybycia (tj. zameldowania) do danej jednostki administracyjnej w celu zamieszkania określa się mianem napływu migracyjnego (wędrownego), wyjazdu – w celu zamieszkania w innej jednostce – mianem odpływu migracyjnego (wędrownego). Saldo migracji to różnica między liczbą zameldowań a wymeldowań¹.

Dlatego kolejnym czynnikiem mającym wpływ na liczbę mieszkańców w Żaganiu stanowi ruch migracyjny.

Tabela 6. Ruch migracyjny w Żaganiu w latach 2016-2020.

¹ <https://stat.gov.pl/metainformacje/sownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/212,pojcie.html>

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	- 3,74	- 2,95	- 6,39	-2,8	x
Saldo migracji wewnętrznych	- 91	- 70	- 162	-72	-172
Saldo migracji zagranicznych	- 7	- 7	- 4	4	5

x- brak danych, Opracowanie własne, Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Żaganiu

Można założyć, że położenie geograficzne Żagania jest czynnikiem sprzyjającym rozwojowi migracji za granicę w celach zarobkowych, co przekłada się w pewnym stopniu na istniejące problemy społeczne.

Oprócz spadku liczebności populacji miasta (ogółem oraz w obrębie przedprodukcyjnej i produkcyjnej grupy wiekowej) najbardziej istotnym zjawiskiem demograficznym jest zmiana struktury ludności ze względu na wiek.

Tabela 7. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Żaganiu w latach 2016-2020.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	23,6	25,5	27,2	28,8	x

x- brak danych, Opracowanie własne, Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Żaganiu

Jak z wynika z powyższej tabeli współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi stale wzrasta co dowodzi, że przebieg procesu demograficznego starzenia się populacji Żagania ma charakter systematyczny, tzn. sukcesywnie zwiększa się udział seniorów w populacji. Należy także pamiętać, iż w przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

Podobne tendencje są obserwowane w skali ogólnopolskiej i regionalnej. Oznacza to, że w tym aspekcie zjawiska demograficzne w mieście nie odbiegają od tendencji ogólnych, zatem trudno doszukać się tutaj jakichś elementów lokalnej specyfiki.

Małżeństwa i rozwody

Zmiany społeczno-kulturowe, rozpowszechnienie się wiedzy medycznej i psychologicznej, przemiany wartości, rozwój sektora usług materialnych i niematerialnych, powodują przekształcenie komórki społecznej, jaką jest rodzina. Do skutków tych przemian należy zmniejszenie znaczenia małżeństwa na rzecz swobodnych związków, późniejsze zawieranie małżeństw, opóźnienie urodzenia pierwszego dziecka, a tym samym zmniejszenie ilości dzieci w jednej rodzinie, przejście od rodziny skoncentrowanej na dzieciach do rodziny skoncentrowanej na rodzicach, wzrost liczby rozwodów oraz ogólne zmniejszenie dzietności.

Ilość zawieranych małżeństw na przełomie lat 2016-2020 przedstawia poniższy wykres.

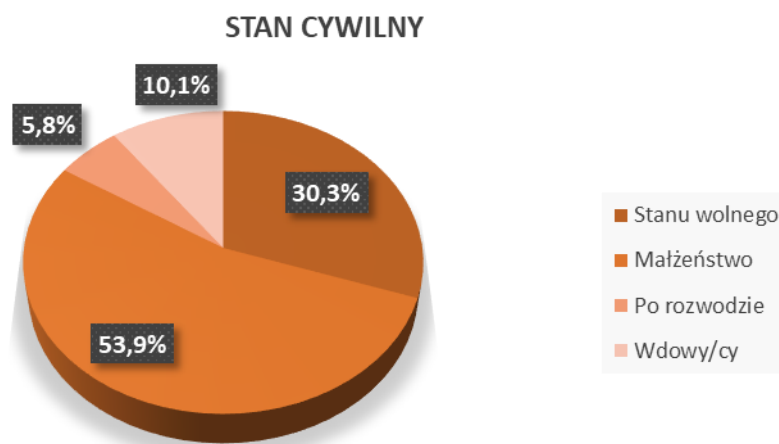
Wykres 4. Ilość zawieranych małżeństw w Żaganiu w latach 2016-2020 r.

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Żaganiu

Z danych GUS wynika iż, mieszkańcy Żagania zawarli w 2019 roku 132 małżeństw, natomiast w 2020 r. zawarto ich 196. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa lubuskiego oraz więcej od wartości dla Polski. Na liczbę zawieranych małżeństw w 2020 r. mogła mieć wpływ niewątpliwie sytuacja pandemiczna. Według danych GUS w I półroczu 2020 r. mieszkańcy Żagania zawarli 41 małżeństw.

Wykres 5. Stan cywilny mieszkańców Żagania.

Opracowanie własne, Źródło:

Spośród wszystkich mieszkańców Żagania ponad połowa mieszkańców żyje w małżeństwie, natomiast 30,3% jest stanu wolnego. Najmniejszą grupę stanowią osoby po rozwodzie - 5,7%, natomiast 9,9% to wdowy/wdowcy.

Część 4. Infrastruktura społeczna /zasoby opieki społecznej.

System edukacji

Edukacja rozumiana jako wychowanie, nauka, wykształcenie oraz zdobywanie wiedzy umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Baza edukacyjna Żagania funkcjonuje w oparciu o placówki prowadzone przez miasto, a także inne niepubliczne instytucje dopełniające bazę placówek oświatowych, świadczących usługi edukacyjno-wychowawcze dla lokalnej społeczności.

W roku szkolnym 2019/2020 działalność edukacyjną na terenie miasta Żagań prowadziło 10 placówek publicznych - 4 przedszkola i 6 szkół podstawowych oraz 6 placówek niepublicznych - 1 punkt przedszkolny i 5 przedszkoli.

Placówki publiczne.

Przedszkola:

- Publiczne Przedszkole nr 2 w Żaganiu, ul. Skarbowa 13;
- Publiczne Przedszkole nr 3 im. Marii Kownackiej w Żaganiu, ul. Skarbowa 24;
- Publiczne Przedszkole nr 5 im. Czesława Janczarskiego w Żaganiu, ul. Wałowa 12;
- Publiczne Przedszkole nr 6 im. Bożeny Nemcowej w Żaganiu, ul. Żarska 16.

Szkoły podstawowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Brzechwy w Żaganiu, ul. Wojska Polskiego 7;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancерnej w Żaganiu, ul. Wojska Polskiego 1;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu, ul. Szkolna 42;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu, ul. Wesoła 38;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 im. 1 Dywizji Pancерnej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu, ul. Nocznickiego 18;
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7 im. Doroty księżnej żagańskiej w Żaganiu, ul. Żarska 1.

Placówki niepubliczne:

- Punkt Przedszkolny Jacek i Agatka w Żaganiu, ul. Słowackiego 22;
- Niepubliczne Przedszkole Stacyjkowo w Żaganiu, ul. Dworcowa 49;
- Niepubliczne Przedszkole Zielony Zakątek w Żaganiu, ul. Fabryczna 2;
- Niepubliczne Przedszkole Chatka Puchatka w Żaganiu, ul. Skarbowa 9;
- Niepubliczne Przedszkole Wesołe Boberki w Żaganiu, ul. Jana Pawła II 19;
- Niepubliczne Przedszkole Sigma w Żaganiu, ul. Szprotawska 53.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

Z dniem 1 stycznia 2020 r. Punkt Przedszkolny Jacek i Agatka w Żaganiu został przekształcony w Niepubliczne Przedszkole Jacek i Agatka w Żaganiu. W Żaganiu poza tym funkcjonują publiczny Żłobek Miejski nr 1 (ul. Skarbowa 24) i inne niepubliczne. Liczba miejsc oferowanych przez te placówki nie jest jednak niewystarczająca. Jak ukazuje poniższa tabela, liczba dostępnych miejsc jest wyższa

od liczby dzieci objętych opieką w żagańskich żłobkach.

Tabela 8. Liczba dzieci i miejsca w żłobkach na terenie Żagania.

Żagań GM	2016	2017	2018	2019
Liczba żłobków/1 klub dziecięcy	5/1	5/1	5/1	5/1
Liczba miejsc (ogółem)	108	130	207	177
Zmiana (%)	-	20,3	59,2	-14,4
Liczba miejsc w placówce publicznej	48	48	48	48
Zmiana (%)	bz	bz	bz	bz
Dzieci objęte opieką w żłobkach w Żaganiu	88	110	139	157

Źródło: GUS-BDL oraz dane UM w Żaganiu

W roku szkolnym 2019/2020 do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych, dla których organem prowadzącym jest miasto Żagań, uczęszczało do 32 oddziałów 751 dzieci.

Stan liczbowy uczniów poszczególnych placówek oświatowych prowadzonych przez Żagań przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 9. Liczba dzieci uczęszczających do publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych – rok szkolny 2019/2020.

Lp.	Nazwa placówki	Liczba dzieci w przedszkolu/oddziale	Liczba oddziałów
1.	Publiczne Przedszkole nr 2 w Żaganiu	123	5
2.	Publiczne Przedszkole nr 3 im. Marii Kownackiej w Żaganiu	50	2
3.	Publiczne Przedszkole nr 5 im. Czesława Janczarskiego w Żaganiu	171	7
4.	Publiczne Przedszkole nr 6 im. Bożeny Němcowej w Żaganiu	246	10
5.	Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 2 im. 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancerniej w Żaganiu	43	2
6.	Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu	20	1
7.	Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu	11	1
8.	Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 5 im. 1 Dywizji Pancerniej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu	87	4
RAZEM:		751	32

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

W 2019 r. w Żaganiu w publicznych przedszkolach zatrudnionych było 69 nauczycieli.

Z czego:

- 4 bez stopnia awansu zawodowego,
- 2 stażystów,
- 13 kontraktowych,
- 27 mianowanych,
- 23 dyplomowanych.

W roku szkolnym 2019/2020 do niepublicznych przedszkoli oraz punktów przedszkolnych położonych na terenie miasta Żagań uczęszczało 274 dzieci.

Tabela 10. Liczba dzieci uczęszczających do niepublicznych przedszkoli – rok szkolny 2019/2020.

Lp.	Nazwa placówki	Liczba dzieci w przedszkolu/ punkcie przedszkolnym
1.	Punkt przedszkolny Jacek i Agatka w Żaganiu	24
2.	Niepubliczne Przedszkole Stacyjkowo w Żaganiu	43
3.	Niepubliczne Przedszkole Zielony Zakątek w Żaganiu	80
4.	Niepubliczne Przedszkole Chatka Puchatka w Żaganiu	27
5.	Niepubliczne Przedszkole Wesołe Boberki w Żaganiu	81
6.	Niepubliczne Przedszkole Sigma w Żaganiu	19
RAZEM:		274

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

W roku szkolnym 2019/2020 do sześciu publicznych szkół podstawowych, uczęszczało 1978 uczniów pobierających naukę w 97 oddziałach, co daje średnio 19,7 ucznia na jeden oddział.

Tabela 11. Liczba uczniów uczęszczająca do publicznych szkół podstawowych – rok szkolny 2019/2020.

Lp.	Nazwa placówki	Liczba uczniów w szkole	Liczba oddziałów w szkole
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Brzechwy w Żaganiu	390	17
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancерnej w Żaganiu	245	14
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu	124	8
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu	111	8
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 im. 1 Dywizji Pancерnej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu	404	19
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7 im. Doroty księżnej żagańskiej w Żaganiu	704	31

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

RAZEM:	1978	97
--------	------	----

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

W 2019 r. w Publicznych Szkołach Podstawowych w Żaganiu zatrudnionych było 247 nauczycieli z czego:

- 3 bez stopnia awansu zawodowego,
- 6 stażystów,
- 23 kontraktowych,
- 53 mianowanych,
- 162 dyplomowanych.

W miejskich szkołach i oddziałach przedszkolnych, na jednego nauczyciela średnio przypadało 8,5 ucznia. W ciągu całego 2019 r. nie zwolniono żadnego nauczyciela.

W Żaganiu funkcjonuje również Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy, w ramach którego funkcjonują: szkoła podstawowa, szkoła przysposabiająca do pracy, zespół rewalidacyjno-wychowawczy, ośrodek wychowawczy oraz klasa dla dzieci z autyzmem.

Dodatkowo młodzież może kontynuować naukę w szkołach ponadpodstawowych tj.:

- Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Stefana Banacha, ul. Plac Orłąt Lwowskich 4, Żagań 68-100
- Zespole Szkół Tekstylno-Handlowych ul. Gimnazjalna 13, Żagań 68-100
- Zespole Szkół Technicznych i Licealnych ul. Pomorska 7, Żagań 68-100
- Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących ul. Gimnazjalna 13, Żagań 68-100.

Z uwagi na istnienie jednostki wojskowej oraz tradycję wojskową miasta, w ramach oferty edukacyjnej szkół tworzone są klasy mundurowe, kierunki wojskowe m.in.: technikum logistyczne z innowacją wojskową, technikum spedycyjne w innowacją wojskową oraz liceum ogólnokształcące z innowacją wojskową.

Wyniki egzaminu zewnętrznego- egzaminu ósmoklasisty.

Żagańskie placówki osiągają relatywnie dobre wyniki, co przejawia się chociażby w wynikach egzaminu ósmoklasisty.

Poniższe dane przedstawiają zestawienie procentowe wyników uczniów szkół w mieście Żagań przystępujących do egzaminu ósmoklasistów.

Tabela 12. Zestawienie procentowe wyników egzaminów ósmoklasisty - rok szkolny 2019/2020.

Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski	Język niemiecki
Polska	59	46	54	45
Okręg	56,40	43,34	51,86	41,64
Województwo	56,44	41,93	52,56	42,86
Powiat	54,34	38,91	47,57	36,75
ŻAGAŃ Gmina wiejska	43,18	38,05	37,74	32,80
ŻAGAŃ Miasto	56,38	39,81	55,66	46,00

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Na podstawie przeprowadzonych analiz, średnie wyniki procentowe uzyskane przez uczniów miasta Żagań są wyższe od danych dla gminy wiejskiej Żagań, powiatu oraz zbliżone do wyników województwa lubuskiego.

Jak przedstawia powyższa tabela, uczniowie żagańskich szkół osiągnęli z języka polskiego wyniki zbliżone do danych ogólnopolskich, województwa i okręgu, natomiast wyższe od danych dla powiatu czy gminy wiejskiej - uzyskując średni wynik egzaminu z języka polskiego na poziomie 56,38 %.

Jeśli natomiast mowa o matematyce, uczniowie klas ósmych szkół w Żaganiu otrzymali nieco gorsze wyniki od wyników ogólnopolskich, okręgowych czy wojewódzkich- z wynikiem średnim – 39,81 %, natomiast lepsze od wyników dla gminy wiejskiej Żagań i powiatu.

Uczniowie z żagańskich szkół okazali się najlepsi z języków obcych: angielskiego i niemieckiego uzyskując średni wynik egzaminu na poziomie 55,66 % i 46 %. Wyniki te były wyższe od danych ogólnopolskich, województwa, okręgu, danych dla powiatu i gminy wiejskiej.

Najlepsze wyniki z języka polskiego i języka angielskiego otrzymali uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu, natomiast z matematyki uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu. Egzamin ósmoklasisty z języka niemieckiego został przeprowadzony tylko w dwóch szkołach a lepsze wyniki uzyskali uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 5 im. 1 Dywizji Pancерnej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu.

Poniżej zestawienie procentowe wyników egzaminów ósmoklasisty w podziale na szkoły podstawowe.

Tabela 13. Zestawienie procentowe wyników egzaminów ósmoklasisty w poszczególnych szkołach podstawowych w roku szkolnym 2019/2020.

Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski	Język niemiecki
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Brzechwy w Żaganiu.	59,60	45,91	63,62	-
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. 11 Lubuskiej Dywizji Kawalerii Pancерnej w Żaganiu.	57,83	33,33	49,17	-
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II w Żaganiu.	56,00	49,07	59,33	-
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Ofiar Stalagu VIII C w Żaganiu.	65,00	39,83	66,00	-
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 im. 1 Dywizji Pancерnej dowodzonej przez gen. Stanisława Maczka w Żaganiu.	57,59	35,84	50,48	50,50
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7 im. Doroty księżnej żagańskiej w Żaganiu.	53,93	39,39	54,61	28

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Placówki oświatowe w Żaganiu dysponują dobrymi warunkami lokalowymi oraz zapleczem dydaktycznym. Stan techniczny umożliwia prowadzenie zajęć dla dzieci i uczniów zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz spełniają wszystkie wymogi związane z bezpieczeństwem oraz higieną pracy uczniów i pracowników.

Podsumowując, w Żaganiu rośnie liczba placówek przedszkolnych i przedszkolnych, które w większości zaspokajają potrzeby mieszkańców. Miasto zapewnia mieszkańcom opiekę nad dziećmi do lat 3 w publicznym żłobku, ale istnieją również 3 żłobki i 1 klub dziecięcy niepubliczne. Miasto dofinansowuje pobyt i opiekę nad dziećmi do lat 3 w niepublicznych placówkach. Kwestię oceny dostępności infrastruktury i usług edukacyjno-wychowawczych (szkoły, przedszkola, żłobki) podjęto w badaniu ankietowym, gdzie ponad 51,1% respondentów pozytywnie ocenia ten aspekt działalności miasta, jednak zdaniem 36,0% mieszkańców oferta zajęć pozalekcyjnych jest niewystarczającą.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Zgodnie z aktualnymi uregulowaniami prawnymi miasto Żagań jako jednostka samorządu terytorialnego jest odpowiedzialna za kształtowanie lokalnej polityki zdrowotnej wobec mieszkańców.

Do najważniejszych zadań w tym zakresie należą:

- działania w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej,
- działania w zakresie pozyskiwania specjalistycznej kadry lekarskiej,
- poprawa stanu technicznego przychodni i ośrodków zdrowia,
- doposażenie w sprzęt medyczny.

Na terenie miasta Żagań opiekę zdrowotną sprawuje 105 Kresowy Szpital Wojskowy z Przychodnią SP ZOZ w Żarach – Filia w Żaganiu przy ul. Żelaznej 1. Obecnie zakład jest wieloprofilową instytucją medyczną z zasobem 12 oddziałów, 6 pododdziałów szpitalnych w Żarach oraz 7 oddziałów a w Żagańskim szpitalu z oddziału pulmonologicznego z pododdziałem chorób wewnętrznych i anestezjologii i intensywnej terapii, ponadto szpital dysponuje specjalistycznymi poradniami lekarskimi, szeroką bazą diagnostyczną oraz gabinetami lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej.

W poniższej zamieszczone zostało zestawienie publicznych i niepublicznych placówek medycznych, funkcjonujących w mieście.

Tabela 14. Placówki medyczne w Żaganiu.

L.p.	Wyszczególnienie	Adres
1.	Zakład Fizjoterapii Activmed	ul. Kolejowa 88, Żagań 68-100
2.	Gabinety lekarskie – Rynek Opiekę zapewniają lekarze: dermatolog, neurolog, kardiolog, ginekolog.	ul. Rynek 31/32, Żagań 68-100
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MON-MED Opiekę zapewnia lekarz rodzinny	ul. Dworcowa 70, Żagań 68-100
4.	Praktyka Lekarza Rodzinnego Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Hipokrates	ul. Kopernika 3, Żagań 68-100
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Lekarzy "Mandragora" s.c. E. Welcz, A. Uchman	ul. Sobieskiego 14, Żagań 68-100
6.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Alfa Zakład Rehabilitacji i Fizykoterapii.	ul. Dworcowa 49, Żagań 68-100
7.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego KOWALSKA-BODNAR s.c. Praktyka świadczy usługi w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia	ul. Jarosława Dąbrowskiego 1, Żagań 68-100
8.	Zakład Rehabilitacyjny Reh-Med. Świadczy usługi w ramach kontraktu z NFZ i odpłatnej działalności statutowej.	ul. Findera 3, Żagań 68-100
9.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Kormed Opiekę zapewniają lekarze: chirurg, psychiatra, laryngolog, stomatolog, pediatra.	ul. Dworcowa 70, Żagań 68-100

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

10.	SANA Gabinety Specjalistyczne Opiekę zapewniają lekarze: urolog, neurolog, internista- diabetolog, ginekolog, psycholog, ortopeda, medycyna pracy	ul. Długa 1, Żagań 68-100
11.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICUS" Pierkoś i Partnerzy Sp. Partnerska Opiekę zapewniają: lekarz rodzinny, pediatra.	ul. Osiedle Na Górcie 45 Żagań 68-100
12.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Medycyny Pracy	ul. Piłsudskiego 2, Żagań 68-100
13.	"Rom-Med" Serwis Medyczny	ul. Żelazna 1, Żagań 68-100
14.	Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa	ul. Szprotawskiej 45A, Żagań 68- 100

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Zgodnie z danymi GUS w 2019 r. na terenie Żagania udzielono ogółem 203.317 porad lekarskich, co wskazuje na zadawalający poziom opieki medycznej w mieście. W Żaganiu występuje dostateczna ilość poradni specjalistycznych i personelu oraz jakość pracy lekarzy.

W ramach zapewnienia ochrony zdrowia psychicznego powiat Żagański od 2012 r. realizuje Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Żagańskiego, który obejmuje w szczególności zadania polegające na promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym, zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki psychoterapeutycznej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Ustawa z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej, obliguje miasto Żagań do aktywnych działań w obszarze świadczenia pomocy społecznej, które skierowane są do tych mieszkańców, którzy z uwagi na trudną sytuację życiową wymagają wsparcia zewnętrznego. Zadania dotyczące usług pomocy społecznej w Żaganiu realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu (OPS).

Zapewnia on osobom wymagającym wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych, optymalną pomoc organizacyjną, materialną oraz psychologiczną.

„Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.” art. 2 ust.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. tekst jednolity (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 t.j.).

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia odpowiadają okolicznościom uzasadniającym udzielenie pomocy oraz realnym możliwościom finansowym Ośrodka.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

W latach 2018 - 2020 Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu udzielał pomocy z następujących powodów:

Tabela 15. Powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2018 - 2020.

L.p	Rodzaj powodu	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin	% w stosunku do ogółu rodzin objętych wsparciem w 2020 r.
		2018	2019	2020	
1.	Ubóstwo	362	334	333	58,73
2.	Sieroctwo	0	0	0	
3.	Bezdomność	25	30	30	5,29
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	25	19	24	
5.	w tym wielodzietność	12	9	14	
6.	Bezrobocie	192	153	167	29,45
7.	Niepełnosprawność	302	290	242	42,68
8.	Długotrwała choroba	254	254	213	37,57
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczych, w tym:	37	37	36	
10.	Rodziny niepełne	16	15	17	
11.	Rodziny wielodzietne	4	8	11	
12.	Przemoc w rodzinie	5	3	3	
13.	Alkoholizm	29	31	31	
14.	Narkomania	4	10	3	
15.	Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z ZK	22	19	25	
16.	Zdarzenie losowe	2	0	1	
17.	Sytuacja kryzysowa	1	5	4	
	Razem	613	573	567	100

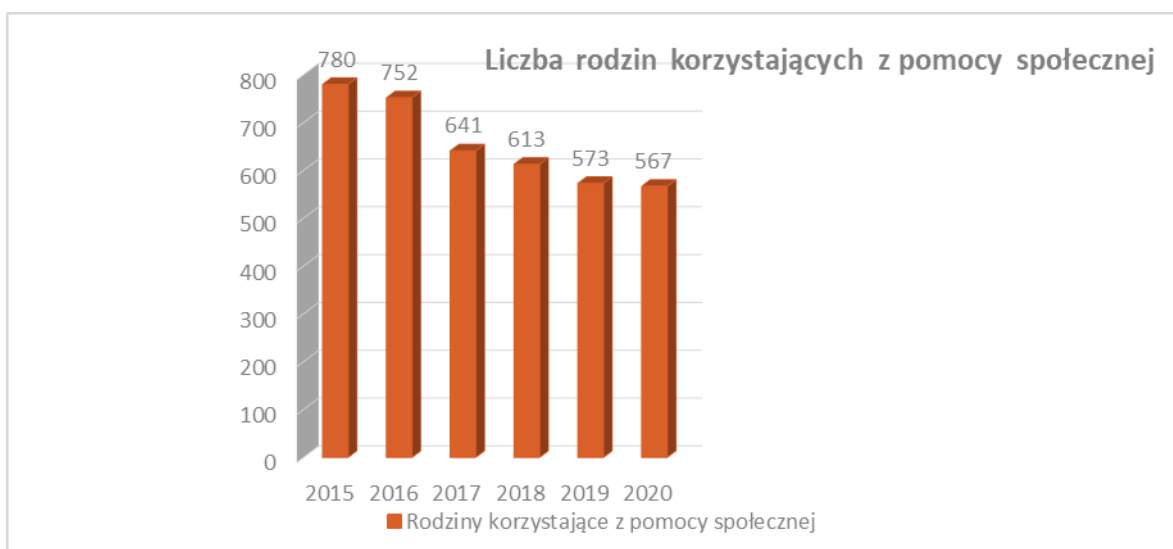
Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu.

Jak wynika z powyższej tabeli, wśród dominujących powodów przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu są: ubóstwo - 333 rodziny (58,73% ogółu rodzin korzystających), niepełnosprawność 242 rodziny (42,68% ogółu) oraz rodziny, w których występuje długotrwała choroba - 213 (37,57% ogółu).

W Żaganiu w roku 2020 pomocą społeczną objętych było 567 rodzin, tj. 958 osób, co stanowi 3,73 % ogółu ludności Żagania.

Z poniższego wykresu wynika, że w latach 2015 - 2020 liczba rodzin objętych pomocą społeczną systematycznie nieznacznie spada.

Wykres 6. Rodziny objęte pomocą społeczną w Żaganiu.

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu.

Jak wynika z powyższego wykresu, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Żaganiu ulega systematycznemu obniżeniu. W porównaniu do roku 2015, w roku 2020 liczba gospodarstw korzystających z tej pomocy uległa zmniejszeniu o 27,3%.

Tabela 16. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2020 r.

L.p	Struktura rodzin	Ogółem	Liczba osób w rodzinie	% w stosunku do ogółu korzystających rodzin
1	Rodziny ogółem	567	959	100
2	o liczbie osób 1	393	393	69,31
3	o liczbie osób 2	75	150	13,23
4	o liczbie osób 3	43	129	7,58
5	o liczbie osób 4	20	80	3,53
6	o liczbie osób 5	21	105	3,70
7	o liczbie osób 6 i więcej	15	102	2,6
8	w tym rodziny z dziećmi	109	418	19,22
9	o liczbie dzieci 1	41	103	
10	o liczbie dzieci 2	30	103	
11	o liczbie dzieci 3	22	110	
12	o liczbie dzieci 4	11	61	
13	o liczbie dzieci 5	2	15	
14	o liczbie dzieci 6	2	16	
15	o liczbie dzieci 7 i więcej	1	10	

L.p	Struktura rodzin	Ogółem	Liczba osób w rodzinie	% w stosunku do ogółu korzystających rodzin
16	rodziny niepełne	48	150	8,46
17	o liczbie dzieci 1	20	42	
18	o liczbie dzieci 2	17	54	
19	o liczbie dzieci 3	5	21	
20	o liczbie dzieci 4 i więcej	6	33	
21	rodziny emerytów i rencistów	85	110	14,99
22	o liczbie osób 1	68	68	
23	o liczbie osób 2	11	22	
24	o liczbie osób 3	5	15	
25	o liczbie osób 4 i więcej	1	5	

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu.

Jak wynika z powyższego, dane jasno wskazują, że największą grupą świadczeniobiorców w Żaganiu są osoby stanowiące 1 osobowe rodziny (69,31%). Kolejną grupą osób korzystających z pomocy są rodziny z dziećmi (19,22%), rodziny emerytów i rencistów (14,99%) oraz rodziny niepełne (8,46%). Podsumowując, rodziny wielodzietne korzystające rzadziej ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej, aniżeli osoby prowadzące 1 osobowe gospodarstwo domowe.

Jednym z bardzo istotnych zadań realizowanych w OPS jest świadczenie usług w formie pracy socjalnej, rozumianej jako działalność zawodową, skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

W roku 2020 z tej formy pomocy społecznej skorzystało 274 żagańskie rodziny, co stanowi 48,3 % ogółu świadczeniobiorców.

Tabela 17. Rodziny korzystające z usług pracy socjalnej w 2020 r.

Rodzaj pracy socjalnej	Liczba rodzin	Liczba usług
Praca socjalna na rzecz zapewnienia niezbędnych warunków materialnych	64	140
Praca socjalna na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych	82	239
Praca socjalna na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia	50	148
Praca socjalna na rzecz poprawy stanu zdrowia	62	157
Praca socjalna na rzecz zapewnienia opieki osobom starszym czy niepełnosprawnym	63	168
Praca socjalna na rzecz wykorzystania uprawnień osób niepełnosprawnych	24	32
Praca socjalna na rzecz zapewnienia właściwego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży	60	428
Praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny	107	516
Praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie	15	31
Praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania osób z problemem alkoholowym	51	154

Inne działania	14	18
----------------	----	----

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu.

Na terenie miasta działają świetlice opiekuńczo - wychowawcze dla dzieci i młodzieży szkolnej z rodzin dotkniętych i zagrożonych alkoholizmem z uwzględnieniem programów i działań profilaktycznych

w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Świetlice działają przy:

1. Parafii Rzymskokatolickiej WNMP w Żaganiu,
2. PZ Caritas przy parafii p.w. św. Józefa w Żaganiu,
3. PZ Caritas przy parafii NNMP w Żaganiu.

Kumulujące się problemy codziennego życia mieszkańców powodują, że wymagają oni wsparcia osób profesjonalnie zajmujących się pomaganiem. Miasto Żagań wychodzi z pomocą oferując mieszkańcom wsparcie pracowników socjalnych, których działalność ukierunkowana jest w szczególności na osoby samotne, chore, niepełnosprawne, rodziny niepełne, wielodzietne, wykazujące

bezradność, w szczególności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Wśród usług świadczonych przez pracowników socjalnych do najważniejszych i najczęstszych należą:

- praca socjalna na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych,
- praca socjalna na rzecz poprawy stanu zdrowia,
- praca socjalna na rzecz zapewnienia opieki osobom starszym czy niepełnosprawnym,
- praca socjalna na rzecz zapewnienia właściwego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży,
- praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny,
- praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania osób z problemem alkoholowym.

Ośrodek Pomocy Społecznej podczas rozwiązywania problemów mieszkańców wymaga szerokiej współpracy z licznymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi na terenie Żagania. Do najważniejszych naszych partnerów należą: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Żaganiu, Poradnia Zdrowia Psychicznego w Żaganiu, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, lekarze rodzinni, pielęgniarki środowiskowe, Powiatowy Urząd Pracy Żaganiu, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żaganiu, Urząd Miasta w Żaganiu, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Żaganiu, Policja, Straż Miejska w Żaganiu, Dom Samotnej Matki Żaganiu, Caritas, Polski Czerwony Krzyż.

Ośrodek Pomocy Społecznej w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy w Żaganiu koordynuje po raz kolejny organizację prac społecznie użytecznych. Celem programu było uaktywnienie osób długotrwale bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej. W ramach prac społecznie użytecznych aktywność zawodową podjęło 19 osób bezrobotnych objętych wsparciem pomocy społecznej. Ogółem przepracowano 1058 godzin. Osoby bezrobotne podejmowały zatrudnienie w jednostkach podległych samorządowi gminnemu wykonując prace porządkowe zlecone przez jednostki zatrudniające. Prace społeczno-użyteczne porzuciła 1 osoba.

W 2020 r. OPS w Żaganiu współpracował z Parafialnymi Zespołami Caritas i uczestniczył w realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym Podprogram 2020. Zadaniem OPS było kwalifikowanie osób potrzebujących i wydawanie skierowań do otrzymania pomocy rzeczowej w formie żywności. Na terenie Żagania żywność wydawana była w 3 punktach. A sytuacja liczby osób uprawnionych przedstawiała się następująco:

- Liczba wydanych skierowań uprawniających do pomocy żywnościowej - 274
- Liczba osób uprawnionych do pomocy w formie paczek żywnościowych - 484.

Zauważa się, że usługą bardzo wyczerpującą i angażującą pracowników socjalnych jest praca socjalna na rzecz zapewnienia opieki osobom starszym czy niepełnosprawnym.

Poza pracą socjalną Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy mieszkańcom usługi opiekuńcze obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Z usług opiekuńczych w 2020 roku korzystało ogółem 61 osób. Dla których świadczone ogółem 12.266 godzin usług opiekuńczych, natomiast z bezpłatnych usług opiekuńczych w roku 2020 korzystało 14 osób.

Innymi instytucjami realizującymi działania w obszarze polityki Społecznej w mieście Żagań są:

- Dom dziennego Pobytu -zapewnia osobom w wieku emerytalnym lub o zmniejszonej sprawności psychofizycznej pomoc i udział w aktywnych formach współżycia (zajęcia: plastyczne, czytelnicze, relaksacyjne, poprawiające kondycję i pracę mózgu, takie jak: kalambury, zagadki słowne i literowe, roszały, krzyżówki, rebusy, zajęcia kulinarne, ruchowe, muzyczne itp.) stwarzając odpowiednie warunki do wielogodzinnego przebywania w nim. Pierwszeństwo korzystania ze świadczeń Domu mają osoby przebywające w złych warunkach mieszkaniowych oraz osoby znajdujące się w trudnej sytuacji rodzinnej. Dom czynny jest w dni robocze w godz. 7:30 – 18:00. Pobyt w Domu jest bezpłatny.
Ze względu na pandemię COVID-19 w 2020 r. DDP działał do dnia 11 marca, w tym okresie z jego działalności korzystało 26 osób, natomiast w 2019 r. dostępnych było 43 miejsca.
- Klub Senior+.

Wśród działań Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu należy organizacja stołówek, zajmującej się sporządzaniem posiłków I - daniowych dla klientów OPS.

Posiłki wydawane są w tygodniu w następującym systemie: 3 razy zupa, 3 razy drugie danie, na niedzielę wydawany jest prowiant w postaci gotowych dań do odgrzania. W 2020 roku w stołówce przygotowano 24.412 posiłków I - daniowych.

Ze względu na pandemię COVID-19 okresie od 15 marca 2020 roku do 31 maja 2020 roku oraz od 4 listopada 2020 roku do 30.11.2020 roku na stołówce nie były przygotowywane posiłki. Osobom uprawnionym do posiłków wydawano paczki żywnościowe zawierające gotowe dania i suchy prowiant. W tym okresie wydano 10.577 paczek żywnościowych.

Dokonując analizy badań społecznych oraz z uwagi na zmiany demograficzne oraz społeczne (np. wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, wydłużanie się życia, praca zarobkowa za granicą, migracje innego typu) ważnym zadaniem a zarazem potrzebą Żagania jest rozwój wsparcia w formie usług opiekuńczych dla osób starszych.

Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych będzie rosło, co wiąże się z koniecznością podjęcia działań w celu dostosowania systemu pomocy społecznej do aktualnych i przyszłych potrzeb społecznych, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb osób w podeszłym wieku. Szczególnie ważne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

jest rozwijanie takich rozwiązań jak centra usług opiekuńczych, wolontariat opiekuńczy, czy opieka ze strony grup sąsiedzkich.

Kultura i sztuka

Na obszarze Żagania funkcjonują instytucje kultury, które wspierają działania Miasta w zakresie szeroko pojętej działalności kulturalno-oświatowej, proponując mieszkańcom pełen zakres usług, świadczonych na najwyższym, profesjonalnym poziomie.

Wśród placówek wyróżniających się oraz proponujących najszerszą ofertę kulturalną w Mieście znajdują się:

- **Żagański Pałac Kultury**
- **Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy**
- **Muzeum Obozów Jenieckich**

Żagański Pałac Kultury prowadzi działalność w obszarze upowszechniania kultury. Do jego zadań należą: edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę, tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych mieszkańców, tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego

i artystycznego. Zadania te Żagański Pałac Kultury realizuje poprzez:

- imprezy kulturalne,
- koncerty,
- spektakle teatralne,
- prezentacje,
- widowiska,
- wystawy,
- imprezy plenerowe,
- warsztaty okolicznościowe,
- prezentacje dorobku amatorskiego ruchu artystycznego,
- sekcje zainteresowań,
- różnorodne animacje kulturalne, tj.: cykliczne konkursy, przeglądy itp.

Bazą dla wyżej wymienionej instytucji jest zabytkowy pałac z oranżerią i parkiem (jedna najwspanialszych rezydencji barokowych w Polsce), zlokalizowany na terenie o powierzchni 15,35 ha. Przy Centrum Kultury funkcjonują liczne zespoły i sekcje zainteresowań. Prowadzone przez Centrum koła zainteresowań skupiają aktywnych kulturalnie mieszkańców Żagania, a poziom prezentowanych działań artystycznych wykracza poza ramy ruchu amatorskiego jak w przypadku działań teatralnych czy muzycznych.

Żagański Pałac Kultury w liczbach:

- zrealizowano **197** zadań dotyczących wydarzeń kulturalnych
- w wydarzeniach wzięło udział ok. **76 404** osób.
- ŻPK prowadzi Szkołę Talentów tj. **9** sekcji, w których bierze udział 406 uczestników.

Do najpopularniejszych sekcji zainteresowań należą:

- Sekcja Astronomiczna – 7 osób. Instruktor Jacek Patka,
- Sekcja brazylijskiej sztuki walki „Capoeira” – 25 zawodników. Trener Artur Niezgoda,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

- Sekcja chór – 30 osób. Zajęcia prowadzi dyrygent Monika Maszkowska Data,
- Sekcja fotograficzna – 15 osób. Zajęcia prowadzi fotograf Alicja Skrzyńska-Zielonka/ Piotr Bożek,
- Sekcja plastyczna – 19 uczestników. Zajęcia prowadzi Skarletta Prejc,
- Sekcja wokalna – 16 uczestników. Zajęcia prowadzi Danuta Lipiak
- Sekcja tańca – 27 uczestników. Zajęcia prowadzi instruktor Artur Niezgoda,
- Sekcja Uniwersytet Trzeciego Wieku – 231 zadeklarowanych słuchaczy. Koordynator Anna Lipiecka,
- Klub Filmowy – 36 uczestników. Zajęcia prowadzi Wioletta Stachura.

Kolejną placówką kulturalną jest **Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy w Żaganiu**, w ramach której funkcjonuje: Wypożyczalnia dla dorosłych, wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży oraz czytelnia ogólna

i prasy, czytelnia dla dzieci, Centrum informacji młodzieżowej i Centrum Informatyczne, Dział gromadzenia i opracowania zbiorów oraz Filia Biblioteczna nr 1 (Szkoła Podstawowa nr 4).

Miejska Biblioteka Publiczna w Żaganiu posiada księgozbiór tysięcy woluminów. Korzysta z niej rocznie ponad 6 tysięcy czytelników.

Miejska Biblioteka Publiczna w liczbach:

- ponad 6 tysięcy czytelników rocznie,
- księgozbiór składający się z 91 887 woluminów; w tym 88 758 książek oraz 3119 zbiorów specjalnych.

Biblioteka prowadzi działalność kulturalno- oświatową w ramach której odbywają się:

- Różnorodne formy pracy opiekuńczo-wychowawczej,
- Kształtowanie kultury czytelniczej wśród uczniów poprzez lekcje biblioteczne,
- Wieczory literackie,
- Organizowanie kiermaszu taniej książki,
- Spotkania autorskie,
- Organizacja wystaw tematycznych i okolicznościowych,
- Obsługa czytelnika niepełnosprawnego, zwłaszcza biblioterapii dzieci w różnym stopniu upośledzenia.

Tabela 18. Liczba odwiedzin i wypożyczeń czytelników MBP im. Papuszy w 2020 r.

Agenda Biblioteki	Ilość
Wypożyczalnie - odwiedziny	22 649 osób
Czytelnie - odwiedziny	2649 osób
Centrum informacji młodzieżowej - odwiedziny	720 osób
Wypożyczenia na zewnątrz	55 413 zbiorów, w tym:
Wypożyczenia książek	52028
Wypożyczenia czasopism nieoprawionych	2380
Wypożyczenia zbiorów specjalnych	1005
Wypożyczenia na miejscu	5 911 zbiorów, w tym:
Wypożyczenia książek	3418
Wypożyczenia czasopism nieoprawionych	2354
Wypożyczenia zbiorów specjalnych	139

Źródło: dane MBP im. Papuszy w Żaganiu.

Coraz nowocześniejszym centrum edukacyjnym oraz niepowtarzalnym obiektem kulturalnym którego organizatorem jest Miasto Żagań - jest **Muzeum Obozów Jenieckich**. Powstało w 1971 roku na

terenie Stalagu VIII C – wybudowanego w 1939 roku obozu jenieckiego Wehrmachtu dla szeregowych i podoficerów wojsk lądowych. Tereny obozowe to rozległy obszar na powierzchni około 6 km², zlokalizowany w południowej części miasta przy ul. Lotników Alianckich 6, na którym znajdują się pozostałości infrastruktury obozowej z czasów II Wojny Światowej. Placówka upamiętnia i dokumentuje historię obozów jenieckich oraz przebywających w nich, w różnych okresach historii, żołnierzy. Prezentowane są także monotematyczne wystawy czasowe związane z regionem lub zagadnieniami obozowymi. Muzeum to narodowe miejsce pamięci, gdzie zgromadzone są liczne eksponaty związane z żagańskimi stalagami. Jest wyjątkowym miejscem spotkań jeńców dawnych obozów oraz ich potomków z całego świata. Ponadto Muzeum organizuje wiele cyklicznych uroczystości i przy tej okazji ściśle współpracuje z pracownikami Urzędu Miasta Żagań. Prace porządkowe na terenach dawnych obozów jenieckich, które mają na celu ułatwienie zwiedzania

i uatrakcyjniania oferty turystycznej są realizowane głównie dzięki wsparciu, które udziela OPS kierując do Muzeum pracowników w ramach programu prac społecznie użytecznych.

Muzeum Obozów Jenieckich w liczbach:

- w 2020 r. muzeum odwiedziło **6.049** osób,
- sprzedano natomiast **2.455** biletów - różnica ta wynika z bezpłatnych wtorków oraz bezpłatnego wstępu dla dzieci do lat 7.

Na podstawie danych z badań ankietowych, mieszkańcy Żagania bardzo cenią sobie działalność w/w obiektów kultury a Żagański Pałac Kultury oraz Muzeum Obozów Jenieckich uważają wręcz za wizytówkę miasta. Dostępność infrastruktury i usług kulturalnych (Żagański Pałac Kultury, Muzeum Obozów Jenieckich, Miejska Biblioteka Publiczna) pozytywnie oceniło ponad 31,1%. Mieszkańcy miasta dostrzegają jednak potrzebę tworzenia miejsc spotkań na potrzeby lokalnej społeczności.

Miasto Żagań z racji na atrakcyjne środowisko przyrodnicze i ciekawą architekturę miejską i zabytki kultury, stwarza zarówno mieszkańcom, jak i turystom, dogodne warunki dla wypoczynku i rekreacji. Mieszkańcy Żagania są aktywni w sferze kultury, jednak dostrzegają potrzebę organizacji imprez integrujących różne grupy wiekowe mieszkańców. Świadczą o tym wyniki badań ankietowych. Jednakże wraz ze wzrostem aktywności zachodzi potrzeba zwiększenia dostępności bazy kulturalnej dla wszystkich mieszkańców. A co za tym idzie rozwój kulturalny generuje w Żaganiu wartości tworzące nową jakość życia jego mieszkańców. Miasto stara się zapewnić mieszkańcom szeroką ofertę kulturalną, jednakże z usług kultury wyższego rzędu (np.: teatry, opery, galerie itp.) mieszkańcy Żagania zmuszeni są korzystać w sąsiednich miastach, głównie w Zielonej Górze.

Planowane jest dalsze kontynuowanie działalności istniejących placówek kulturalnych oraz wsparcie ich rozwoju, poprzez promocję i zachęcanie do uczestnictwa w życiu kulturalnym coraz większej liczby mieszkańców. Cele te można uzyskać poprzez dostosowanie szerszej oferty w kierunku potrzeb różnych grup wiekowych, łącząc działalność instytucji kulturalnych z innymi rodzajami aktywności, szczególnie w dziedzinach: sportu, rekreacji, gastronomii czy rozrywki.

Turystyka

Żagań jest atrakcyjnym miejscem z punktu widzenia funkcjonowania oraz rozwoju potencjału turystycznego. Walory przyrodnicze i kulturowe Żagania determinują jej atrakcyjność turystyczną. Atrakcje turystyczne miasta to przede wszystkim: zabytki budownictwa i architektury zlokalizowane na terenie Starego Miasta z Pałacem Książęcym na czele oraz Zespół Poaugustiański, Kościół św. Krzyża, Kościół św. Piotra i Pawła, wieża ratuszowa, wieża kościoła poewangelickiego, „Dom Wdów”, Kościół cmentarny - p.w. Nawiedzenia NMP, Kaplica Bożego Grobu przy kościele p.w. Nawiedzenia NMP, mury i kamienice miejskie.

W granicach miasta zlokalizowane są były Obóz Jeniecki „Stalag VIII C” i „Stalag Luft III”, walory krajobrazowe doliny Bobru i doliny rzeki Czernej, pomniki przyrody oraz rozległe kompleksy leśne zlokalizowane w granicach miasta. Wszystko to udostępnione jest szerokiemu gronu odwiedzających miasto. Na terenie miasta jest 79 obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Wszystkie wymagają inwestycji w zakresie odbudowy, renowacji oraz podniesienia standardu w zakresie wyposażenia w infrastrukturę. Proces ten jest kosztowny i jest realizowany przez miasto, w zależności od dostępności środków. Przywracanie ich świetności trwa od wielu lat i jest uzależnione od środków finansowych, przede wszystkim zewnętrznych (głównie z budżetu UE), które pozwalają je zachować, udostępniać i promować. Obecna infrastruktura turystyczna Żagania składa się z: obiektów noclegowych, pieszych i rowerowych znakowanych szlaków oraz szeregu usług towarzyszących, do których zaliczyć można między innymi: punkt informacji turystycznej przy ul. Jana Pawła II 15, usługi oferowane przez oddział PTTK w Żaganiu czy sieć lokali gastronomicznych.

Przez teren miasta prowadzą liczne piesze szlaki turystyczne oraz ścieżki przyrodniczo – krajobrazowe:

1) szlaki piesze w gestii PTTK:

- **szlak zielony** (LB-3058): Krosno Odrzańskie – Nowogród Bobrzański – Żagań – Szprotawa. Na terenie miasta prowadzi przez ulice: Bolesława Chrobrego, Bolesławiecką, Śląską, Księżnej Żaganny, Plac Jana Kilińskiego, Plac Wolności, II Armii WP, Rybacką, Most Ludwika, Żelazną, Wiejską, Krótką i Szkolną;
- **szlak żółty** (LB-3091): Żagań Dom Turysty PTTK – Pożarów – Dietrzychowice – Żagań Dom Turysty PTTK. Na terenie miasta prowadzi przez ulice: Plac Wolności, X-lecia, następnie wzdłuż doliny rzeki Bóbr do Pożarowa i dalej do Dietrzychowic, powrót do punktu wyjścia przez ulice: Kożuchowska, Armii Krajowej i Jana Pawła II;
- **szlak czarny** (LB-3092): Żagań – Żary. Na terenie miasta prowadzi przez ulice: Plac Wolności, Plac Jana Kilińskiego, Przyjaciół Żołnierza, Józefa Bema i Obwodową.

2) ścieżki przyrodniczo – krajobrazowe:

- **ścieżka dzików**: prowadzi przez nadbrzeżne łąki nad Bobrem, jego starorzecza i monokulturowe, sosnowe lasy rozległego kompleksu Borów Dolnośląskich;
- **ścieżka lisów**: prowadzi przez zachodnie, zalesione rejony miasta. Jej najciekawszym odcinkiem jest wędrówka prawym brzegiem rzeki Czerny. Napotykamy tu pomnikowe dęby i buki, a w starorzeczach Czerny liczne bobrzyska;
- **ścieżka wiewiórek** (po parku żagańskim): prowadzi na terenie zespołu parkowo – pałacowego o powierzchni ponad 100 hektarów.

3) ścieżki obozowe:

- **ścieżka cmentarzy jenieckich (zielona).** Wędrując nią zwiedzimy cmentarz jeniecki "Karluki" - gdzie spoczywają prochy jeńców 15 narodowości, cmentarzyk żołnierzy napoleońskich (z 1813 r.) i cmentarz żołnierzy rosyjskich z I – oraz radzieckich z II – Wojny Światowej. Obok znajduje się mauzoleum 50 lotników RAF, schwytanych i zamordowanych podczas słynnej „Wielkiej Ucieczki”;

- **ścieżka po byłych obozach jenieckich (czerwona).** Zaczyna się przy muzeum, umożliwia zwiedzanie miejsc, po barakach jenieckich, teatrach obozowych, kaplicy, umywalni, itp. Na uwagę zasługują odnalezione miejsca wykopu nieukończonych tuneli ucieczkowych: „Tom” i „Dick” oraz słynny tunel „Harry” z głazem – pomnikiem upamiętniającym 60-tą rocznicę „Wielkiej Ucieczki”.

4) trasy rowerowe - Znakowane trasy rowerowe przebiegają ulicami: Żarską, Obwodową, Bema, Piastowską, Fredry, Wodną, Lotników Alianckich, Rybacką, Żelazną, Kożuchowską, X-lecia PL, Moniuszki, częściowo wzdłuż obwodnicy w ciągu drogi krajowej nr 12 (ul. Kręta), a także częściowo wzdłuż znakowanych pieszych szlaków turystycznych oraz ścieżek przyrodniczo – krajoznawczych.

Ścieżki rowerowe na terenie miasta mają długość 8,1km. W Żaganiu brakuje wewnętrznej sieci ścieżek rowerowych, których dalszy rozwój mógłby pozytywnie wpłynąć na rozwój turystyki. Istnieją odcinki ścieżek rowerowych, nie są one jednak ze sobą powiązane. Mieszkańcy w badaniu ankietowym wskazują na brak połączeń pomiędzy gminami. Zapytani o ocenę poszczególnych aspektów funkcjonowania miasta, szczególnie nisko respondenci oceniają dostępność ścieżek rowerowych - 73,3% ocen negatywnych.

Oferta turystyczna Żagania jest bezkonkurencyjna a jej poprawa i promocja wymagają istotnych nakładów finansowych na renowację wybranych obiektów i aktywnych działań w zakresie budowy promocji turystycznej. Główną barierą rozwoju turystyki w oparciu o zasoby historyczne i przyrodnicze jest słabość infrastruktury i brak usług turystycznych koniecznych do obsługi ruchu, który mogłyby generować wyznaczone szlaki turystyczne. Brak dostatecznie rozwiniętej sieci tras rowerowych, punktów gastronomicznych i bazy noclegowej powoduje, że te zasoby są wykorzystywane nieproporcjonalnie do ich potencjału Żagania.

Sport

Sport w Żaganiu jest ważną dziedziną życia społeczności lokalnej oraz jednym z kluczowych obszarów rozwoju polityki społecznej miasta. Dostrzegając to samorząd żagański wspiera z budżetu działalność klubów sportowych, finansuje sport szkolny, organizuje imprezy sportowe, finansuje utrzymanie we właściwym stanie technicznym obiektów sportowych. Realizuje także zadania związane z budową (rozbudową) i modernizacją infrastruktury sportowej.

Główny ośrodek sportu w mieście stanowi Kompleks Rekreacyjno-Sportowy ARENA Żagań, usytuowanego przy ul. Kochanowskiego 6. Arena Żagań Spółka z o.o. powstała w wyniku reorganizacji, jaka miała miejsce w styczniu 2020 r. Pierwotnie od roku 2007 działała pod nazwą Pałac Księżęcy

Sp. z o. o, a jej założycielem i właścicielem jest Gmina Żagań o statusie miejskim.

Działalność kompleksu obejmuje między innymi: udostępnianie obiektów i terenów na imprezy sportowe i rekreacyjne, organizowanie eventów sportowych i rekreacyjnych, zarządzanie powierzonym mieniem, rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej oraz współpracę z klubami i stowarzyszeniami zajmującymi się szeroko pojętą kulturą fizyczną. Obiekty sportowe, nad którymi nadzór sprawuje Arena Żagań Sp. z o.o.:

1. Obiekty Kompleksu Sportowo - Rekreacyjnego "ARENA" ul. Kochanowskiego 6 w Żaganiu, będące własnością Spółki:

- Basen Arena ze Strefą Relaksu - Kryty Basen - składający się z poszczególnych stref: basenu sportowego o wymiarach 25 m na 12,5 m i zmiennej głębokości od 1,2 m do 1,80 m, basenu rekreacyjny o wymiarach 12,5 m na 6,5 m i zmiennej głębokości 0,8 m do 1,2 m, z wyznaczonymi torami do nauki pływania, zjeżdżalni o długości 49 m, 2 wanny jacuzzi, brodzika dla najmłodszych dzieci i Strefy Relaksu -składającej się z 4 saun: aroma, solna, parowa, sucha, oraz 2 solariów). Obiekt wyposażony jest w Elektroniczny System Obsługi Klienta, który pozwala sterować natężeniem ruchu na pływalni, oraz w strefie relaksu. Cały obszar basenu jest ciągle monitorowany, co zapewnia bezpieczeństwo zarówno klientom jak i pracownikom. W budynku basenu mieszczą się: lokal użytkowy wynajmowany na zajęcia edukacyjne i animacyjne dla dzieci, oraz sale fitness i rehabilitacyjna.
- Kręgielnia
- Boisko ze sztuczną nawierzchnią
- Boisko trawiaste
- Bieżnia lekkoatletyczna
- Squash (2 korty do gry w squasha)
- Korty tenisowe (2 nowoczesne korty tenisowe ze sztuczną nawierzchnią trawiastą (trawa syntetyczna o wysokości 13mm wysypana piaskiem kwarcowym). Korty są oświetlone co daje możliwość korzystania z nich w godzinach wieczornych. Korty tenisowe działają w okresie wiosenno - letnim oraz jesiennym)
- Hostel sportowy (45 miejsc noclegowych, zaplecze szatniowe, sala konferencyjna)

2. Obiekty Kompleksu Sportowo - Rekreacyjnego "ARENA" administrowane przez Spółkę:

- Hala Sportowo - Widowiskowa Arena (w budynku mieszczą się dwie Sale Fitness, oraz lokale użytkowe: bar, zakład fryzjerski, sala-siłownia). Obiekt umożliwia organizację imprez sportowych o charakterze masowym.
- Plac zabaw
- Street workout

3. Kąpielisko Miejskie ul. Niepodległości 6 - niecki basenowe wyłączone z użytkowania od sezonu 2019.

Zaplecze sportowe Żagania tworzą również obiekty sportowe tworzące szkolną infrastrukturę sportową, która jest dość dobrze doinwestowana. Poniższa tabela przedstawia wykaz obiektów rekreacyjnych i sportowych położonych na terenie placówek oświatowych.

Tabela 19. Wykaz obiektów rekreacyjnych oraz sportowych położonych na terenie placówek oświatowych.

Lp.	Nazwa placówki oświatowej	Rodzaj obiektu rekreacyjnego/	Rodzaj dostępności obiektu
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1	Wielofunkcyjne boisko sportowe z bieżnią	do użytku szkolnego
		Plac zabaw z mini siłownią	do użytku szkolnego
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2	Wielofunkcyjne boisko ORLIK	ogólnodostępne
		Plac zabaw	do użytku szkolnego
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3	Wielofunkcyjne boisko ORLIK	ogólnodostępne
		Plac zabaw	ogólnodostępny
		Strefa relaksu	ogólnodostępna
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4	Wielofunkcyjne boisko sportowe	ogólnodostępne
		Interaktywny plac zabaw NIVEA	ogólnodostępne
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5	Wielofunkcyjne boisko sportowe	do użytku szkolnego
		Plac zabaw	do użytku szkolnego
		Plac zabaw	ogólnodostępny
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 7	Wielofunkcyjne boisko sportowe	do użytku szkolnego
		Boisko do plażowej piłki ręcznej	do użytku szkolnego
		Plac zabaw	do użytku szkolnego
7.	Zespół Przedszkolny nr 2 i 3	Plac zabaw MP nr 2	do użytku przedszkolnego
		Plac zabaw MP nr 3	do użytku przedszkolnego
8.	Miejskie Przedszkole nr 5	Dwa place zabaw	do użytku przedszkolnego
9.	Miejskie przedszkole nr 6	Dwa place zabaw	do użytku przedszkolnego

Źródło: dane Urząd Miasta w Żaganiu.

Miasto Żagań zapewnia aktywność fizyczną najmłodszym Mieszkańcom Miasta, tworząc na jego obszarze place zabaw i siłownie plenerowe, którymi administruje Wydział Inwestycji i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Miasta w Żaganiu:

1. Bulwar nad Bobrem wraz z częścią sportową (plac zabaw),
2. ul. Chopina (plac zabaw),
3. ul. Żwirki i Wigury (plac zabaw),
4. ul. Boczna – Nowogródzka (plac zabaw),
5. ul. Keplera – Bracka (plac zabaw),
6. ul. Długosza (plac zabaw),
7. ul. Żarska – park (plac zabaw),
8. ul. Śląska (plac zabaw),
9. ul. Gen. Maczka (plac zabaw),
10. ul. Szprotawska – park przypałacowy (plac zabaw),
11. ul. Szprotawska – park przypałacowy (siłownia plenerowa),
12. ul. Kochanowskiego (siłownia plenerowa),
13. ul. Na Górze (siłownia plenerowa).

Pozostałe obiekty sportowe miasta to:

- stadion piłkarski przy ul. Niepodległości,
- bulwar nad Bobrem przy Placu Wolności (oprócz placu zabaw jest tam skatepark; drugi skatepark mieści się na terenie wojskowym, ale jest ogólnodostępny).

Na obszarze miasta funkcjonuje kilkanaście klubów sportowych. Miasto Żagań wspiera uczniowskie kluby sportowe i stowarzyszenia kultury fizycznej, także w formie dotacji na realizację zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej oraz rozwoju sportu. W zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej miasto najczęściej współpracuje ze: Stowarzyszeniem Turystyki Wodnej „SZRON – CZERNA”, z Uczniowskim Klubem Sportowym „OLIMP”, z Uczniowskim Ludowym Klubem Sportowym „Huragan”, z Wojskowym Klubem Sportowym „Sobieski”, z Uczniowskim Klubem Sportowym „Czarni”, z Uczniowskim Klubem Sportowym „Spartak”, z Uczniowskim Klubem Sportowym „NIKE”, z Żagańskim Stowarzyszeniem Tenisa Stołowego, ze Stowarzyszeniem Pływackim „Żagańskie Boberki”, Uczniowskim Klubem Sportowym Akademia Piłkarska Falubaz, z Uczniowskim Klubem Sportowym Football Academy, z Miejskim Klubem Sportowym „Moczynianka” oraz z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym.

Inwestycja w rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wspomogłaby rozwój nowych i obecnych dyscyplin oraz stanie się motorem do działania a także przyczyni się do zwiększenia ilości osób chętniej angażujących się w działalność sportową w przyszłości. Wypracowanie zdrowego trybu życia wśród mieszkańców Żagania powinno pójść w parze z rozwijającą się przestrzenią sportową zarówno na terenie szkół podstawowych, jak i w innych obszarach miasta poprzez tworzenie szlaków spacerowych i ścieżek rowerowych.

Kwestię oceny dostępności infrastruktury i usług sportowo- rekreacyjnych (boiska, siłownie zewnętrzne, place zabaw, kryte pływalnie, korty tenisowe, squash) podjęto w badaniu ankietowym, gdzie ponad 36,6% respondentów pozytywnie ocenia ten aspekt działalności miasta.

Organizacje pozarządowe

Miasto Żagań rozwija się też dzięki działalności organizacji pozarządowych, które koncentrują się na udzielaniu pomocy osobom i rodzinom, profilaktyce uzależnień, wspieraniu kultury i edukacji oraz aktywizowaniu lokalnej społeczności.

Organizacje pozarządowe funkcjonując na terenie Żagania są aktywne w różnych obszarach działalności. Głównymi polami działalności lokalnych organizacji są tak jak dla wielu innych z nich działania wspierające dla rodzin i osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom, rozwój społeczny, kulturalny lokalnej społeczności, kultywowanie tradycji narodowych i zwyczajów kulturowych, czy działalność na rzecz sportu turystyki czy ochrony środowiska.

Gmina Żagań o statusie miejskim co roku uchwała „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, który realnie wpływa na podniesienie skuteczności działania lokalnych władz w obszarze jego kompetencji i zadań. Współpraca odbywa się na zasadzie pomocniczości, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności, przy jednoczesnym zachowaniu suwerenności każdej ze stron. Działania podjęte w ramach Programu przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców miasta, poprzez pełniejsze zaspokajanie ich potrzeb, umacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem

a organizacjami pozarządowymi, wsparcie organizacji pozarządowych w realizacji ich zadań statutowych, zapewnienie efektywniejszej realizacji zadań publicznych poprzez włączenie organizacji pozarządowych w realizację tych zadań a także zwiększenia wpływu sektora obywatelskiego na kreowanie polityki społecznej w mieście.

Współpraca finansowa realizowana była poprzez wspieranie lub powierzanie zadań w poniższych obszarach:

- pomoc społeczna,
- kultura,
- kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury oraz dziedzictwa narodowego,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- ochrona i promocja zdrowia,
- ochrona zabytków.

Poza współpracą finansową realizowana jest również pozafinansowa, na która opiera się na:

- konsultacjach aktów prawnych,
- spotkaniach z przedstawicielami organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego,
- udziale w komisjach konkursowych -w 2019 r. w posiedzeniach komisji brali udział przedstawiciele organizacji takich jak: Uczniowski Klub Sportowy „Czarni Żagań” oraz Żagańskiego Stowarzyszenia Klubu Abstynenta „Promyk”,
- współorganizacji imprez - w 2019 r. wspólnie z organizacjami zorganizowano szereg imprez, obejmując honorowym patronatem lub/i udzielając pomocy organizacyjnej czy rzeczowej następującym wydarzeniom m.in:
  - Ogólnopolski Spływ Kajakowy „Żagańskie Zimowe Rzeki 2019”, Święto Flagi, III Wielkanocny Rajd Rowerowy do Bożego Grobu, Europejski Tydzień Sportu dla Wszystkich, V Żagańska Przedszkoliada Piłkarska, Wojewódzka Liga Dzieci 2019-zawody pływackie, Dzień Działkowca,

zawody wędkarskie o Puchar Burmistrza Miasta Żagań, Turniej o Puchar Burmistrza Miasta Żagań i Dowódcy 11 LDK Panc., Dzień Turystyki, uroczystość z okazji 10- lecia Chóru Octava. Ponadto w ramach współpracy organizowano wspólnie inne imprezy, festyny, konkursy i wycieczki, udzielając organizacjom wsparcia rzeczowego, organizacyjnego czy edukacyjno-informatycznego.

- współpracy międzynarodowej- miasto realizowało wiele inicjatyw z zakresu współpracy zagranicznej i współpracy z miastami partnerskimi np. udział mieszkańców i członków stowarzyszenia „Miasto bez granic” w warsztatach zumbi, zorganizowanych przy współudziale mieszkańców miasta partnerskiego Teltow oraz członków stowarzyszenia „Teltow ohne Grenzen”. Do zadań należało koordynowanie działań podejmowanych przez stowarzyszenia miast partnerskich, w tym: ustalanie harmonogramu spotkań, organizacja transportu dla wyjeżdżających delegacji, planowanie pobytu gości. Z kolei Stowarzyszenia „Miasto bez Granic” i „Towarzystwo Przyjaciół Żagania” oraz stowarzyszenia turystyczne czynnie uczestniczyły w spotkaniach z gośćmi oraz w wyjazdach na spotkania w miastach partnerskich.
- dostępu do lokali na prowadzenie działalności pożytku publicznego- w 2019 r. Miasto Żagań wspierało organizacje pozarządowe w opłatach za wynajem i koszty użytkowania lokali z zasobów miasta. Z tej formy pomocy z 2019 r. skorzystało 8 organizacji.
- Straż Miejska oraz Referat Obrony Cywilnej- również prowadziły współpracę z organizacjami w zakresie bezpieczeństwa i organizacji imprez miejskich. Współpracę taką podjęto w PCK Zarządem Rejonowym Żagań, PZ Caritas, WOPR i Rejonowym Sztabem Ratownictwa Społecznego Krajowej Sieci Ratunkowej.

Wykaz organizacji pozarządowych działających w mieście Żagań:

1. Akademia Rozwoju Przedsiębiorczości
2. Automobil „VITAL MOTOR CLUB”
3. Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości
4. Demokratyczna Unia Kobiet
5. Fundacja Piętro Wyżej
6. Klub Wodny PTTK „SZRON”
7. Polski Czerwony Krzyż
8. PTTK Żagań
9. Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych, Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych
10. Polski Związek Działkowców
11. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
12. Polski Związek Filatelistyczny
13. Polski Związek Niewidomych Koło Żagań
14. Polski Związek Sybiraków Koło w Żaganiu
15. Polski Związek Wędkarski Koło Nr 1 Żagań
16. PZ CARITAS przy Parafii pw. św. Józefa
17. PZ CARITAS przy Parafii pw. WNMP
18. Speleoklub „BOBRY”
19. Stowarzyszenie Żołnierzy i Pracowników Wojska 3 Drezdeńskiego Pułku Czołgów Średnich
20. Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy 29 Pułku
21. Stowarzyszenie „Bobrowa” TPE
22. Stowarzyszenie Historyczne
23. Stowarzyszenie Kultury Górali Czadeckich im. Franciszka Krajewskiego
24. Stowarzyszenie „Miasto bez granic”
25. Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Miasta Żagania i Powiatu Żagańskiego
26. Stowarzyszenie „Nasze Miasto – Nasz Powiat”

27. Stowarzyszenie Oświatowe
28. Stowarzyszenie Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę
29. Stowarzyszenie Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego „UŚMIECH DZIECKA”
30. Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo „Integracja”
31. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich przy Parafii Nawiedzenia NMP
32. Stowarzyszenie Turystyczne „OGNIWO”
33. Stowarzyszenie Turystyczne „Piechur”
34. Stowarzyszenie Turystyki Wodnej „Szron – Czarna”
35. Stowarzyszenie „Wspólnie Bezpieczniej”
36. Stowarzyszenie Miłośników Kolei OK 1
37. Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło Żagań
38. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Powiatowy
39. Towarzystwo Przyjaciół Żagania
40. Towarzystwo Wspierania Sportu w Strażach Pożarnych w Żaganiu
41. Towarzystwo Żagańskie
42. Uczniowskie Kluby Sportowe
43. Wojskowy Klub Sportowy „Sobieski – Arena” Żagań
44. Związek Harcerstwa Polskiego.3 Wielopoziomowa Drużyna Harcerska Azymut
45. Związek Inwalidów Wojennych
46. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych
47. Związek Nauczycielstwa Polskiego, Zarząd Oddziału w Żaganiu
48. Żagański Komitet Współpracy Miast Bliźniaczych
49. Żagańskie Stowarzyszenie Amazonek
50. Żagańskie Stowarzyszenie Klubu Abstynenta „Promyk”
51. Żagańskie Stowarzyszenie Muzyczne im. H. Czerny – Stefańskiej
52. Żagańskie Stowarzyszenie Tenisa Stołowego
53. Żagańskie Towarzystwo Cyklistów „HURAGAN”
54. Żagańsko – Żarskie Stowarzyszenie Pomocy Chorym ze Schorzeniami Układu Oddechowego
55. Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых
56. Polski Związek Bibliotekarzy.

Współdziałanie miasta Żagań z organizacjami przebiega prawidłowo i służy jak najlepszemu zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty, którą tworzą mieszkańcy. Działania podejmowane w ramach programu współpracy przyczyniają się do budowania aktywnego partnerstwa pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Dzięki wsparciu miasta liczne grupy beneficjentów mogą brać udział w wielu ciekawych inicjatywach oraz rozwijać swoje zainteresowania. Organizacje pozarządowe stanowią ważne ogniwo aktywności społeczno – gospodarczej nowoczesnego demokratycznego państwa. Są znakomitą bazą dla rozwoju lokalnych społeczności, gdyż skupiają aktywnych i wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska.

Na terenie Żagania działa grupa sprawdzonych i doświadczonych organizacji pozarządowych. Ich przedstawiciele chętnie rozwijają swoją działalność, pomimo wielu organizacyjnych i finansowych ograniczeń. Dostrzegają potrzebę zwiększenia zakresu działania zarówno w obszarze społecznym, kulturalno-sportowym oraz działań na rzecz zdrowego stylu życia i ekologii oraz promocji walorów turystycznych miasta. Instytucjami, które wskazują jako ważne centra integracji oraz potencjalnego zwiększenia zaangażowania i współpracy są Żagański Pałac Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna im. Papuszy raz Muzeum Obozów Jenieckich.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań na lata 2021-2026 została przygotowana ankieta dla organizacji pozarządowych. Celem badania była ocena możliwości rozwoju, potencjału organizacji pozarządowych oraz perspektywa działania na rzecz mieszkańców Żagania.

Ankieta została opracowana w wersji elektronicznej, przesłana została do organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Żagania i udostępniona została w serwisie informacyjnym Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu. Odpowiedzi na ankiety gromadzono od 22 lutego 2021 r. do 08 marca 2021 r. Łącznie wypełniono 18 ankiet.

Ankietowani zostali poproszeni m.in. o wskazanie, jakie działania dodatkowe przy wsparciu Samorządu mogłyby podjąć Państwa organizacja na rzecz otoczenia i społeczności Żagania?

Zadane pytanie było pytaniem otwartym, odpowiedzi nie udzieliły - 3 organizacje samorządowe, natomiast odp. „nie wiem”- 2 organizacje samorządowe. Poniżej zestawienie odpowiedzi zgodne z zapisem źródłowym/oryginalną pisownią.

- „Organizacja biblioteki związanej z zabytkami muzycznymi”
- „Szkolenie dzieci w akademii piłkarskiej”
- „Mamy nadzieję, że wszelkie działania przy wsparciu Samorządu będziemy mogli realizować na bieżąco. Zakres naszych działań jest tak szeroki, że przy realizacji większości inicjatyw (zgodnych z naszym Statutem), musimy mieć zgodę lokalnych władz”
- „Utworzenie możliwie jak najszybciej placówki Regionalnej Izby, Muzeum Miasta Żagania, powstanie Izby Johanna Keplera, Żaganianin Roku 2020, Wystawy, działania promocyjne”
- „Organizacja dużych wydarzeń kulturalnych jak: wspólne koncerty z innymi chórmi, czy organizacja warsztatów muzycznych w skali ogólnokrajowej”,
- „Jesteśmy otwarci na propozycje z strony Miasta Żagań”,
- „Stworzenie miejsca rekreacji w bezpośrednim otoczeniu siedziby Stowarzyszenia; promowanie postaw prozdrowotnych i ekologicznych”,
- „Współpraca z miastami partnerskimi, wymiana doświadczeń w zakresie krajoznawstwa i turystyki kwalifikowanej np. poprzez organizację Turystycznego Forum Miast Bliźniaczych przy okazji np. dni Żagania”,
- „Utworzenie społecznej rady biznesu - jako organu doradczego”,
- „Zajęcia z samoobrony w różnych grupach społecznych”,
- „Różne: ale przede wszystkim edukacyjne i kulturalne”,
- „Organizacja turniej dzieci i odbojów propagowanie siatkówki, organizacja mitingów dla dzieci niewzroszonych”,
- „Rywalizacja sportowa”.

Jak wynika z zebranych danych organizacje pozarządowe są otwarte na współpracę z Samorządem i chętnie podejmą działania dodatkowe na rzecz otoczenia i społeczności Żagania.

Zasoby mieszkaniowe Żagania

Gospodarowanie nieruchomościami mieszkalnymi realizowane jest z wykorzystaniem mieszkaniowego zasobu miasta, a także lokali w budynkach pozostających w samoistnym posiadaniu i wynajmowanych od Żagańskiego Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

Z informacji o stanie mienia komunalnego w zakresie zasobu mieszkaniowego gminy w 2021 r. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej (dalej ZGM) w Żaganiu administruje zasobem mieszkaniowym gminy składającym się z 1200 lokali mieszkalnych o powierzchni użytkowej 52 427 m², z czego:

- 1 071 lokali to lokale mieszkalne wynajmowane na czas nieoznaczony
- 128 lokali socjalnych wynajmowanych na czas określony do 3 lat, w ramach najmu socjalnego.

Spośród administrowanych lokali mieszkalnych jedynie 189 lokali zlokalizowanych jest w 31 budynkach stanowiących własność Gminy. Pozostałe lokale (1011 lokali) zlokalizowane są w 320 budynkach wspólnot mieszkaniowych, w których Gmina posiada udziały własnościowe. Spośród 128 lokali socjalnych 63 lokale zlokalizowane są w 4 budynkach Gminy, w całości przeznaczonych na lokale socjalne (budynki socjalne). Pozostałe 65 lokali zlokalizowanych jest w budynkach mieszkalnych,

w tym 42 lokale w budynkach mieszkalnych wspólnot mieszkaniowych. Spośród 31 budynków stanowiących mienie Gminy większość to budynki jedno lub kilkulokalowe zlokalizowane na obrzeżach miasta.

Zakład Gospodarki Mieszkaniowej administruje obecnie zasobem lokali użytkowych Gminy w ilości 37 lokali, o powierzchni użytkowej 1463 m². Lokale użytkowe wynajmowane są w oparciu o uchwałę nr XXVII/69/2008 Rady Miasta Żagań z dnia 26 czerwca 2008 r. w sprawie: zasad najmu lokali użytkowych stanowiących własność Gminy Żagań o statusie miejskim. W zasobie lokali użytkowych pozostaje 5 wolnych lokali użytkowych, które pomimo kolejnych ogłaszanych procedur przetargowych, z uwagi na niską atrakcyjność, nadal nie znajdują zainteresowania ze strony potencjalnych najemców.

Stan techniczny zasobu mieszkaniowego Gminy określa przyjęty przez radę Miasta Żagań Wieloletni Program Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Gminy Żagań na lata 2019 - 2023. Remonty w budynkach stanowiących własność Gminy oraz w lokalach mieszkalnych Gminy realizowane są bezpośrednio przez ZGM, zarówno ze środków własnych (przychodów czynszowych), jak i z budżetu Gminy, w formie przekazywanej na ten cel przez Radę Miasta Żagań dotacji przedmiotowej.

Gmina Żagań posiada jedynie 31 budynków mieszkalnych stanowiących jej własność, z czego 4 budynki to budynki w całości socjalne (Przyjaciół Żołnierza 36, Orłąt Lwowskich 5, Żółkiewskiego 14b, Żółkiewskiego 14c.). Zdecydowana większość tych budynków to budynki kilkulokalowe zlokalizowane na obrzeżach miasta. Ich stan techniczny określić można jako dostateczny i choć nie stwarzają one zagrożenia dla zamieszkujących w nich osób, to większość z nich wymaga gruntownych remontów. Z uwagi jednak na bardzo niskie wpływy z najmu lokali w tych budynkach, spowodowane niewielką ilością lokali oraz ich niskim standardem, brak jest możliwości sfinansowania gruntownych remontów z przychodów czynszowych.

Obecnie Zakład Gospodarki Mieszkaniowej oraz Żagańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.(dalej ŻTBS) mają siedzibę w Żaganiu przy ul. Kolejowej 88, w wynajmowanych od Polskich Kolei Państwowych pomieszczeniach Dworca Kolejowego.

Żagańskie TBS Sp. z o. o. rozpoczęło swoją działalność w 2000 roku. Celem Żagańskiego TBS jest budowanie mieszkań czynszowych pod wynajem. Swoją propozycję nowoczesnych, zdrowych, energooszczędnych i tanich w eksploatacji mieszkań kieruje do osób posiadających dochody na średnim poziomie i które nie mają zaspokojonych swoich potrzeb mieszkaniowych. Mieszkania są oddawane do użytku w pełni wykończone i wyposażone.

W skład zasoby mieszkaniowego wchodzi mieszkania i budynki spółki ŻTBS Sp. z o.o. w Żaganiu. ŻTBS Sp. z o.o. posiada w swoim zasobie 205 mieszkań w trzech blokach co łącznie stanowi 9.691,5 m² powierzchni użytkowej. Mieszkania powstawały w siedmiu etapach w okresie 2000 - 2014. Do zasoby spółki należą także 3 budynki na ulicy Bema. Obecnie trwają prace przygotowawcze nad kolejną inwestycją /dokończeniem etapu budowy tj. dwie klatki dobudowane do bloku który już istnieje - łącznie 24 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 1.207,3 m². Powstanie 16 mieszkań dwupokojowych, 4 kawalerki i 4 mieszkania trypokojowe. Planowane rozpoczęcie budowy to początek 2022, natomiast zakończenie projektu przewidziane jest na drugie półrocze 2023 roku.

W prognozowanym okresie do najpilniejszych działań w zakresie rozwiązywania problemów mieszkaniowych należy podejmowanie remontów kapitałnych zasobu i realizowanie inwestycji mieszkaniowych w zakresie pozyskiwania lokali mieszkalnych na poziomie zapewniającym realizację wniosków o najem. Działania mające na celu poprawę warunków mieszkaniowych powinny zmierzać nie tylko w kierunku pozyskiwania lokali mieszkalnych w formie ich nabywania i budowy, ale także w wyniku najmu oraz adaptacji istniejącego zasobu na cele mieszkalne. Kontynuowane będą również działania mające na celu maksymalizację efektywności wykorzystywania istniejącego zasobu mieszkaniowego poprzez zwiększenie skuteczności odzyskiwania lokali mieszkalnych.

Biorący udział w badaniu ankietowym mieszkańcy Żagania, jako obszary najbardziej dotknięty problemami społecznymi, wskazywali okryty złą sławą budynek socjalny przy ul. Przyjaciół Żołnierza. W dalszej kolejności wskazywano ul. Asnyka i ul. Śląską. Wielu ankietowanych wskazało centrum Żagania oraz okolice supermarketów jako główne miejsca koncentracji problemów społecznych miasta.

Jednym z najważniejszych problemów społecznych Żagania, zdaniem ankietowanych są złe warunki mieszkaniowe - brak mieszkań socjalnych i komunalnych. Ponad 76,5 % ankietowanych, uważa ten problem za często i czasami występujący problem.

Ochrona środowiska

Gospodarka odpadami

Podstawą funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi w województwie lubuskim są wyznaczone przez sejmik województwa regiony gospodarki odpadami komunalnymi, obejmujące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych o przepustowości wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez minimum 120 tys. mieszkańców, spełniające w zakresie technicznym kryteria najlepszej dostępnej techniki, obsługujące poszczególne regiony gospodarki odpadami, kierując się efektywnością ekonomiczno –ekologiczną dokonano podziału województwa lubuskiego na 4 regiony gospodarki odpadami.

Zgodnie z nowym systemem gospodarki opadami komunalnymi, w każdym z wyznaczonych regionów ma funkcjonować regionalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Tak powstał z inicjatywy 15 samorządów woj. lubuskiego (gm. miejskich: Żary, Żagań, Lubsko, Gubin oraz gm. wiejskich Żary, Jasień, Iłowa, Żagań, Trzebiel, Gozdnicza, Brody, Tuplice, Lipinki Łużyckie, Łęknica, Wymiarki) Zakład w Marszowie. Oparty jest na technologii mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, a zastosowane w obiekcie technologie pozwolą na zredukowanie ilości odpadów deponowanych na składowisku o 39%.

Żagań posiada sieć kanalizacji sanitarnej o długości 65,1 km. Pochodząca z 1998 r. oczyszczalnia ścieków jest mocno wyeksploatowana i wymaga modernizacji oraz nowej technologii. 100% mieszkańców ma zapewniony dostęp do wody. Miasto nie posiada kanalizacji deszczowej. Brak systemu odbierania wód opadowych uniemożliwia prowadzenie działań w zakresie jej gromadzenia i wykorzystywaniu w gospodarce komunalnej.

Niska emisja pochodząca ze źródeł ciepła

W Żaganiu dominującym indywidualnym źródłem ogrzewania budynków mieszkalnych jest gaz ziemny. Już tylko ok. 35% budynków w mieście jest ogrzewanych węglem. Przy skali wielkości miasta oznacza to jednak ponad 3000 źródeł niskiej emisji.

W zakresie ciepła systemowego funkcjonujące w mieście ciepłownie firmy ECO zasilają energią cieplną ok. 210 budynków, w tym osiedla mieszkaniowe i budynki publiczne. Opalana węglem ciepłownia jest istotnym czynnikiem generującym zanieczyszczenia. Zaplanowano budowę źródła wysokosprawnej kogeneracji przy ul. Konopnickiej 18a, które będzie generowało moc elektryczną około 2 MWe oraz cieplną na poziomie 1,9 MWt. Włączenie kogeneracyjnego układu produkcyjnego pozwoli na lokalne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo - gazowych do atmosfery, w tym m.in. pyłów emitowanych z węglowych kotłowni systemowych o ok. 30% w okresie zimowym i aż do 100% w okresie letnim. Dzięki wytwarzaniu energii elektrycznej i cieplnej efekt redukcji energii pierwotnej to ponad 1500 ton zaoszczędzonego węgla rocznie. Nastąpi również zmniejszenie emisji CO₂ o 12,7 ton rocznie. Poprawi to sytuację w mieście, jednak w dalszym ciągu, choć w mniejszej skali, będzie funkcjonować duże źródło niskiej emisji na terenie miasta.

Miasto Żagań realizuje politykę zmniejszania niskiej emisji korzystając ze środków Unii Europejskiej (2019 r. - dofinansowanie projektu dot. wymiany kotłów węglowych na ekologiczne w komunalnych zasobach mieszkaniowych na wymianę 101 kotłów węglowych). Ze środków własnych Żagań realizuje projekt pt. „Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych na terenie miasta Żagań”.

Liczba wymienionych kotłów/pieców/urządzeń grzewczych na paliwa stałe w wyniku realizacji projektu to 199 szt. Spośród 20 budynków publicznych w Żaganiu termomodernizacji poddano 7 i w jednym przypadku zastosowano dodatkowo źródło energii odnawialnej. Spośród 20 mieszkalnych budynków komunalnych termomodernizacji nie został poddany żaden obiekt.

Miasto nie prowadziło badań i analiz dotyczących odczuwania przez mieszkańców skali zanieczyszczenia powietrza i wpływu na komfort życia mieszkańców. Żagań posiada dobre warunki do poprawy sytuacji w zakresie niskiej emisji pochodzącej z ogrzewania mieszkań ze względu na możliwość wprowadzania gazu ziemnego jako źródła ciepła.

Energia odnawialna

Energia odnawialna ogranicza zmiany klimatu, pobudza rozwój społeczny i wzrost ekonomiczny. W województwie lubuskim istnieją dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego. Roczna gęstość promieniowania słonecznego na terenie całego województwa lubuskiego na płaszczyznę poziomą wynosi ok. 1000 [kWh/m²], natomiast średnie usłonecznienie wynosi

1 600 godzin na rok. Uwzględniając trendy europejskie oraz uwarunkowania województwa lubuskiego (na obszarze całego województwa możliwe na takim samym poziomie, również na terenie Żagania, najbardziej efektywne wykorzystanie energii słonecznej powinno być skierowane głównie na cele grzewcze (kolektory słoneczne).

Niska emisja pochodząca z transportu

Niska emisja powodowana przez transport jest jednym z najważniejszych zagrożeń niską emisją w Żaganiu. Ze względu na to, że ruch pojazdów kumuluje się w miastach, stanowi ona najpoważniejsze zagrożenie dla mieszkańców Żagania. Nadmierna liczba pojazdów powoduje tworzenie

się nadmiernego zatłoczenia (kongestii). Najbardziej zatłoczone odcinki ulic i skrzyżowania w Żaganiu: rondo przy Jednostce Wojskowej - ul. Żarska i DK 12 (obwodnica), rondo przy ul. Żaganny / Przyjaciół Żołnierza - przed mostem na rzece Bóbr, rondo za mostem na rzece Bóbr - Plac Wolności, skrzyżowanie Jana Pawła II/ Wojska Polskiego/ Keplera/ Piłsudskiego/ Armii Krajowej, rondo przy ul. Armii Krajowej / Kożuchowska / DK12, skrzyżowanie przy ul. Przyjaciół Żołnierza/ Kolejowa/ Kochanowskiego. Dlatego konieczne staje się ograniczenie ruchu samochodów osobowych na rzecz alternatywnych i ekologicznych form transportu takich jak: Żagański Rower Miejski, hulajnogi lub rowery elektryczne.

Wypracowanie ekologicznego i zdrowego trybu życia wśród Mieszkańców Miasta Żagań powinno pójść w parze z rozwijającą się przestrzenią publiczną poprzez tworzenie szlaków spacerowych i ścieżek rowerowych.

Część 5. Analiza SWOT na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Tabela 20. Analiza SWOT

MOCNE STRONY miasta w realizacji celów	SŁABE STRONY miasta dla realizacji celów
<ul style="list-style-type: none"> ▪ położenie geograficzne (w pobliżu granic polsko-niemieckiej i polsko- czeskiej), ▪ spokojny, kameralny charakter miasta, ▪ dużo terenów zielonych, walory przyrodniczo-krajobrazowe, ▪ atrakcyjność turystyczna, dziedzictwo kulturalne, zabytki, tradycja, historia, ▪ zagospodarowanie przestrzeni publicznej ▪ dobry poziom szkolnictwa, ▪ tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych, ▪ dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa, bogata i różnorodna baza sportowa - rekreacyjna, ▪ ekologia, dobra jakość wody i powietrza, ▪ wysoki poziom świadczonych usług kulturalnych przez Żagański Pałac Kultury oraz Miejską Bibliotekę Publiczną im. Papuszy oraz Muzeum Obozów Jenieckich, ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ujemny przyrost naturalny, ▪ migracja ludzi młodych, ▪ wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności, ▪ bezrobocie, brak atrakcyjnych miejsc pracy, ▪ niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i mieszkań socjalnych oraz brak mieszkania chronionego, ▪ utrudniony dostęp do podstawowej oraz specjalistycznej opieki medycznej, likwidowane oddziały szpitalne, ▪ niewystarczający poziom rozwoju lokalnego rynku pracy, ▪ niewystarczająca promocja turystyczna i gospodarcza miasta, ▪ niewykorzystany potencjał historii i kultury miasta, ▪ mała liczba wydarzeń kulturalnych (przed pandemią), brak kina, sal zabaw, ▪ niewystarczająca oferta zajęć, pozalekcyjnych oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży, ▪ ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, ▪ niedostatki w komunikacji miejskiej i podmiejskiej, kolejowej oraz niedostateczna ilość ścieżek rowerowych lub ich brak, ▪ słaba infrastruktura drogowa dla pieszych oraz zły stan techniczny dróg, ulic i chodników, brak miejsc parkingowych, ▪ występowanie barier architektonicznych utrudniających codzienne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, ▪ ograniczony dostęp do bibliotek, brak filii oraz biblioteki pedagogicznej, ▪ brak monitoringu w mieście, ▪ brak atrakcyjnej oferty dla przedsiębiorców, aby skutecznie zachęcić ich do inwestowania w regionie.

SZANSE realizacji celów (korzyści)	ZAGROŻENIA dla realizacji celów niezależne od miasta
<ul style="list-style-type: none"> ▪ bliskość rynku pracy za granicą, ▪ stacjonowanie wojsk amerykańskich, może przyczynić się do poprawy jakości infrastruktury i środków na jej pozyskanie, ▪ rozwój potencjału turystycznego miasta, np. przez organizację zwiedzania, ▪ rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, ▪ budowa/modernizacja szkół i przedszkoli, żłobków, ▪ rozwój wsparcia w formie usług opiekuńczych, ▪ rozwój budownictwa mieszkaniowego w ramach programów rządowych, ▪ rozwój podmiotów ekonomii społecznej, w tym rosnąca rola inicjatyw organizacji pozarządowych, ▪ współdziałanie wielu podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej w celu rozszerzenia ofert, form i środków pomocy, co stwarza możliwość lepszego docierania do różnych grup i środowisk, jak również finansowania działalności z różnych źródeł, ▪ dodatkowa oferta spędzania czasu wolnego dla dorosłych, organizowanie na większą skalę działań kulturalnych, artystycznych i promocja sportu, ▪ wsparcie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości, strefy przemysłowej oraz poszukiwanie/przyciąganie inwestorów zewnętrznych; tworzenie nowych miejsc pracy, ▪ integracja, zwiększenie poziomu spójności społecznej np. przez org. miejsc kulturalno-rozrywkowych, ▪ aktywizacja społeczna ludzi starszych – wspieranie działalności Domu Dziennego Pobytu, rozwoju Klubu Seniora + itp., ▪ poprawa infrastruktury drogowej, budowa obwodnicy w celu odciążenia przejazdu przez miasto, ▪ pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację działań społecznych ▪ wzmocnienie współpracy z sąsiednimi JST w ramach Żarsko- Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego, ▪ zlokalizowanie występowania koncentracji problemów społecznych w niektórych obszarach miasta, ▪ wykorzystanie budynków miasta na nowe inwestycje społeczne, ▪ działania prowadzące do poprawy sytuacji na rynku pracy osób młodych, w tym 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bliskość rynku pracy za granicą, ▪ postępujący odpływ ludności do większych ośrodków miejskich oraz wynikający z tego wzrost kosztów utrzymania infrastruktury społecznej, ▪ postępujący proces starzenia się społeczeństwa - wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności oraz niskie świadczenia emerytalno-rentowe, których wysokość nie pozwala zabezpieczyć podstawowych potrzeb osób starszych, szczególnie samotnych, ▪ pogorszenie koniunktury gospodarczej (np. przez COVID-19), ▪ odpływ kapitału ludzkiego, emigracja ludzi - młodych i zdolnych, ▪ bezproduktywne spędzanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież, uzależnienie od elektroniki, ▪ wzrost przestępczości wśród młodzieży ▪ niski poziom aktywności społecznej mieszkańców, ▪ brak nowych inwestorów tworzących miejsca pracy – niska liczba nowych miejsc pracy, ▪ niewystarczająca oferta działań prozdrowotnych dla osób starszych i niepełnosprawnych, ▪ pojawianie się nieznanych dotychczas problemów społecznych – np. uzależnienie od elektroniki, ▪ pandemia wirusa COVID-19: nieznaną skalą następstw gospodarczych i społecznych, ▪ zmniejszone nakłady na opiekę zdrowotną i możliwa zapaść służby zdrowia.

absolwentów, poprzez organizowanie zajęć kursów i szkoleń pod kątem dostosowania ich do potrzeb lokalnego rynku pracy,

- wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia, system zachęt).

Podsumowanie badania ankietowego

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w Żaganiu wzięły udział ogółem 303 osoby, z czego 62,7% respondentów stanowiły kobiety. Pod względem wieku najliczniej były reprezentowane osoby w wieku między 18 a 24 rokiem życia. Pod względem wykształcenia największą grupę ankietowanych stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym magisterskim oraz osoby o statusie zawodowym – uczniowie/studenci. Większość ankietowanych (63%) określiło swój status materialny jako „raczej dobry”, a najliczniejszą grupę ze względu na rodzaj gospodarstwa domowego stanowiły osoby należące do rodziny jednopokoleniowej-rodzice-1-2 dzieci – 138 osób (45,5%). Respondenci w większości zamieszkiwali w Żaganiu od urodzenia, są w nim zameldowani i są mieszkańcami centrum miasta.

Osoby biorące udział w badaniu wskazały najważniejsze problemy społeczne Żagania: **migrację osób młodych, brak atrakcyjnych miejsc pracy oraz bezrobocie**. Do istotnych kwestii społecznych zdaniem ankietowanych należy również: **alkoholizm, uzależnienie od elektroniki, wzrost liczny osób starszych oraz złe warunki mieszkaniowe - brak mieszkań socjalnych i komunalnych**.

Obszarem najbardziej dotkniętym problemami społecznymi zdaniem ankietowanych są budynki socjalne. Wielu ankietowanych wskazało centrum Żagania oraz okolice supermarketów i skate parku jako główne miejsca koncentracji problemów społecznych miasta.

Najpoważniejszym problemem społecznym, który został wskazany przez respondentów, bezwzględny do przezwyciężenia w Żaganiu jest konieczność zatrzymania ludzi młodych w mieście, wprowadzenia takich działań naprawczych, aby poziom atrakcyjności miasta poprawił się a w konsekwencji zachęcił młodych mieszkańców do życia w mieście.

Są to działania wielostronne i wielofalowe. Jednakże konieczne jest eliminowanie czynników wypychających a skupienie się na przyciągających.

Brak atrakcyjnych miejsc pracy” był najczęściej wskazywanym problemem w tym zakresie, czego częstym skutkiem jest jego następstwo, czyli bezrobocie.

Szczególnie **nisko respondenci ocenili infrastrukturę Żagania pod względem dostępności ścieżek rowerowych- 73,3% ocen negatywnych. Niezadowolenie wśród ankietowanych budziły: dostępność infrastruktury i usług społecznych – ochrona**

zdrowia (55,4%), dostępność miejsc spotkań na potrzeby lokalnej społeczności (50,2%) oraz dostępność transportu publicznego - komunikacja autobusowa, kolejowa (49,5%).

Za najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym uznano osoby bezdomne i osoby zagrożone bezdomnością (56,4%) a także osoby chore, z niepełnosprawnością oraz ich rodziny (50,2%).

Wśród negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży najczęściej wskazywano: **brak odpowiednich miejsc do spotkań (59,7%) oraz bezproduktywne spędzanie czasu wolnego (58,4%).**

Jako niekorzystne zjawiska odnoszące się do osób starszych ankietowani najczęściej wskazywali na: niewystarczające środki finansowe (60,7%) oraz problem samotności (55,4%).

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością są: niewystarczające środki finansowe (53,8%) oraz ograniczona liczba miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością (52,1%).

Ankietowanych zapytano czy w ich najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie. Ponad 57,4 % badanych osób stwierdziło, że nie słyszało bądź takich przypadków jest niewiele. Problem ten w oczach mieszkańców występuje na dosyć niskim poziomie, co należy uznać za wartość bardzo pożądaną.

Jako główny problem społeczny w obszarze edukacji, ponad połowa ankietowanych tj. 156 osób uznało: ograniczone zaangażowanie rodziców w działania edukacyjne i wychowawcze dzieci. Natomiast w obszarze kultury i sportu ankietowani wskazali ograniczoną liczbę i jakość imprez oraz wydarzeń środowiskowych (45,9%).

Wśród działań, najbardziej potrzebnych, jakie należałoby podjąć w celu poprawy polityki społecznej, respondenci najczęściej wymieniali:

- **rozwijanie modelu wsparcia dla rodzin przeżywających kryzys i doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez upowszechnienie pomocy asystenta rodziny, rodzin wspierających itp. (67,0%) oraz**
- **działania prowadzące do poprawy sytuacji na rynku pracy osób młodych, w tym absolwentów, poprzez organizowanie zajęć kursów i szkoleń pod kątem dostosowania ich do potrzeb lokalnego rynku pracy (63,0%).**

Zdaniem ankietowanych, sytuacja związana ze światową pandemią koronawirusa miała najbardziej dotkliwy wpływ na obszar życia społecznego (77,2%). Wpływ pandemii COVID-19 na edukację wskazało ponad połowa ankietowanych (56,1%), natomiast na zdrowie mniej niż połowa ankietowanych tj. 48,8%.

Część 6. Część strategiczna Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Żagania została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Do każdego celu strategicznego przyporządkowane zostały cele operacyjne, a do nich kierunki działań, które będą realizowane przez OPS w Żaganiu, komórki organizacyjne Urzędu Miasta, jednostki organizacyjne samorządu gminnego w tym: szkoły, placówki oświatowe, Klub Senior+, Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Powyższe cele i kierunki działań realizowane będą w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Komendą Powiatową Policji, organizacjami pozarządowymi, Kościołami, związkami wyznaniowymi, wolontariuszami, zespołem kuratorskiej opieki sądowej oraz jednostkami ochrony zdrowia.

„Misją niniejszej Strategii jest poprawa jakości życia mieszkańców Żagania, sukcesywny rozwój optymalnego systemu usług społecznych, dostosowany do potrzeb różnych grup mieszkańców, inicjowanie integracji społeczności lokalnej oraz skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych”.

Głównym celem strategicznym przyjętym w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest:

„Stworzenie efektywnego i skutecznego lokalnego systemu wsparcia społecznego zapewniającego wysoki poziom zaspokojenia najważniejszych potrzeb życiowych mieszkańców”.

Powyższy cel realizowany będzie przez 6 celów operacyjnych:

1. Kompleksowe wsparcie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży – Rodziny z dziećmi (dzieci i młodzież), edukacja i realizacja działań w obszarze wsparcia rodzin dysfunkcyjnych;
2. Podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców Żagania oraz kompleksowe wsparcie osób bezrobotnych;
3. Skuteczne wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym w szczególności osób ubogich, bezdomnych, doświadczających przemocy, uzależnionych;
4. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym;
5. Ograniczenie/zminimalizowanie negatywnego wpływu czynników środowiskowych na życie mieszkańców (w zintegrowanych działaniach dotyczących różnych obszarów życia: społecznego,

ochrony środowiska, promocji zdrowia, działań wspierających usługi medyczne) oraz poprawa bezpieczeństwa;

6. Zwiększenie dostępności do podstawowej oraz specjalistycznej opieki medycznej, szerszy dostęp do profilaktyki zdrowotnej (programy profilaktyczne dla Mieszkańców).

Ad 1. Kompleksowe wsparcie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży – Rodziny z dziećmi (dzieci i młodzież), edukacja i realizacja działań w obszarze wsparcia rodzin dysfunkcyjnych.

Tabela 21. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze wsparcia rodzin dysfunkcyjnych.

Zadanie do realizacji	Wskaźnik realizacji
1. Rozwój usług na rzecz rozwoju zintegrowanej rodziny, w tym rozwój usług asysty rodzinnej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych programów; ▪ Liczba osób objętych oddziaływaniem; ▪ Liczba Asystentów. ▪ Liczba szkoleń asystentów rodziny.
2. Cykliczne tworzenie i realizacja programów przeciwdziałania przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom (alkoholizm, narkomania, elektronika).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba przyjętych i zrealizowanych programów.
3. Cykliczne tworzenie i realizacja programów wspierania rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba przyjętych i zrealizowanych programów.
4. Rozwój form wsparcia grupowego - grup wsparcia, spotkań ze specjalistami, grup samopomocy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób objętych oddziaływaniem; ▪ Liczba działających form wsparcia grupowego.
5. Realizacja programów skierowanych do dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych programów; ▪ Liczba osób objętych oddziaływaniem.
6. Zwiększona dostępność poradnictwa specjalistycznego, terapeutycznego dla dzieci, młodzieży i dorosłych (tym psychologów, specjalistów systemowej terapii rodzin).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba gabinetów poradnictwa specjalnego i porad prawnych i psychologicznych (szt.); ▪ Liczba korzystających z usług gabinetów i poradnictwa specjalnego i porad prawnych i psychologicznych (osób/rok).
7. Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych zajęć; ▪ Liczba osób w nich uczestnicząca (liczba grup w ZPK, liczba grup w szkołach); ▪ Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach.
8. Wsparcie rodzin korzystających z pomocy społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem.
9. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba aktywnych organizacji pozarządowych współpracujących z jednostkami UM.
10. Organizacja miejsc przyjaznych dla rodziny (świetlice dla dzieci).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba dzieci korzystających ze świetlicy środowiskowej; ▪ Liczba świetlic środowiskowych.
11. Działania w zakresie problemu przeciwdziałania przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba udzielnych konsultacji psychologicznych, poradnictwa socjalnego; ▪ Liczba osób objętych wsparciem.
12. Programy profilaktyki uzależnień skierowanych do dzieci, młodzieży oraz ich rodziców.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych programów, liczba osób objętych oddziaływaniem.
Wdrażanie	
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące
OPS	SZKOŁY, OPS, ZPK, PORADNIA
	Źródła finansowania
	Środki własne, budżet

	PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA, PCPR, MIEJSKA KOMISJA DS. PRZECIWDZIAŁANIA ALKOHOLIZMOWI.	państwa, środki europejskie
--	--	-----------------------------

Źródło: opracowanie własne.

Ad 2. Podnoszenie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców Żagania oraz kompleksowe wsparcie osób bezrobotnych.

Tabela 22. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze podnoszenie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców Żagania oraz kompleksowe wsparcie osób bezrobotnych.

Zadanie do realizacji	Wskaźnik realizacji	
1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w ramach instrumentów i usług rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób objętych aktywizacją zawodową w ramach instrumentów i usług rynku pracy; ▪ Liczba projektów aktywizujących osoby bezrobotne; ▪ Stopa bezrobocia w Mieście na koniec roku. 	
2. Działania prowadzące do poprawy sytuacji na rynku pracy osób młodych, w tym absolwentów szkół średnich i zawodowych poprzez organizowanie zajęć, kursów i szkoleń pod kątem dostosowania ich do potrzeb lokalnego rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych zajęć, kursów, szkoleń; ▪ Liczba osób uczestnicząca w kursach, szkoleniach PUP. 	
3. Uruchomienie zajęć w kontekście doradztwa zawodowego.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego. 	
4. Wsparcie osób bezrobotnych w ramach ustawy o pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej 	
5. Praca socjalna polegająca na aktywizacji i motywowaniu osób bezrobotnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba usług skierowanych na aktywizację i motywowanie osób bezrobotnych do zmiany dotychczasowego trybu życia. ▪ Liczba osób bezrobotnych objętych pracą socjalną. 	
6. Angażowanie osób bezrobotnych w pracę organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczności lokalnej: w działaniach kulturalnych, sportowych rekreacyjnych, na rzecz osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób podejmujących wolontariat. 	
7. Organizowanie prac społecznie użytecznych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób objętych oddziaływaniem 	
8. Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba podjętych działań informacyjnych - PUP. 	
9. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Żaganiu (PUP) w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach dla osób bezrobotnych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba programów realizowana we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (PUP). 	
Wdrażanie		
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS	PUP	Środki własne, budżet

		państwa, środki europejskie.
--	--	------------------------------

Źródło: opracowanie własne

Ad 3. Skuteczne wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym w szczególności osób ubogich bezdomnych, doświadczających przemocy, uzależnionych.

Tabela 23. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym w szczególności osób ubogich bezdomnych, doświadczających przemocy, uzależnionych.

Zadanie do realizacji	Wskaźnik realizacji	
1. Podejmowanie działań wsparcia dla osób w trudnej sytuacji materialno-życiowej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba świadczeń na rzecz osób w trudnej sytuacji materialno-życiowej; ▪ Liczba osób objętych pomocą. 	
2. Prowadzenie działań z zakresu wsparcia dla osób doświadczających przemocy oraz uzależnionych od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, elektroniki).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba działań podjętych na rzecz osób doświadczających przemocy oraz uzależnionych od alkoholu i narkotyków, dopalaczy, elektroniki); ▪ Liczba osób korzystających ze wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, dopalaczy, elektroniki). 	
3. Realizacja działań skierowanych do osób bezdomnych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób bezdomnych w gminie, liczba osób korzystających z ogrzewalni; ▪ Liczba osób przebywających w schroniskach, ▪ Liczba osób korzystających z mieszkań wspomaganych; ▪ Liczba lokali socjalnych w Gminie; ▪ Liczba osób bezdomnych objętych wsparciem pomocy społecznej. 	
4. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw i grup wsparcia.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba programów realizowanych na rzecz bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców. 	
Wdrażanie		
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS	SZKOŁY, KOMISJA, OPS.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

Źródło: opracowanie własne

Ad 4. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Tabela 24. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze dot. osób starszych i niepełnosprawnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

Zadanie do realizacji		Wskaźnik realizacji
1. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych w środowisku, opieki całodobowej i placówek wsparcia dziennego.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych; ▪ Liczba osób przebywających w Domu Pomocy Społecznej; ▪ Liczba osób korzystających z placówek wsparcia dziennego w tym Domu Dziennego Pobytu, Klubu Seniora. 	
2. Zwiększenie dostępu do ofert placówek kultury.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba wydarzeń i aktywności kulturalnych na terenie Żagania; ▪ Liczba osób - biernych uczestników życia kulturalnego na terenie gminy; ▪ Liczba osób aktywnie uczestniczących w życiu kulturalnym. 	
3. Realizacja projektów integrujących osoby niepełnosprawne i starsze z lokalną społecznością	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych projektów; ▪ Liczba osób uczestnicząca w projekcie; 	
4. Podejmowanie współpracy z PCPR, PUP, PFRON w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba podjętych działań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych; 	
5. Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych na terenie miasta oraz działania mające na celu zwiększenie dostępność do usług.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba przeprowadzonych inwestycji niwelujących bariery architektoniczne i zwiększających dostępność do usług. 	
6. Angażowanie osób w pracę organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczności lokalnej: w działaniach kulturalnych, sportowych rekreacyjnych, na rzecz osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba wolontariuszy współpracujących z instytucjami miejskimi i OPS. 	
7. Rozwój usług asysty osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba asystentów osób niepełnosprawnych; ▪ Liczba osób korzystających z pomocy asystentów. 	
8. Rozwój pracy socjalnej na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób objętych wsparciem; ▪ Liczba usług. 	
9. Udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej osobom starszym i niepełnosprawnym.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób objętych wsparciem. 	
Wdrażanie		
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS	1. Klub Seniora, Dom Dziennego Pobytu 2. ŻPK, Biblioteka, 3-5. PCPR, PUP, PFRON, 6. Urząd MIASTA, 7. ZPK	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

Źródło: opracowanie własne

Ad 5. Ograniczenie/zminimalizowanie negatywnego wpływu czynników środowiskowych na życie mieszkańców (w zintegrowanych działaniach dotyczących różnych obszarów życia: społecznego, ochrony środowiska, promocji zdrowia, działań wspierających usługi medyczne) oraz poprawa bezpieczeństwa.

Tabela 25. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze czynników środowiskowych i poprawy bezpieczeństwa.

Zadanie do realizacji		Wskaźnik realizacji
1. Poprawa jakości powietrza m.in. poprzez wymianę źródeł ciepła.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba dokonanych wymian źródeł ciepła (kopciuchów) (szt.);
2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (np. fotowoltaiki).		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba dokonanych instalacji (liczba beneficjentów);
3. Promowanie podróży pieszej i rowerowej oraz komunikacji zbiorowej (MZK).		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zmniejszenie ilości smogu, liczba zakupionych biletów MZK; ▪ Liczba inicjatyw promujących komunikację rowerową i publiczną.
4. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba interwencji i zdarzeń policyjnych; ▪ Liczba wypadków drogowych; ▪ Liczba zdarzeń zdefiniowanych przez Straż Miejską.
Wdrażanie		
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS	NGO, UM, MZK, Straż Miejska, Policja	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

Źródło: opracowanie własne

Ad 6. Zwiększenie dostępności do podstawowej oraz specjalistycznej opieki medycznej, szerszy dostęp do profilaktyki zdrowotnej (programy profilaktyczne dla Mieszkańców).

Tabela 26. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze dostępności do podstawowej oraz specjalistycznej opieki medycznej, szerszy dostęp do profilaktyki zdrowotnej.

Zadanie do realizacji		Wskaźnik realizacji
1. Poprawa dostępności usług rehabilitacji medycznej.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób korzystających z usług nowych punktów rehabilitacji.
2. Zwiększona świadomość mieszkańców i szerszy dostęp do profilaktyki zdrowotnej poprzez zapobieganie chorobom cywilizacyjnym, propagowanie troski o swoją sprawność i kondycję fizyczną, upowszechnianie znajomości zasad udzielania pierwszej pomocy: <ul style="list-style-type: none"> ▪ propagowanie zasad racjonalnego stylu odżywiania się; ▪ upowszechnianie wiedzy w zakresie profilaktyki zdrowotnej; ▪ podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zorganizowanych wydarzeń i imprez upowszechniających profilaktykę zdrowotną; ▪ Liczba uczestników wydarzeń i imprez upowszechniających profilaktykę zdrowotną.
Wdrażanie		
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS	NGO, UM	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

Źródło: opracowanie własne

Część 7. System zarządzania, wdrażania i monitoringu programu Strategii.

Harmonogram wdrażania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań na lata 2021-2026 obejmuje zasięgiem czasowym okres pięciu najbliższych lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań.

Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie Miasta takich jak: migracji osób młodych, brak atrakcyjnych miejsc pracy, uzależnienia od elektroniki, alkoholizmu, osób starszych i osób niepełnosprawnych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich instytucji oraz organizacji pozarządowych, wolontariuszy, jak i samych zainteresowanych rodzin.

Harmonogram wdrażania niniejszej Strategii obejmuje:

ETAP I

Podjęcie uchwały przez Radę Miasta Żagania o przyjęciu do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań na lata 2021-2026.

- Termin realizacji: .....r.

ETAP II

Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.

- Termin realizacji: .....r..

ETAP III

Monitoring Strategii

- Termin realizacji: na koniec I kwartału 2022 r (za 2021 r.), 2023 r. (za 2022 r.) i 2024 r. (za 2023 rok), 2025 r. (za 2024 rok), 2026 r. (za 2025 rok)

ETAP IV

Końcowa ewaluacja Strategii - Termin realizacji: I kwartał 2026 r.

Podział okresu realizacji Strategii na podokresy ma charakter ramowy. Strategia jest dokumentem elastycznym i „otwartym” zatem przyporządkowanie celów do podokresów ma charakter kierunkowy i w trakcie jej realizacji może zaistnieć konieczność dostosowania hierarchii do bieżącej sytuacji.

Ewaluacja realizacji Strategii

Ewaluacja to proces polegający na ocenie realizacji Strategii oraz jej wpływu na wszystkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego.

Ewaluacja działań wynikających ze Strategii Rozwoju będzie się opierała na trzech rodzajach ocen:

Rysunek 2. Proces ewaluacji Strategii.

Źródło: opracowanie Contract Consulting

Ewaluacja ex-ante (ocena przed realizacją działań) opisuje zakładane cele oraz przewidywane rezultaty. Ewaluację ex-ante stosuje się przy ocenie sytuacji wejściowej, czy i w jaki sposób Strategia wpłynie na grupy docelowe, przyczyni się do poprawy sytuacji w obszarze społecznym Miasta Żagań.

W przebiegu **ewaluacji mid-term** (ocena w trakcie realizacji założeń Strategii) analizuje się proces wdrożenia i ocenia dotychczasowe efekty. Pozwala to odpowiedzieć na pojawiające się pytania, rozwiązać ujawnione problemy. Można tu ocenić przede wszystkim skuteczność i efektywność projektu na danym etapie. Ewaluacja mid-term będzie wykonywana w trakcie realizacji projektów.

Podczas **ewaluacji ex-post** (ocena po realizacji założonych działań) ocenione będą efekty poszczególnych projektów i sformułowane wnioski na przyszłość. Do mierzenia postępu realizacji strategii należy postugiwać się miernikami przypisanymi do każdego z zadań realizacyjnych. Przy ocenie należy zwrócić szczególną uwagę na użyteczność i trwałość przedsięwzięć a także uwzględnić dwa kryteria:

- skuteczności – w jakim stopniu cele zapisane w strategii zostały osiągnięte,
- efektywności – jaki był stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.

Proces ewaluacji będzie przeprowadzany w połowie oraz po zakończeniu realizacji Strategii. W przypadku wystąpienia szczególnych, nieprzewidzianych okoliczności istnieje możliwość wprowadzenia dodatkowych etapów ewaluacyjnych.

Dokumentacja monitoringu oraz ewaluacji Strategii

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu i ewaluacji jest raport monitoringowy Strategii, opracowywany na podstawie raportów cząstkowych oraz danych pochodzących ze statystyki ogólnej. Raport zawierał będzie analizę odpowiednich wskaźników, określającą stan realizacji Strategii.

Podmiotem odpowiedzialnym za raportowanie są wszystkie podmioty zaangażowane w realizację Strategii. Raport monitoringowy i sporządzony będzie przez Ośrodek Pomocy Społecznej i przedstawiony Burmistrzowi Miasta Żagań.

Źródła finansowania realizacji Strategii

Planowanie i realizacja projektów i działań wskazanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Żagań na lata 2021-2026 wymaga wykorzystania zróżnicowanych instrumentów finansowych, które mogą pochodzić zarówno ze środków własnych miasta, ale w praktyce będą niestety niewystarczające, aby zakładane cele strategii mogły zostać osiągnięte, niezbędne będzie wykorzystanie funduszy zewnętrznych.

W najbliższych latach kluczowym dla polskich samorządów źródłem finansowania przedsięwzięć rozwojowych będą nadal środki europejskiej polityki spójności. Poniżej zaprezentowano syntetycznie informacje dotyczące nowej perspektywy budżetowej UE w tym obszarze:

- bardziej inteligentna Europa przez innowacje, cyfryzację, transformację gospodarczą oraz wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw
- bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa wdrażająca porozumienie paryskie i inwestująca w transformację sektora energetycznego, w odnawialne źródła energii oraz w walkę ze zmianami klimatu;
- lepiej połączona Europa ze strategiczną infrastrukturą transportową i sieciami cyfrowymi;
- Europa o silniejszym wymiarze społecznym wdrażająca europejski filar praw socjalnych i inwestująca w wysokiej jakości zatrudnienie, edukację, umiejętności, integrację społeczną i równy dostęp do opieki zdrowotnej;
- Europa bliżej obywateli przez wspieranie oddolnych strategii rozwoju i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w całej UE.

Do nowych instrumentów finansowych umożliwiających realizację proekologicznej polityki rozwojowej będzie **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST)**, który w ramach polityki spójności będzie służył do zapewnienia wsparcia obszarom zmagającym się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej. FST ułatwi wdrażanie Europejskiego Zielonego Ładu, którego celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej UE do 2050 r. Realizacja inwestycji możliwa będzie nowej puli środków krajowych oraz regionalnych – które obecnie są w procesie definiowania przez Polski Rząd:

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 odnoszący się do nowej perspektywy finansowej UE oraz Programy operacyjne na poziomie krajowym, m.in.:

- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego,
- Program Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich.

Krajowe Programy Ministerialne:

- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej
  - Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
  - Programy Ministerstwa Sportu,
- w tym również programy celowe:

- Fundusz Inwestycji Samorządowych,
- Fundusz Dróg Samorządowych,
- Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych,
- Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030,
- Program Tarcza antykryzysowa.

Krajowe Programy dotyczące inwestycji w ochrony środowiska naturalnego dystrybuowane przez:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

oraz programy celowe: Czyste powietrze i STOP SMOG, Moja woda.

finansowania pochodzące z innych funduszy; w tym między innymi:

- Fundusze norweskie i EOG, Program Life,
- Program Interreg Europa Środkowa,
- Program, Erasmus+.

W ramach współpracy Miasto Żagań będzie mogło rozważyć realizację inwestycji w partnerstwie z innymi samorządami (gminnymi, powiatowymi), podmiotami biznesowymi oraz NGO.

Rozwiązywanie problemów społecznych powinno być elementem zintegrowanego systemu i mieć charakter partnerski w stosunku do administracji, szczególnie na poziomie lokalnym.

Instytucja jaką jest Ośrodek Pomocy Społecznej jest aktywnie zaangażowana w rozwiązywanie problemów społecznych na terenie miasta Żagań, współpracuje z różnymi podmiotami z obszaru pomocy społecznej, a często koordynuje działania w tym zakresie. Zadaniem pomocy społecznej, jako instytucji polityki społecznej państwa jest wsparcie osób i rodzin w przewyższaniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie sobie poradzić.

Odgórnie kształtowana polityka w zakresie pomocy społecznej określa kierunki działania, przygotowuje koncepcje, opracowuje mechanizmy, wskazuje narzędzia, kolejno monitoruje ich wdrażanie. Jednak charakterystyka problemów społecznych jest różna na terenie województwa lubuskiego, jak i samo podejście do ich rozwiązywania. Każde miasto ma swoje specyficzne uwarunkowania.

Koniecznością jest ciągłe adaptowanie się do zmieniającego się otoczenia, przepisów prawnych, jak i do ciągle rosnących potrzeb i oczekiwań ze strony potencjalnych odbiorców wsparcia. Obecnie kluczowym czynnikiem warunkującym sprawne i skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest jakość świadczonych usług. Efekt często jest niewymierny, trudny do sprawdzenia, uzależniony od wielu aspektów. Nie zmienia to faktu, iż rozwiązywanie problemów społecznych wymaga zaangażowania wielu podmiotów, ponieważ:

***„Aby zrozumieć ludzi,
trzeba starać się usłyszeć to,
czego nigdy nie mówią***

i być może nigdy nie powiedzieliby.”

Anonim

Część 8. Badania społeczne na potrzeby diagnozy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

PODSTAWOWE INFORMACJE

Nazwa badania	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań na lata 2021-2026.
Język	Polski
Adres URL kwestionariusza	https://forms.gle/ACFvGTYnx3rYgz3N6

WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH dot. kwestii społecznych

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w mieście Żagań posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jego terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców miasta, w tym reprezentantów samorządu lokalnego, instytucjach organizacyjnych miasta, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej.

Ankieta została opracowana w wersji elektronicznej, wersji do wydruku i udostępniona została w serwisach informacyjnych Urzędu Miasta Żagania.

Odpowiedzi na ankiety gromadzono od 15 lutego 2021 r. do 11 marca 2021 r. łącznie wypełnione zostały 303 ankiety. Badanie opinii mieszkańców Żagania miało

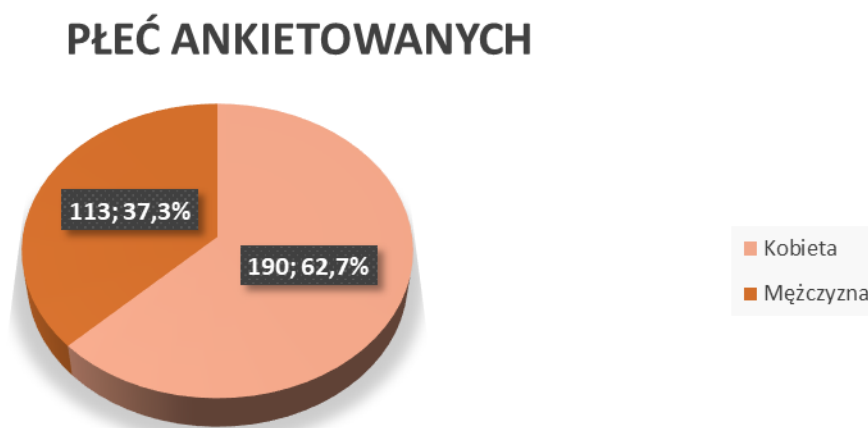

charakter przekrojowy, z zastosowaniem kwestionariusz ankiety.
metody sondażowej wykorzystującej

Charakterystyka grupy respondentów

Ze względu na rodzaje wybranych sposobów dystrybucji respondenci stanowili losową próbę badawczą. Spośród zebranych 303 wypełnionych ankiet, kobiety wypełniły 190 kwestionariuszy (62,7%), zaś mężczyźni – 113 (37,3%).

Wykres 7. Struktura respondentów ze względu na płeć

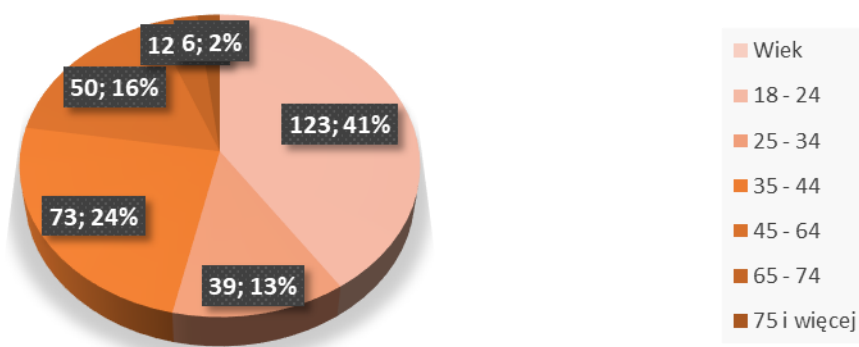

Źródło: Badanie ankietowe

Największą grupą respondentów stanowiły osoby w wieku 18-24 lata - 123 osoby (40,6%). Kolejno 73 ankiet wypełniły osoby w wieku 35-44 lata (24,1%), natomiast 50 ankiet wypełniły osoby w wieku średnim tj. 45-64 lata (16,5%). W badaniu wzięło udział 39 osób w przedziale wiekowym 25-34 lata (12,9%). Najmniej liczną grupą były natomiast osoby w wieku 67+ -6,0% -(18 ankiet).

Wykres 8. Struktura respondentów ze względu na wiek.

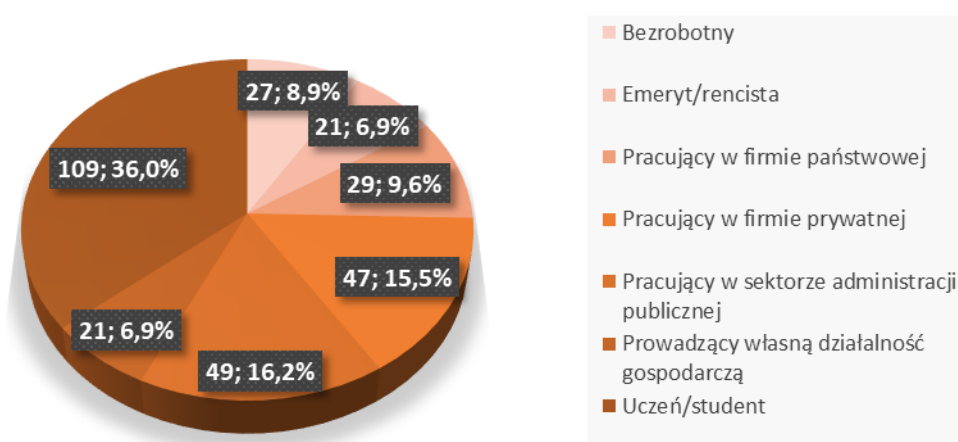
WIEK ANKIETOWANYCH

Źródło: Badanie ankietowe

Pod względem statusu społeczno- zawodowego największą grupę stanowiły osoby aktywne zawodowo, łącznie 48,2% (wliczając osoby zatrudnione w firmach państwowych, prywatnych, sektorze administracji publicznej i prowadzący własną działalność). Drugą co do wielkości grupę stanowili uczniowie/studenci (109 osób - 36,0%). Najmniej liczni byli badani nieaktywni zawodowo, czyli emeryci i renciści (21 osób - 6,9%) i bezrobotni (27 osób - 8,9%). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na powyższe pytanie.

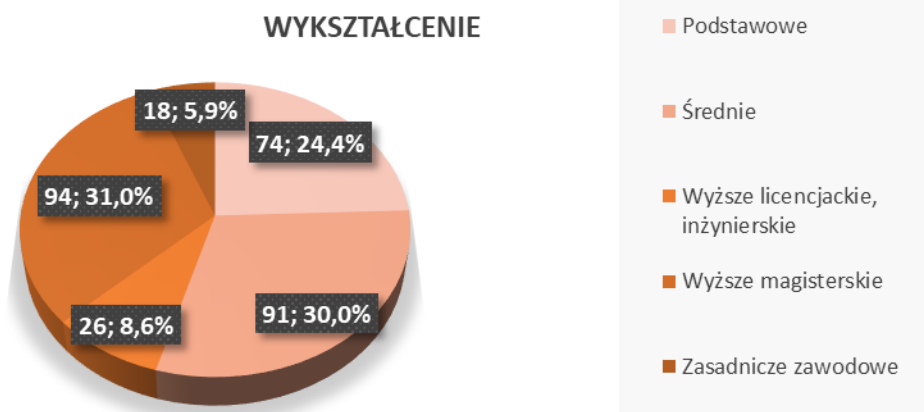
Wykres 9. Struktura respondentów ze względu na status zawodowy.

Źródło: Badanie ankietowe

Według kryterium wykształcenia najliczniejszą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym magisterskim - 94 (31%), najmniej respondentów posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe- 18 osób (5,9%). Wszyscy badani udzielili odpowiedzi na powyższe pytanie.

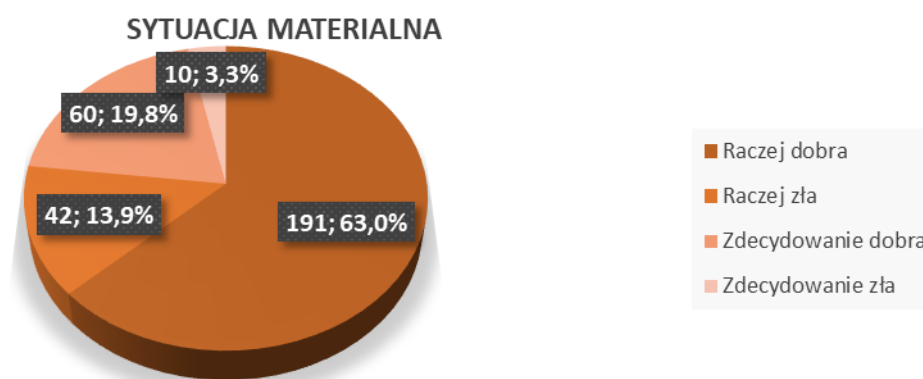
Wykres 10. Struktura respondentów ze względu na poziom wykształcenia.

Źródło: Badanie ankietowe

Status materialny respondentów w ich własnej ocenie przedstawiał się korzystnie, aż 191 osób (63% respondentów) określiło swoją sytuację jako „raczej dobrą”, 60 osób (19,8%), jako „zdecydowanie dobrą”. Negatywne wskazania objęły 42 osoby (13,9%), które wybrały odpowiedź „raczej zła” i 10 osób, które wskazały odpowiedź „zdecydowanie zła”. Odpowiedzi na to pytanie udzielili wszyscy ankietowani.

Wykres 11. Struktura respondentów ze względu na sytuację materialną.

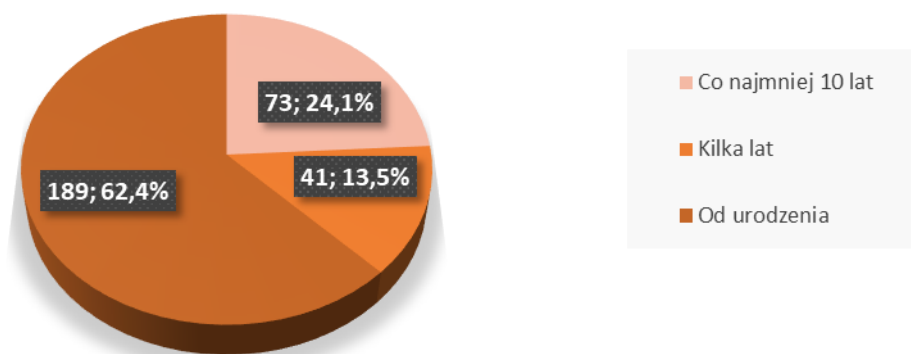

Źródło: Badanie ankietowe

Aż 189 badanych (62,4%) to rodowici mieszkańcy Żagania. 73 respondentów (24,1%) od co najmniej 10 lat mieszka w tym mieście. Najmniejszą, 41- osobową grupę (13,5%) stanowili mieszkańcy z krótszym, kilkuletnim stażem. Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na powyższe pytanie.

Wykres 12. Struktura respondentów ze względu na okres zamieszkania w Żaganiu.

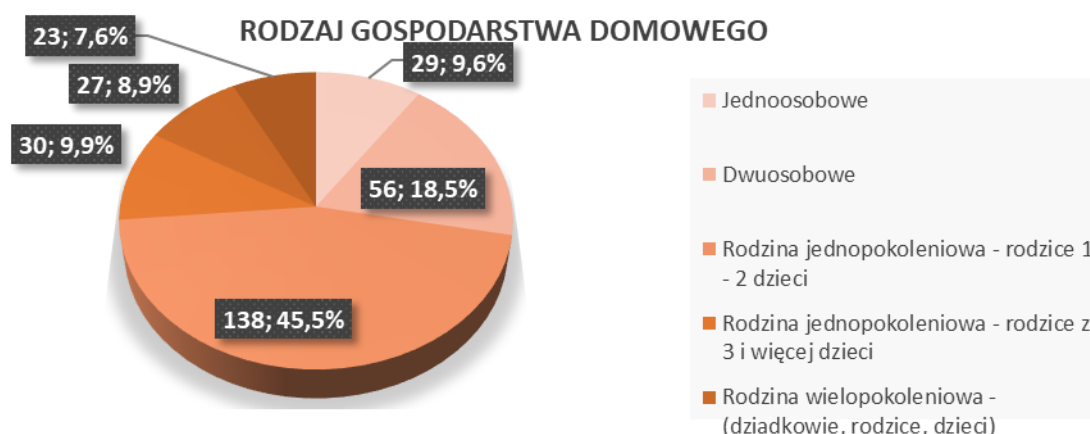
OKRES ZAMIESZKANIA W MIEŚCIE

Źródło: Badanie ankietowe

Wśród ankietowanych najliczniejszą grupę ze względu na rodzaj gospodarstwa domowego stanowiły osoby należące do rodziny dwupokoleniowej (rodzice plus 1 - 2 dzieci) - 138 osób (45,5%), w drugiej kolejności osoby należące do rodzin dwuosobowych (56 osób - 18,5%), natomiast 23 osoby (7,6%) wśród wszystkich ankietowanych to rodzice samotnie wychowujący dzieci. Odpowiedzi na to pytanie udzielili wszyscy ankietowani.

Wykres 13. Struktura respondentów ze względu na rodzaj gospodarstwa domowego

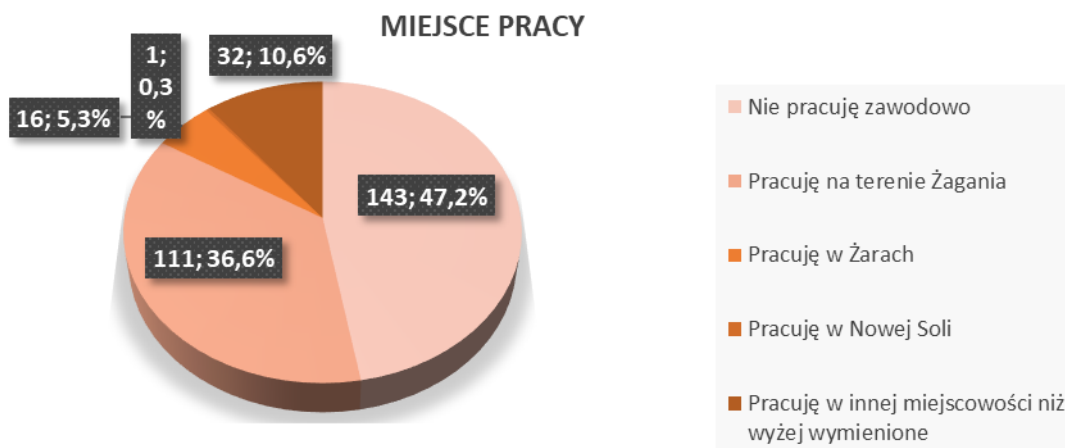

Źródło: Badanie ankietowe

Ankietowani obecnie nieaktywni zawodowo (uczniowie/studenci, emeryci/renciści i bezrobotni) stanowili największą grupę - 143 osób (47,2%). Jako miejsce pracy - teren Żagania wskazało 111 respondentów (36,6%). Inni pracowali w pobliskich Żarach (16 osób - 5,3%), Nowej Soli (1 osoba)

lub innych miejscowościach (32 badanych - 10,6%). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na powyższe pytanie.

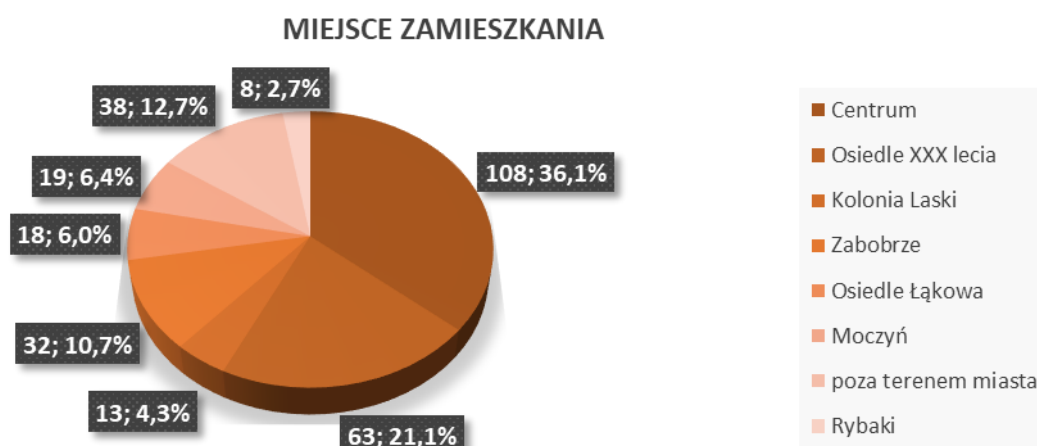
Wykres 14. Struktura respondentów ze względu na miejsce pracy.

Źródło: Badanie ankietowe

Zdecydowana większość uczestniczących w badaniu zamieszkuje w centrum miasta - 108 osób (36,1%). Duża liczba ankietowanych mieszka na Osiedlu XXX-lecia-63 osoby (21,1%), natomiast poza miastem -38 osób (12,7%). Najmniejsza grupa osób (8 wskazań - 2,7%) zamieszkuje w dzielnicy Rybaki. Odpowiedzi na to pytanie udzielili wszyscy ankietowani.

Wykres 15. Struktura respondentów ze względu na miejsce zamieszkania.

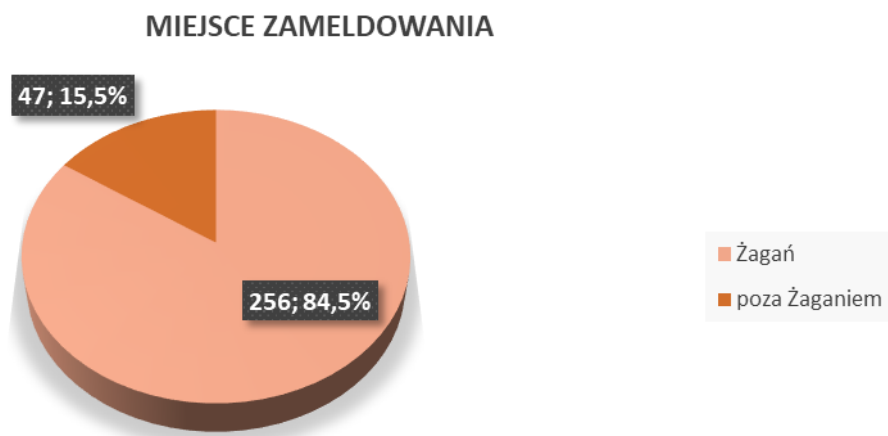

Źródło: Badanie ankietowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Żagań 2021-2026.

Najwięcej ankiet, bo ogółem 256 (84,5%) wypełniły osoby zameldowane w Żaganiu. Respondentów, którzy określili, iż nie mają meldunku w Żaganiu było 47 (15,5%). Wszyscy ankietowani udzielili odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 16. Struktura respondentów ze względu na miejsce zameldowania.

Źródło: Badanie ankietowe

Analiza odpowiedzi

Należy zauważyć, że w niewielu przypadkach respondenci nie odpowiadali na wszystkie pytania zawarte w kwestionariuszu. Niektóre pytania miały charakter otwarty, a w pytaniach zamkniętych możliwe było wskazanie kilku odpowiedzi, dlatego suma wskazanych odpowiedzi niejednokrotnie przewyższała liczbę respondentów.

W pierwszej kolejności poproszono mieszkańców Żagania o dokonanie oceny poszczególnych aspektów funkcjonowania miasta, posługując się skalą od 1 do 5. Najlepiej ocenione zostały obszary dotyczące:

- dostępności infrastruktury i usług edukacyjno - wychowawczych (szkoły, przedszkola, żłobki) - 51,1% ocen pozytywnych,
- dostępności infrastruktury i usług sportowo - rekreacyjnych (boiska, siłownie zewnętrzne, place zabaw, kryte pływalnie, korty tenisowe, squash) - 36,6% ocen pozytywnych,
- dostępności infrastruktury i usług kulturalnych (Żagański Pałac Kultury, Muzeum Obozów Jenieckich, Miejska Biblioteka Publiczna) - 31,1% ocen pozytywnych.

Dostępność usług społecznych – pomoc społeczna, wsparcie mieszkańców w mieście - oceniono w przeważającym stopniu „średnio” - 37,3% ankietowanych.

Znaczna liczba ankietowanych wysoko oceniła infrastrukturę techniczną Żagania tj.: gospodarkę wodną (39,6%), sieć dróg (37,3%), zagospodarowanie przestrzeni publicznej i poprawę estetyki (rynku, placów, skwerów, miejsc spotkań) -34,0%.

Szczególnie nisko respondenci oceniają **dostępność ścieżek rowerowych - 73,3% ocen negatywnych.**

Niezadowolenie wśród ankietowanych budzą dostępność infrastruktury i usług społecznych - ochrona zdrowia (55,4%), dostępność miejsc spotkań na potrzeby lokalnej społeczności (50,2%) oraz dostępność transportu publicznego - komunikacja autobusowa, kolejowa (49,5%).

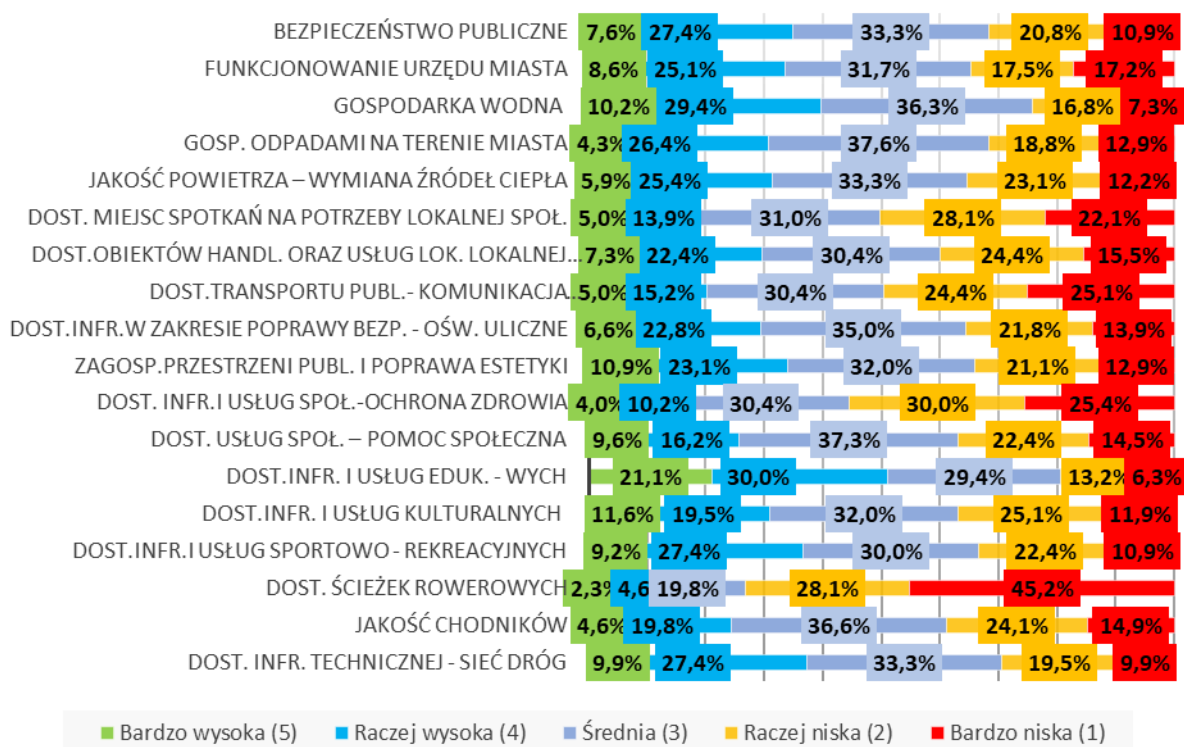
Powyższe dane charakteryzują się niskim stopniem polaryzacji, co oznacza przewagę ocen umiarkowanych nad skrajnymi (pozytywnymi lub negatywnymi).

Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Ocena różnych aspektów funkcjonowania Żagania (w proc.)

ASPEKTY FUNKCJONOWANIA MIASTA

Źródło: Badanie ankietowe

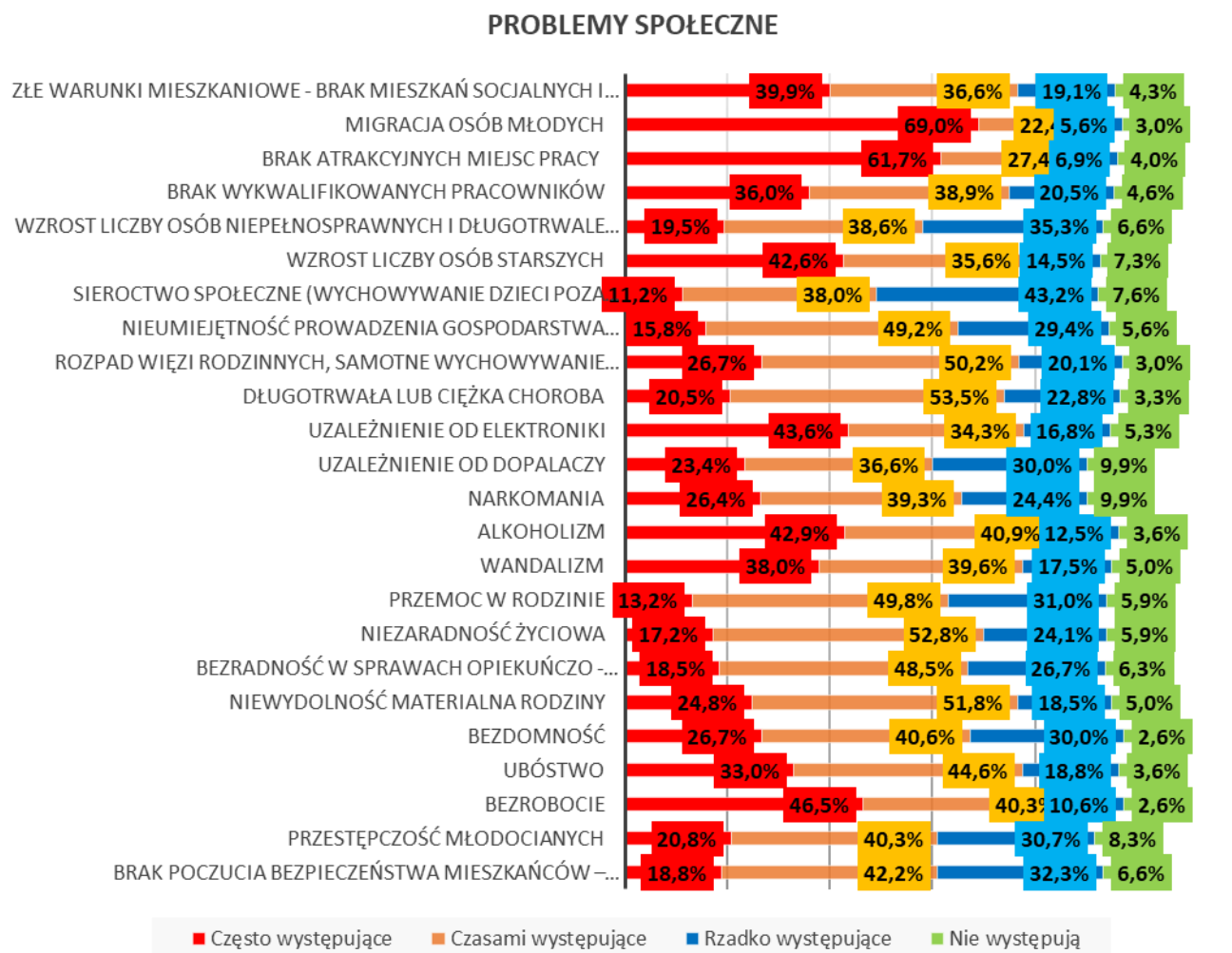
Przystępując do analizy **głównych problemów społecznych** występujących na terenie Żagania, wyłania się kilka najważniejszych wskazanych przez mieszkańców.

Ankietowani identyfikowali problemy, wybierając spośród zamkniętego katalogu cech patologicznych 24 dostępne odpowiedzi.

Wyraźnie widać, że do najważniejszych problemów społecznych Żagania, zdaniem ankietowanych, należą: **migracja osób młodych, brak atrakcyjnych miejsc pracy, bezrobocie**. Do istotnych kwestii społecznych należy również **alkoholizm, uzależnienie od elektroniki, wzrost liczby osób starszych, złe warunki mieszkaniowe - brak mieszkań socjalnych i komunalnych**.

Poniżej prezentujemy hierarchię najważniejszych problemów społecznych miasta, zebranych na podstawie odpowiedzi na pytanie zamknięte (z wykorzystaniem kafeterii odpowiedzi).

Wykres 18. Problemy społeczne występujące w mieście (w proc.)

Źródło: Badanie ankietowe

Głównym problemem społecznym jaki dostrzegają mieszkańcy Żagania **to migracja osób młodych**.

Znaczna część ankietowanych -209 osób (69,0%) uznała go za często występujący problem, zdaniem 68 osób (22,4%) występuje czasami, natomiast zaledwie 9 ankietowanych (3%) uważa, że problem ten w ogóle nie występuje.

Znaczna liczba ankietowanych – 187 osób (67,1%) stwierdziła, że zasadniczym problemem w tej materii **jest brak atrakcyjnych miejsc pracy**. Tylko 4,0% (12 os.) ankietowanych nie widzi tego problemu.

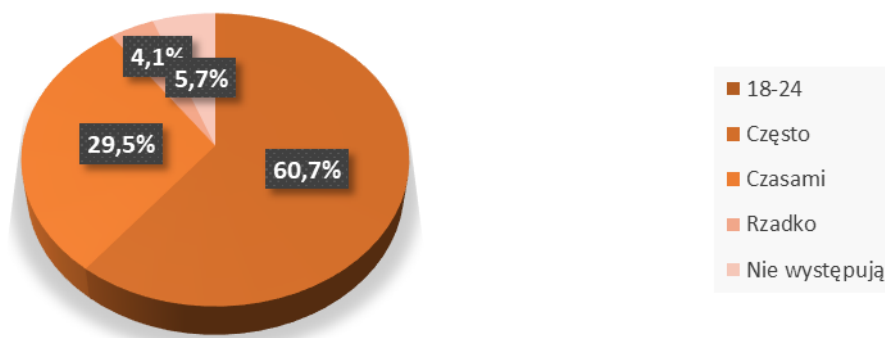
Spora grupa respondentów -141 osób (46,5%) za często występujący problem uważa **bezrobocie**. Natomiast tylko 2,6% (8 os.) ankietowanych uważa, że problem ten nie występuje.

Następnym zauważalnym problemem sfery społecznej jest **alkoholizm** i za często występujący uważa go -130 ankietowanych (42,9%), czasami występujący – dla 124 osób (40,9%). Tylko 11 respondentów (3,6%) uznało alkoholizm jako problem niewystępujący.

Dla grupy młodzieży (18-24lat) najważniejszymi problemami okazały się: migracja osób młodych, brak atrakcyjnych miejsc pracy, uzależnienie od elektroniki i alkoholizm. Uzyskane rozkłady odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 19. Migracja osób młodych zdaniem 18 - 24 latków (w proc.)

MIGRACJA OSÓB MŁODYCH

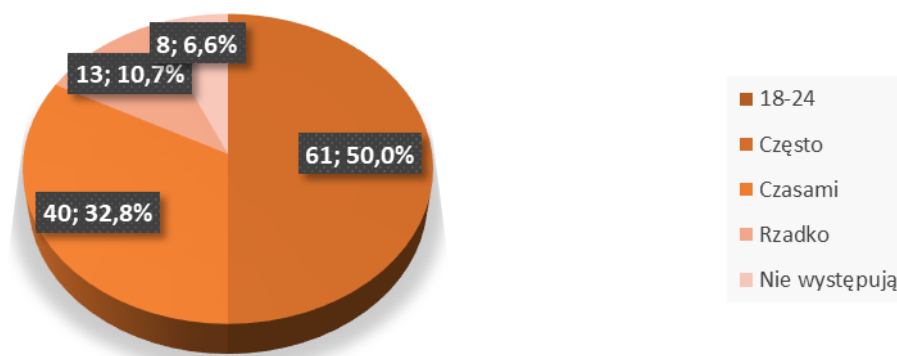

Źródło: Badanie ankietowe

Migrację osób młodych jako często i czasami występujący problem uznała zdecydowana większość respondentów (90,2%), odmiennego zdania było niespełna 9,8% najmłodszych ankietowanych.

Wykres 20. Brak atrakcyjnych miejsc pracy zdaniem 18 - 24 latków (w proc.)

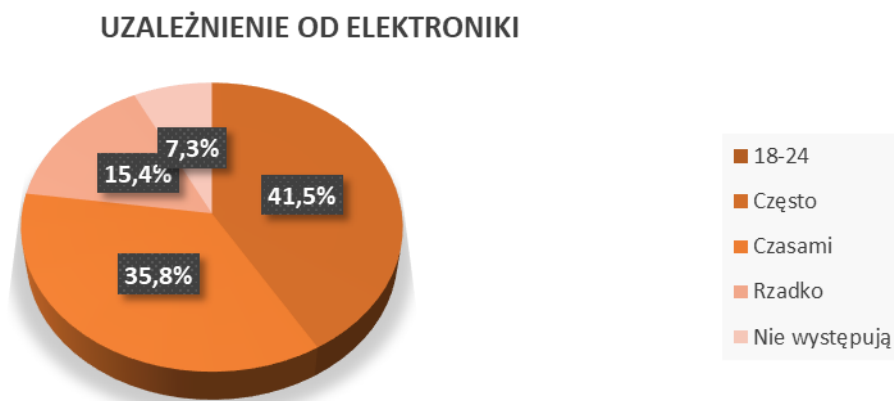
BRAK ATRAKCYJNYCH MIEJSC PRACY

Źródło: Badanie ankietowe

Zdecydowana większość w grupie młodzieży (82,8%) odpowiedziała, że problem braku atrakcyjnych miejsc pracy występuje często i czasami. Odmiennego zdania było 17,3% najmłodszych ankietowanych.

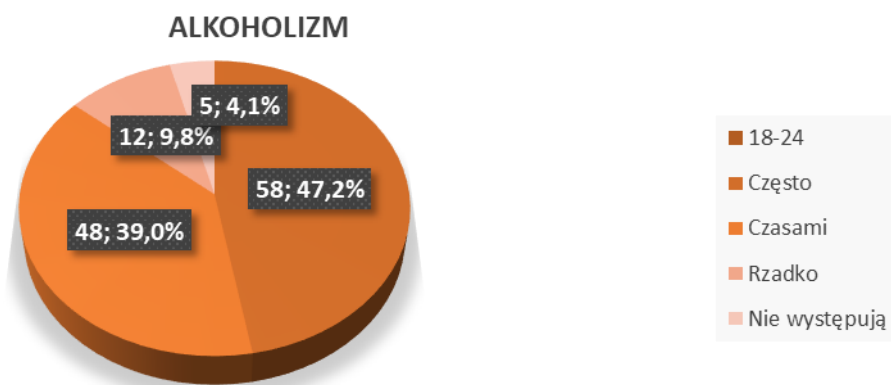
Wykres 21. Uzależnienie od elektroniki zdaniem 18-24 latków (w proc.)

Źródło: Badanie ankietowe

Uzależnienie od elektroniki jako często i czasami występujący problem uznało 77,3% ankietowanych w wieku 18 - 24 lata. Natomiast odmiennego zdania natomiast było 22,7%.

Wykres 22. Alkoholizm zdaniem 18 - 24 latków (w proc.)

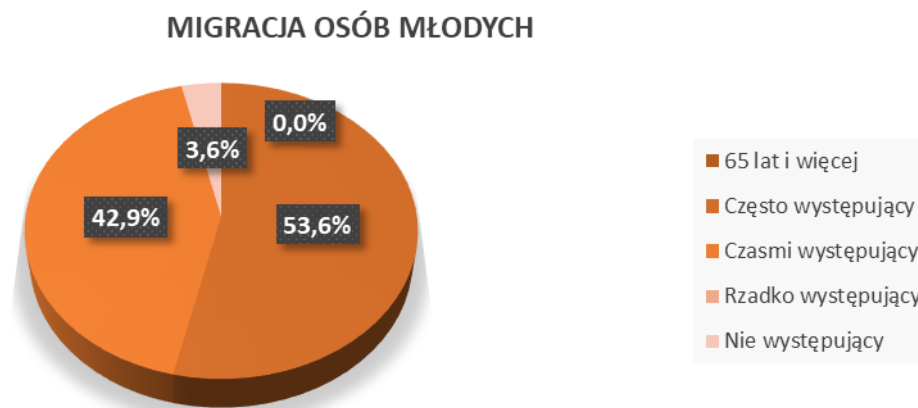

Źródło: Badanie ankietowe

Zjawisko nadużywania alkoholu jako często i czasami występujący problem uznało 106 osób (86,2%) z najmłodszej grupy wiekowej. Alkoholizm jako rzadko i niewystępujący problem wskazało 17 ankietowanych (13,8%).

Dla najstarszej grupy badanych (w wieku 65+) również najistotniejszą trudnością okazał się problem migracji ludzi młodych. Za często i czasami występujący problem uznało go niemal 96,5% osób tej grupy ankietowanych.

Wykres 23. Migracja osób młodych zdaniem 65 latków i osób w starszym wieku (w proc.)

Źródło: Badanie ankietowe

Kolejnym zagadnieniem podjętym przez wszystkich respondentów była ocena jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Za najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym uznano osoby bezdomne i osoby zagrożone bezdomnością (56,4%) a także osoby chore, z niepełnosprawnością oraz ich rodziny (50,2%).

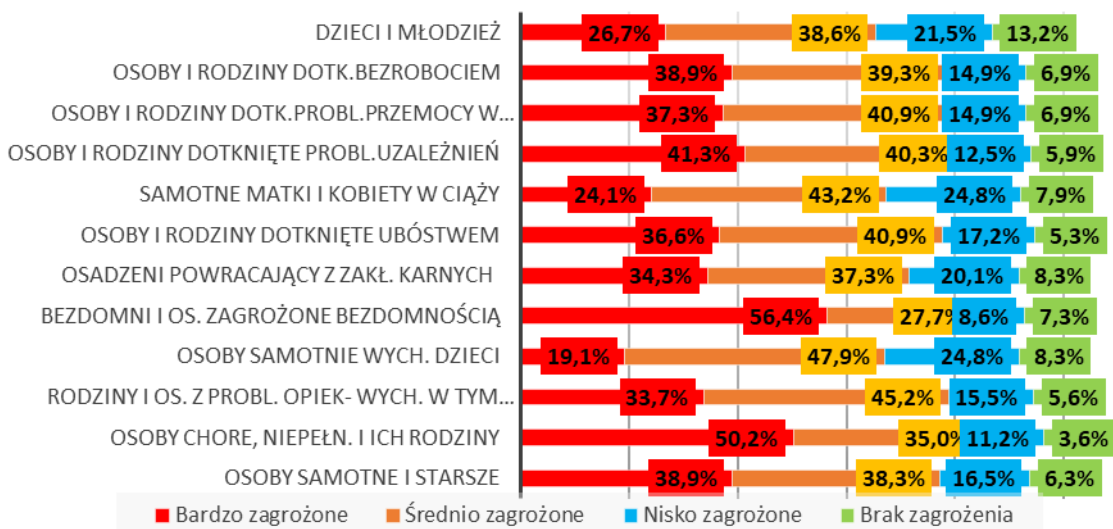
Liczne grono wśród ankietowanych stanowiły osoby, które wskazały osoby i rodziny dotknięte problemem uzależnień (41,3%).

Jako zagrożone uznano także osoby starsze i samotne (38,9%) oraz osoby i rodziny dotknięte bezrobociem (38,9%).

Za grupę, której nie dotyczy problem marginalizacji i wykluczenia uznano - dzieci i młodzież (13,2 %).

Wykres 24. Grupy społeczne zagrożone wykluczeniem i marginalizacją (w proc.)

ZAGROŻENI WYKLUCZENIEM I MARGINALIZACJĄ

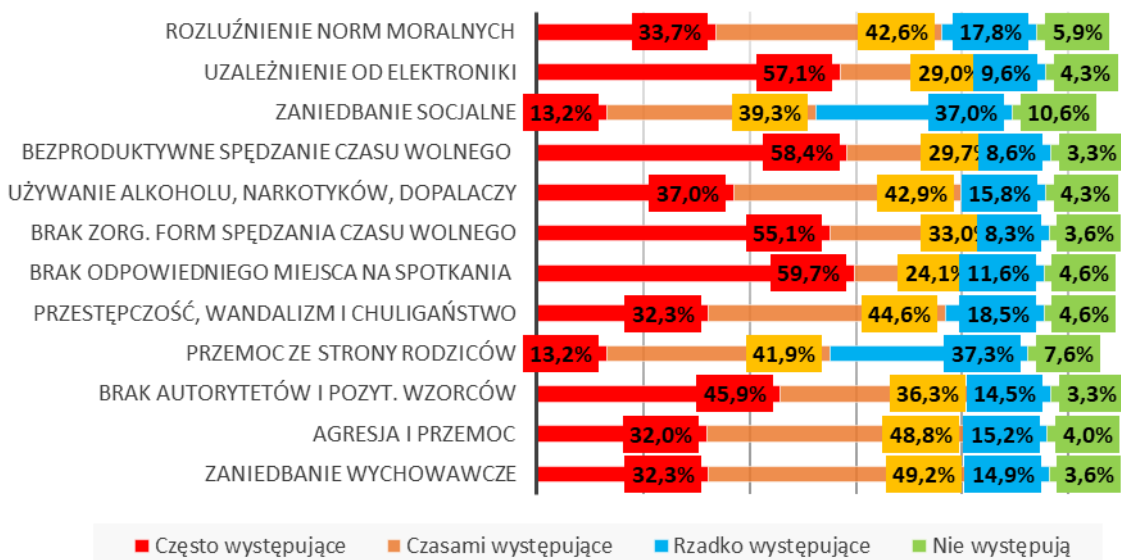

Źródło: Badanie ankietowe

Odpowiadając na kolejne pytanie, ankietowani identyfikowali negatywne zjawiska odnoszące się do grupy dzieci i młodzieży. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 25. Problemy dotyczące dzieci i młodzieży (w proc.)

PROBLEMY DOT. DZIECI I MŁODZIEŻY

Źródło: Badanie ankietowe

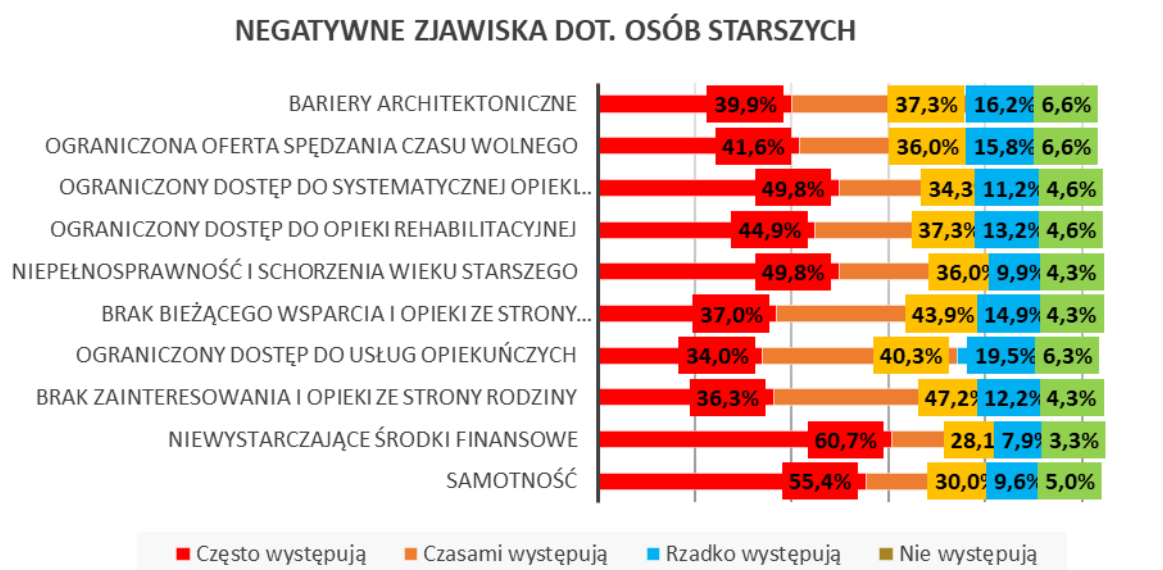
W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wskazanie negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży. Większa część ankietowanych za najczęściej występujące uznała:

brak odpowiednich miejsc do spotkań (59,7%) oraz bezproduktywne spędzanie czasu wolnego (58,4%).

Za często występujący problem uznano: uzależnienie od elektroniki (57,1%) oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (55,1%). Za rzadko występujące problemy wskazano natomiast przemoc ze strony rodziców (37,3%) oraz zaniedbanie socjalne (37,0%).

Respondenci odpowiadali również, na pytanie odnoszące się do negatywnych zjawisk dotyczących osób starszych.

Wykres 26. Negatywne zjawiska dotyczące osób starszych (w proc.)

Źródło: Badanie ankietowe

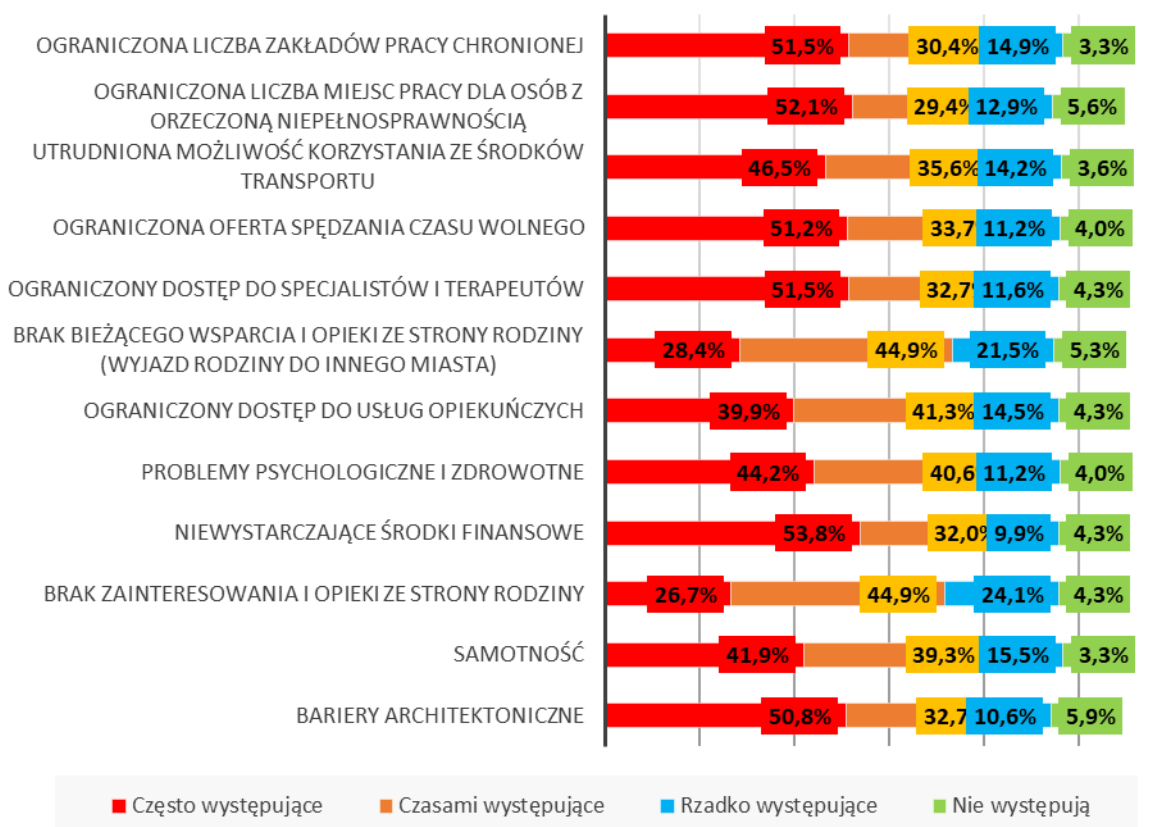
Wśród negatywnych zjawisk dotyczących osób starszych ankietowani najczęściej wskazywali na:

- niewystarczające środki finansowe (60,7%),
- problem samotności (55,4%)
- ograniczony dostęp do systematycznej opieki medycznej (49,8%)
- niepełnosprawność i schorzenia wieku starszego (49,8%).

Jako rzadko i niewystępujące problemy uznano ograniczony dostęp do usług opiekuńczych (25,8%) oraz bariery architektoniczne (22,8%).

Wykres 27. Negatywne zjawiska dotyczące osób niepełnosprawnych i ich rodzin (w proc.)

NEGATYWNE ZJAWISKA DOT.OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN

Źródło: Badanie ankietowe

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością są:

- niewystarczające środki finansowe (53,8%),
- ograniczona liczba miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością (52,1%),
- ograniczony dostęp do specjalistów i terapeutów (51,5%),
- ograniczona liczba zakładów pracy chronionej (51,5%),
- ograniczona oferta spędzania czasu wolnego (51,2%)
- bariery architektoniczne (50,8%).

Za najrzadziej występujące negatywne zjawiska dotyczące osób niepełnosprawnych uznano: brak bieżącego wsparcia i opieki ze strony rodziny (wyjazd rodziny do innego miasta) - 21,5% oraz brak zainteresowania i opieki ze strony rodziny (24,1%).

Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, gdzie w Żaganiu występują obszary koncentracji problemów społecznych. Zadane pytanie było pytaniem otwartym, odpowiedzi nie udzieliło 38 osoby, natomiast odp. „Nie wiem” 37 osób.

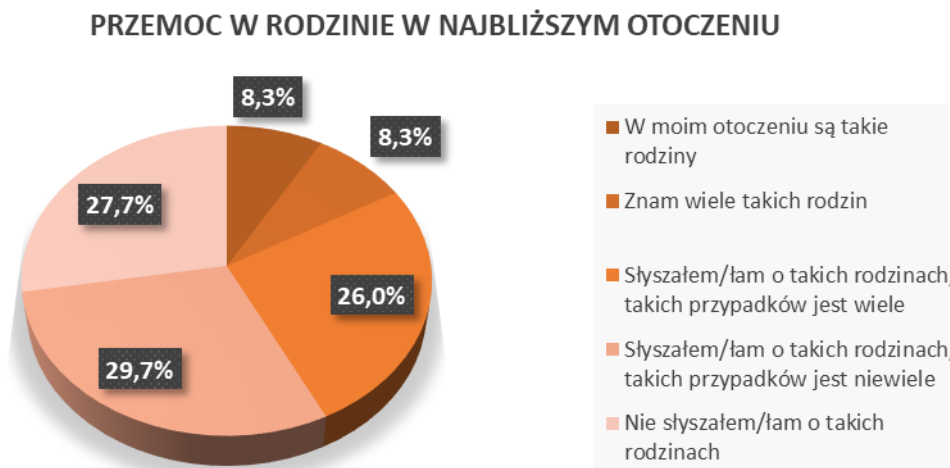
Największa grupa respondentów wskazała budynek socjalny przy ul. Przyjaciół Żołnierzy, jako obszar najbardziej dotknięty problemami społecznymi. W dalszej kolejności wskazywano ul. Asnyka i ul. Ślaską.

Wielu ankietowanych wskazało centrum Żagania oraz okolice supermarketów jako główne miejsca koncentracji problemów społecznych miasta.

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu dot. przemocy w rodzinie oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 28. Zjawisko przemocy w rodzinie (w proc.)

Źródło: Badanie ankietowe

Ponad 1/3 badanych (łącznie 34,3%) stwierdziło, że zna wiele przypadków występowania przemocy w rodzinie bądź o nich słyszała. Problem ten w swoim otoczeniu dostrzega 8,3% badanych osób i tak sam liczna grupa deklaruje, że zna wiele rodzin z problemem przemocy.

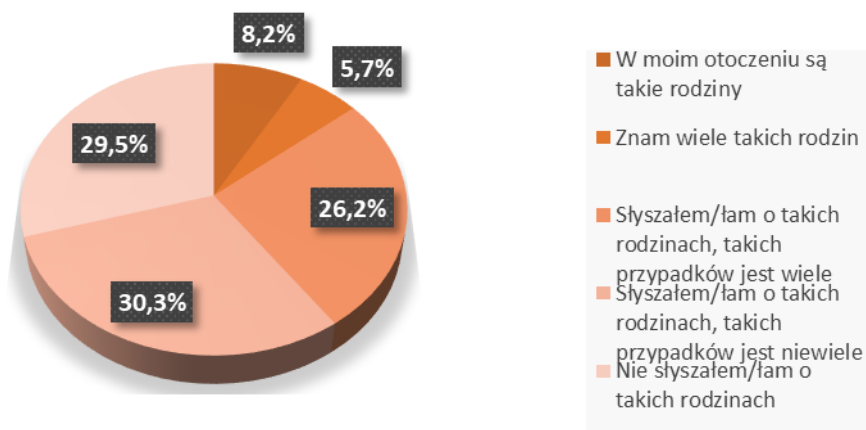
Odmiennego zdania było w sumie 57,4 % ankietowanych, w tym o takich rodzinach w najbliższym otoczeniu nie słyszało 27,7% respondentów. Problem ten w oczach mieszkańców występuje na dosyć niskim poziomie, co należy uznać za wartość bardzo pożądaną.

Wśród młodzieży dominuje grupa, która słyszała o rodzinach dotkniętych przemocą, jednak takich przypadków zna niewiele (30,3%). Niemalże 1/3 ankietowanych nie słyszała o rodzinach dotkniętych przemocą w najbliższym otoczeniu (29,5%), jednak dość znacząca część stwierdza, że słyszała o rodzinach, w których występuje przemoc i zna wiele takich przypadków (26,2%).

Niewielka część badanych z grupy wiekowej 18 - 24 zna wiele rodzin doświadczających przemocy (5,7%), natomiast problem ten występuje w bliskim otoczeniu 8,2% ankietowanych.

Wykres 29. Zjawisko przemocy w rodzinie zdaniem 18 - 24 latków (w proc.)

PRZEMOC W RODZINIE ZDANIEM 18-24 LATKÓW

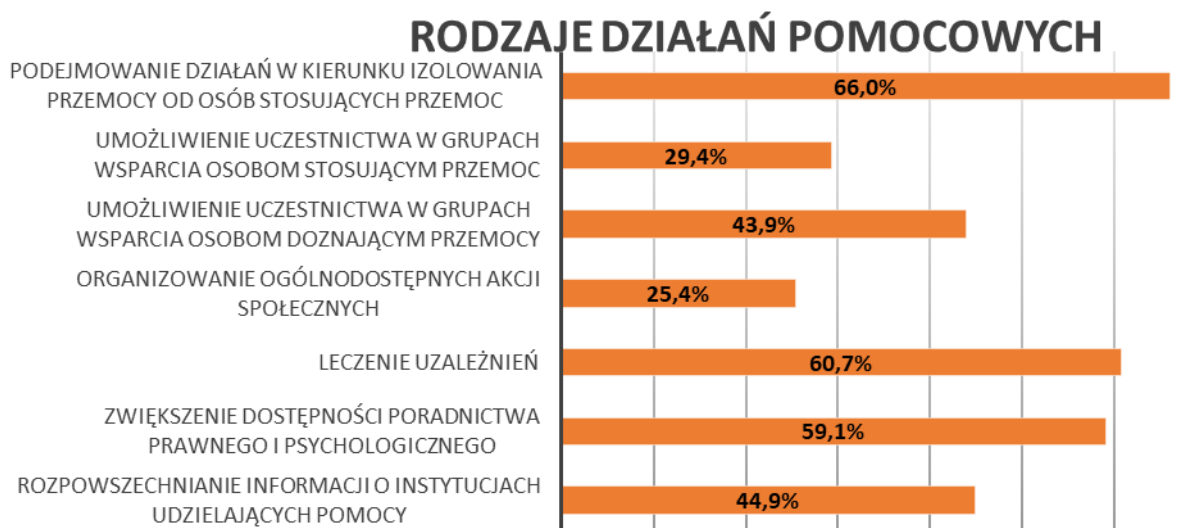
Źródło: Badanie ankietowe

Według opinii ankietowanych najważniejszymi rodzajami przedsięwzięć społecznych, których realizacja przyczyni się do poprawy sytuacji osób będących ofiarą przemocy są:

- podejmowanie działań w kierunku izolowania przemocy od osób stosujących przemoc (66,0%),
- leczenie uzależnień (60,7%),
- zwiększenie dostępności poradnictwa prawnego i psychologicznego (59,1%).

Organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych uzyskało najmniejszą akceptację (25,4%).

Wykres 30. Rodzaje działań pomocowych (w proc.)

Źródło: Badanie ankietowe

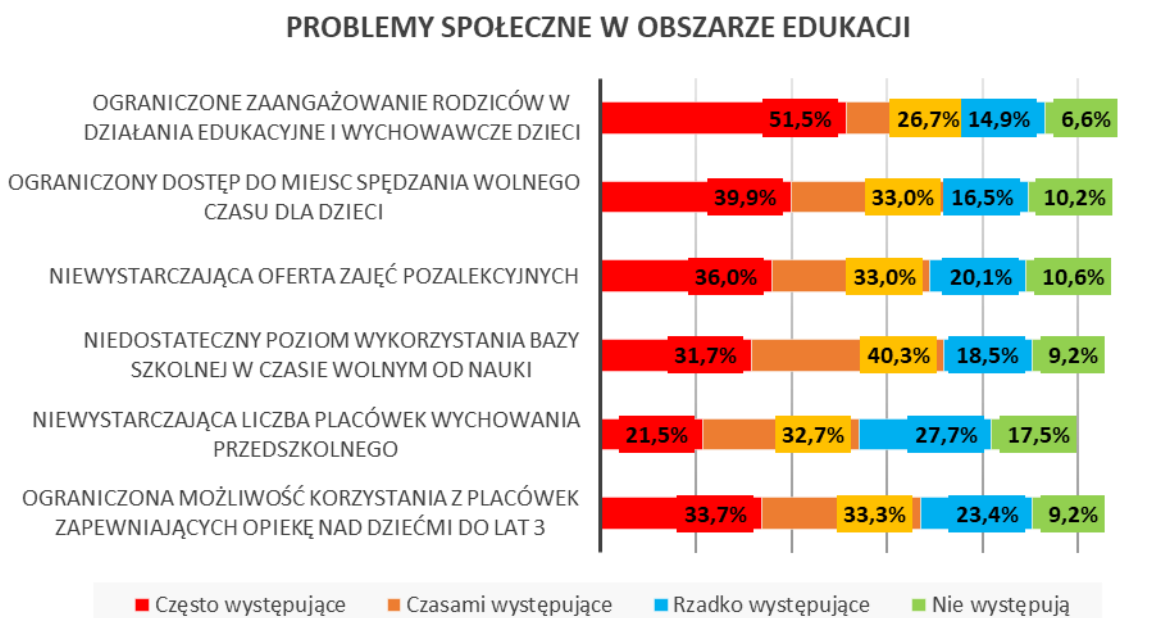
Badani odnieśli się też do problemów społecznych w obszarze edukacji. Ponad połowa ankieterowanych tj. 156 osób uznała, że najczęściej występującym problemem jest ograniczone zaangażowanie rodziców w działania edukacyjne i wychowawcze dzieci (51,5%).

Za często występujące wskazano również:

- ograniczony dostęp do miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci - 121 osób (39,9%)
- niewystarczającą ofertę zajęć pozalekcyjnych -109 osób (36,0%)
- ograniczoną możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 - 102 osoby (33,7%).

Za rzadko występujące i nie występujące ankieterowani uznali: niewystarczającą liczbę placówek wychowania przedszkolnego - 137 osób (45,2%) oraz ograniczoną możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 - 99 osób (32,6%).

Wykres 31. Problemy społeczne w edukacji (w proc.)

Źródło: Badanie ankietowe

Kolejnym zagadnieniem podjętym przez respondentów była kwestia problemów społecznych występujących w obszarze kultury i sportu.

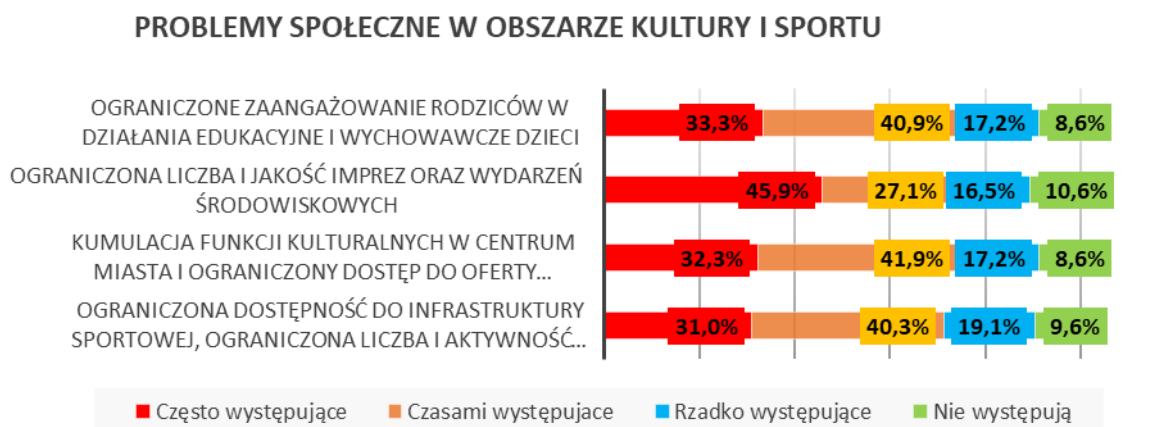
Najczęściej ankieterowani wskazali ograniczoną liczbę i jakość imprez oraz wydarzeń środowiskowych (45,9%).

Na podobnym poziomie za często występujące utrudnienia uznano:

- ograniczone zaangażowanie rodziców w działania edukacyjne i wychowawcze dzieci (33,3%)
- kumulację funkcji kulturalnych w centrum miasta i ograniczony dostęp do oferty kulturalnej na obrzeżach (32,3%).
- ograniczoną dostępność do infrastruktury sportowej, ograniczoną liczbę i aktywność organizacji pozarządowych inicjujących działalność kulturalną i sportową (31%).

Za obszar, w którym w rzadko występują i nie występują problemy społeczne uznano w 28,7% - ograniczoną dostępność do infrastruktury sportowej, ograniczoną liczbę i aktywność organizacji pozarządowych inicjujących działalność kulturalną i sportową.

Wykres 32. Problemy społeczne w kulturze i sporcie (w proc.)

Źródło: Badanie ankietowe

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji w obszarze polityki społecznej Żagania.

Wśród najbardziej pożądaných działań respondenci najczęściej wymieniali:

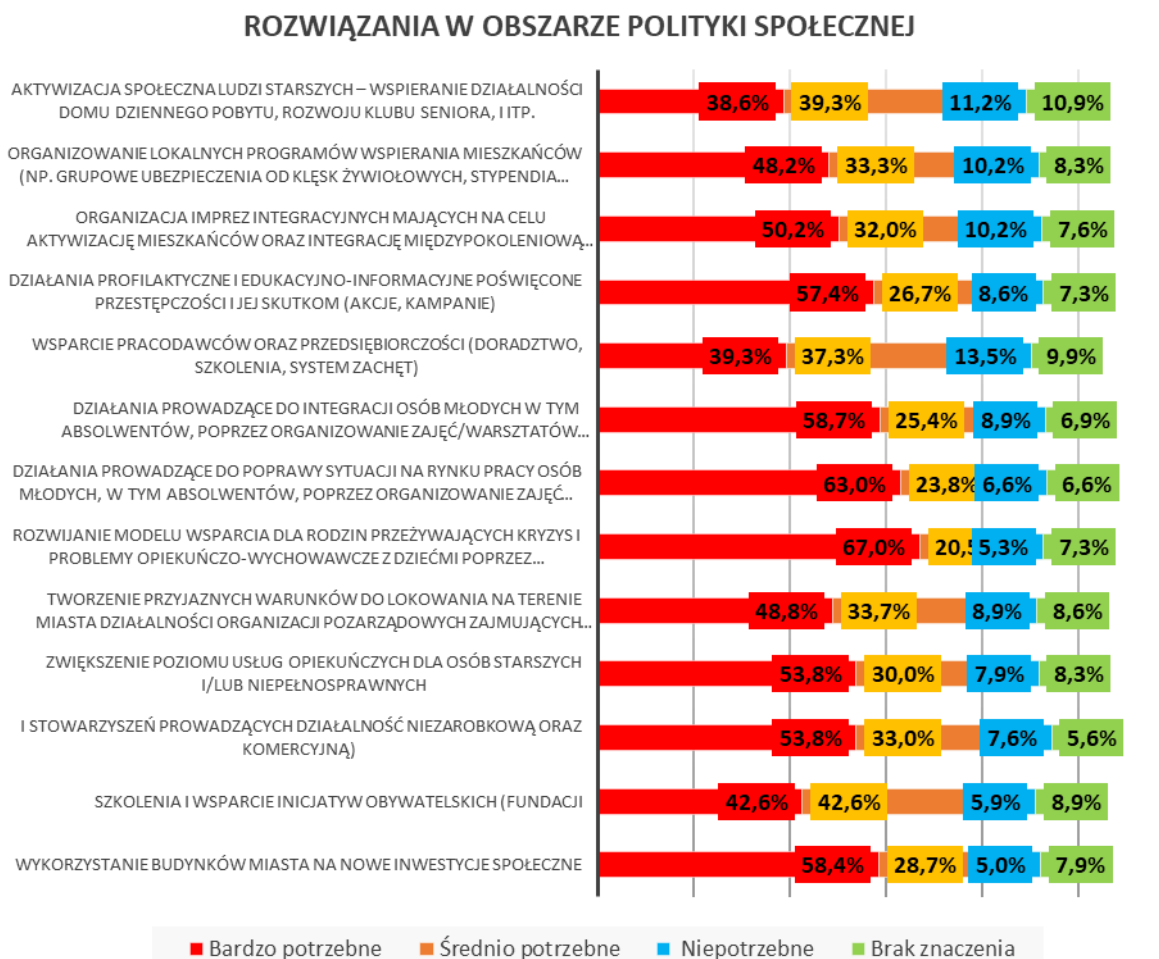
- rozwijanie modelu wsparcia dla rodzin przeżywających kryzys i doświadczających problemów związanych z opieką i wychowaniem, poprzez upowszechnienie pomocy asystenta rodziny, rodzin wspierających itp. (67,0%),
- działania prowadzące do poprawy sytuacji na rynku pracy osób młodych, w tym absolwentów, poprzez organizowanie zajęć kursów i szkoleń pod kątem dostosowania ich do potrzeb lokalnego rynku pracy (63,0%)
- działania prowadzące do integracji osób młodych w tym absolwentów, poprzez organizowanie zajęć/warsztatów kursów i szkoleń u lokalnych pracodawców pod kątem zatrzymania ich na lokalnym rynku pracy (58,7%).

Za równie ważne przedsięwzięcia uznano wykorzystanie budynków miasta na nowe inwestycje społeczne (58,4%) oraz działania profilaktyczne i edukacyjno - informacyjne poświęcone przestępczości i jej skutkom poprzez prowadzone akcje, kampanie (57,4%).

Za działania najbardziej niepotrzebne i bez znaczenia wskazano wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości - doradztwo, szkolenia, system zachęt (23,4%). Za mało wartościowe uznano działania mające na celu aktywizację społeczną ludzi starszych – wspieranie działalności Domu Dziennego Pobytu, rozwoju Klubu Seniora itp. (22,1%).

Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

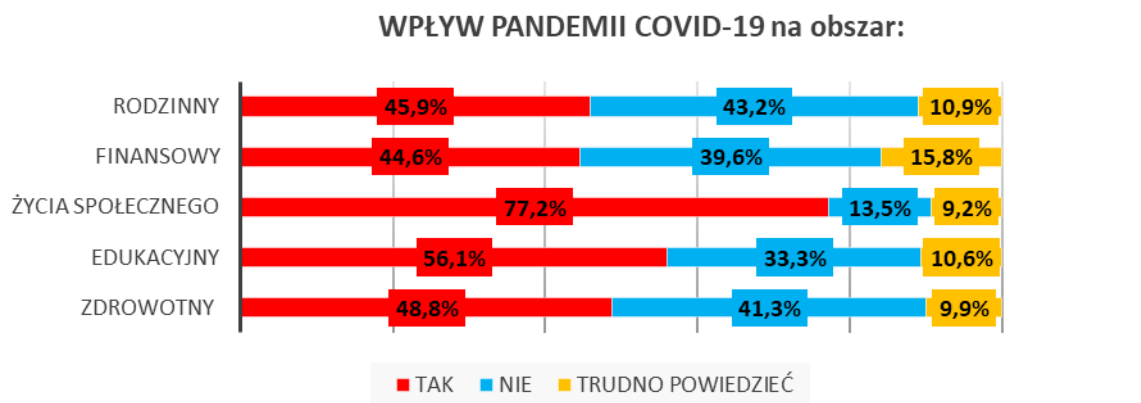
Wykres 33. Rozwiązania w obszarze polityki społecznej (w proc.)

Źródło: Badanie ankietowe

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o opinię dotyczącą wpływu pandemii COVID-19 na poszczególne obszary życia.

Wykres 34. Wpływ pandemii COVID-19 na obszary życia (w proc.)

Źródło: Badanie ankietowe

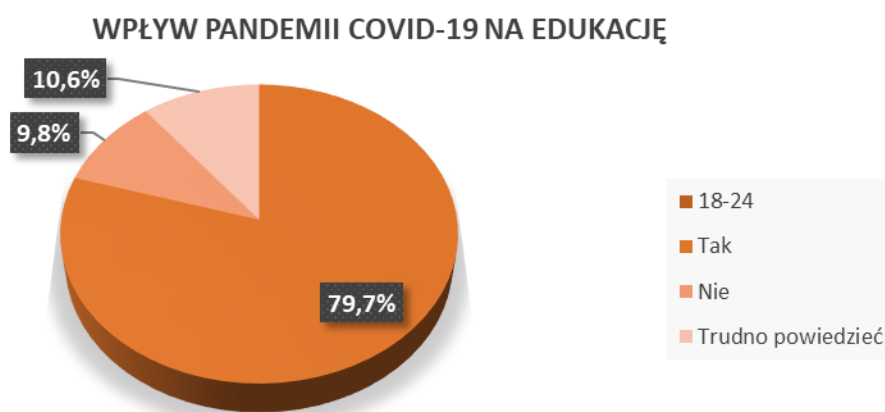
Dane pozyskane za pośrednictwem omawianej ankiety jasno wskazują, że sytuacja związana ze światową pandemią koronawirusa miała najbardziej dotkliwy wpływ na obszar życia społecznego. (77,2%).

Wpływ pandemii COVID-19 na edukację wskazała ponad połowa ankietowanych (56,1%), natomiast na zdrowie mniej niż połowa ankietowanych tj. 48,8%.

43,2 % respondentów nie dostrzega wpływu pandemii na obszar rodzinny, a 39,6% ankietowanych na obszar finansowy (39,6%).

Dla poszczególnych grup wiekowych wpływ pandemii był odczuwalny na innych płaszczyznach, tj. grupa wiekowa 18 - 24 najbardziej odczuła to w obszarze edukacji, grupa wiekowa 65 lat i więcej - w obszarze życia społecznego. Ilustrują to poniższe wykresy.

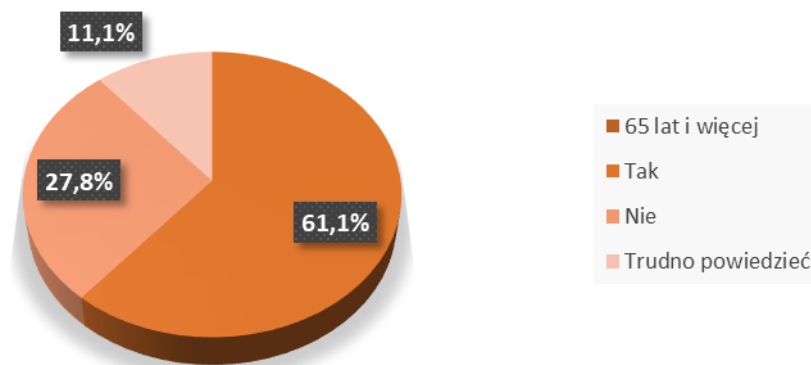
Wykres 35. Wpływ pandemii COVID-19 na edukację zdaniem 18-24 latków (w proc.)

Źródło: Badanie ankietowe

Wykres 36. Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczne zdaniem 65 latków i osób starszych (w proc.)

WPŁYW PANDEMII COVID-19 NA ŻYCIE SPOŁECZNE ZDANIEM GRUPY 65 +

Źródło: Badanie ankietowe

Na koniec badanym zadano następujące pytanie otwarte: "Jeśli według Pani/Pana warto podjąć inne działania, inicjatywy na rzecz integracji społecznej mieszkańców, które nie zostały wcześniej wymienione w ankiecie, to proszę wymienić poniżej, jakie?". Odpowiedzi nie udzieliło 181 osób, natomiast 71 osób nie miało zdania.

Wśród pozytywnych działań najczęściej wskazywano na:

- Rozwój sieci ścieżek rowerowych, bazy turystycznej
- organizacja imprez kulturalnych, festiwali muzycznych, pikników rodzinnych, imprezy plenerowe dedykowane do konkretnych grup wiekowych, wielopokoleniowe imprezy integrujące poszczególne dzielnice miasta(Imieniny dzielnicy)
- Wzmożenie działań przeciwdziałających rozwijaniu się patologii.
- wynajem lokali usługowych przez miasto, aby stworzyć konkurencję dla osób prywatnych w celu umożliwienia otwierania lokali gastronomicznych, usługowych, kulturalnych
- Finansowe wspomaganie istniejących stowarzyszeń i klubów promujących kulturę i turystykę
- Przeznaczenie większej ilości środków na działania wykonywane przez NGO
- tworzenie lig sportowych dla najmłodszych co spowoduje integrację rodziców
- organizacja większej ilości form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, szczególnie w weekendy i okresie wakacyjnym
- Wsparcie inicjatyw oddolnych
- Zachęcenie NGO do organizacji imprez w swoim obszarze dla mieszkańców.
- Organizacja targów pracy wystaw pracodawców promocja lokalnych przedsiębiorców
- Budowa placów zabaw, ścieżek rowerowych i zdrowia, tężni, plenerowych siłowni, strzelnicy
- darmowa placówka np. świetlica do spotkań nastolatków
- więcej klubów harcerskich i lekcji samoobrony dla młodzieży, grupowe wycieczki rowerowe,
- remont basenu miejskiego
- Popularyzacja klubów i drużyn sportowych

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Żagań	10
Tabela 2. Liczba mieszkańców Miasta Żagań z w podziale na płeć	21
Tabela 3. Biologiczne grupy wieku w Żaganiu w 2020 r.	22
Tabela 4. Przekrój statystyczny gminy Żagań o statusie miejskim	23
Tabela 5. Liczba urodzeń i zgonów Żagania w latach 2016-2020.....	24
Tabela 6. Ruch migracyjny w Żaganiu w latach 2016-2020.....	24
Tabela 7. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Żaganiu w latach 2016-2020.	25
Tabela 8. Liczba dzieci i miejsca w żłobkach na terenie Żagania.....	28
Tabela 9. Liczba dzieci uczęszczających do publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych – rok szkolny 2019/2020.	28
Tabela 10. Liczba dzieci uczęszczających do niepublicznych przedszkoli – rok szkolny 2019/2020.	29
Tabela 11. Liczba uczniów uczęszczająca do publicznych szkół podstawowych – rok szkolny 2019/2020. ...	29
Tabela 12. Zestawienie procentowe wyników egzaminów ósmoklasisty - rok szkolny 2019/2020.	30
Tabela 13. Zestawienie procentowe wyników egzaminów ósmoklasisty w poszczególnych szkołach podstawowych w roku szkolnym 2019/2020.....	31
Tabela 14. Placówki medyczne w Żaganiu.	33
Tabela 15. Powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2018-2020.....	35
Tabela 16. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2020 r.	36
Tabela 17. Rodziny korzystające z usług pracy socjalnej w 2020 r.....	37
Tabela 18. Liczba odwiedzin i wypożyczeń czytelników MBP im. Papuszy w 2020 r.	42
Tabela 19. Wykaz obiektów rekreacyjnych oraz sportowych położonych na terenie placówek oświatowych.	47
Tabela 20. Analiza SWOT.....	57
Tabela 21. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze wsparcia rodzin dysfunkcyjnych.....	61
Tabela 22. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze podnoszenie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców Żagania oraz kompleksowe wsparcie osób bezrobotnych.	62
Tabela 23. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym w szczególności osób ubogich bezdomnych, doświadczających przemocy, uzależnionych.....	63
Tabela 24. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze dot. osób starszych i niepełnosprawnych.	63
Tabela 25. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze czynników środowiskowych i poprawy bezpieczeństwa.....	65
Tabela 26. Zadania do realizacji i wskaźniki w obszarze dostępności do podstawowej oraz specjalistycznej opieki medycznej, szerszy dostęp do profilaktyki zdrowotnej.....	66

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Żagania w latach 2016-2020 z podziałem na płeć.....	21
Wykres 2. Liczba ludności Żagania w latach 2016-2020 z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe.....	22
Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów Żagania w latach 2016-2020.	23
Wykres 4. Ilość zawieranych małżeństw w Żaganiu w latach 2016-2020 r.....	25
Wykres 5. Stan cywilny mieszkańców Żagania.....	26
Wykres 6. Rodziny objęte pomocą społeczną w Żaganiu.....	35
Wykres 7. Struktura respondentów ze względu na płeć.....	1
Wykres 8. Struktura respondentów ze względu na wiek.....	1
Wykres 9. Struktura respondentów ze względu na status zawodowy.....	71
Wykres 10. Struktura respondentów ze względu na poziom wykształcenia.....	71
Wykres 11. Struktura respondentów ze względu na sytuację materialną.....	72
Wykres 12. Struktura respondentów ze względu na okres zamieszkania w Żaganiu.....	72
Wykres 13. Struktura respondentów ze względu na rodzaj gospodarstwa domowego.....	73
Wykres 14. Struktura respondentów ze względu na miejsce pracy.....	74
Wykres 15. Struktura respondentów ze względu na miejsce zamieszkania.....	74
Wykres 16. Struktura respondentów ze względu na miejsce zameldowania.....	75
Wykres 17. Ocena różnych aspektów funkcjonowania Żagania (w proc.).....	76
Wykres 18. Problemy społeczne występujące w mieście (w proc.).....	78
Wykres 19. Migracja osób młodych zdaniem 18 - 24 latków (w proc.).....	79
Wykres 20. Brak atrakcyjnych miejsc pracy zdaniem 18 - 24 latków (w proc.).....	79
Wykres 21. Uzależnienie od elektroniki zdaniem 18-24 latków (w proc.).....	80
Wykres 22. Alkoholizm zdaniem 18 - 24 latków (w proc.).....	80
Wykres 23. Migracja osób młodych zdaniem 65 latków i osób w starszym wieku (w proc.).....	81
Wykres 24. Grupy społeczne zagrożone wykluczeniem i marginalizacją (w proc.).....	81
Wykres 25. Problemy dotyczące dzieci i młodzieży (w proc.).....	82
Wykres 26. Negatywne zjawiska dotyczące osób starszych (w proc.).....	83
Wykres 27. Negatywne zjawiska dotyczące osób niepełnosprawnych i ich rodzin (w proc.).....	83
Wykres 28. Zjawisko przemocy w rodzinie (w proc.).....	85
Wykres 29. Zjawisko przemocy w rodzinie zdaniem 18 - 24 latków (w proc.).....	85
Wykres 30. Rodzaje działań pomocowych (w proc.).....	86
Wykres 31. Problemy społeczne w edukacji (w proc.).....	87
Wykres 32. Problemy społeczne w kulturze i sporcie (w proc.).....	88
Wykres 33. Rozwiązania w obszarze polityki społecznej (w proc.).....	89
Wykres 34. Wpływ pandemii COVID-19 na obszary życia (w proc.).....	89
Wykres 35. Wpływ pandemii COVID-19 na edukację zdaniem 18-24 latków (w proc.).....	90
Wykres 36. Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczne zdaniem 65 latków i osób starszych (w proc.).....	90

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie miasta Żagań.	20
Rysunek 2. Proces ewaluacji Strategii.	68

